

# KONKURSKARANTÆNE

*En juridisk analyse af begrebet ”groft uforsvarlig forretningsførelse”, jf. konkurslovens § 157, stk. 1, 1. pkt.*

---

## ENGLISH TITLE

*A legal analysis regarding the condition of grossly negligent business practices cf. the Danish Bankruptcy Act § 157, subparagraph 1.*

---

---

### Udarbejdet af

Anders Krebs  
Akrebs17@student.aau.dk  
Studienummer: 2017-6707

Kasper Hugger Gade  
Kgade18@student.aau.dk  
Studienummer: 2018-3176

Maria Rey Mortensen  
Mmorte18@student.aau.dk  
Studienummer: 2018-3178

---

### Under vejledning af

Jørgen Nielsen

**Titelblad**

<b>Dansk titel:</b>	En undersøgelse af begrebet ”groft uforsvarlig forretningsførelse”, jf. konkurslovens § 157, stk. 1, 1. pkt.
<b>Engelsk titel:</b>	An analysis regarding the condition of “grossly negligent business practices” cf. the Danish Bankruptcy Act § 157, subparagraph 1.
<b>Fagområde:</b>	Konkursret
<b>Studieretning:</b>	Jura
<b>Universitet:</b>	Aalborg Universitet
<b>Afhandling:</b>	Kandidatspeciale
<b>Vejleder:</b>	Jørgen Nielsen
<b>Antal tegn:</b>	184.669
<b>Afleveringsdato:</b>	17. maj 2023
<b>Forfatter(e):</b>	Maria Rey Mortensen, Kasper Hugger Gade og Anders Krebs

# Indholdsfortegnelse

---

## *Abstract*

<b><i>Indledende kapitel</i></b> .....	<b>1</b>
<b>Indledning</b> .....	<b>1</b>
<b>Problemformulering</b> .....	<b>2</b>
<b>Afgrænsning</b> .....	<b>2</b>
<b>Metodeafsnit</b> .....	<b>3</b>
Projektets formål .....	4
Valg af metode .....	4
Retsdogmatisk metode .....	4
Afhandlingens systematik .....	5
<b>Kildeanvendelse</b> .....	<b>6</b>
Kildekritik .....	7
<b><i>Redegørende kapitel</i></b> .....	<b>9</b>
<b>Baggrund og historisk udvikling for reglerne om konkurskarantæne</b> .....	<b>9</b>
<b>Beskrivelse af § 157</b> .....	<b>11</b>
<b><i>Analyserende kapitel</i></b> .....	<b>18</b>
<b>Skattemæssige afgørelser</b> .....	<b>18</b>
U 2018.2140 Ø .....	18
U 2020.2501 V .....	24
Samlet delkonklusion til de skattemæssige afgørelser .....	28
<b>Stråmandskonstruktioner</b> .....	<b>30</b>
U 2019.230 V .....	30
U 2017.424 Ø .....	36
Samlet delkonklusion til afgørelserne om stråmandskonstruktion .....	41
<b>Konkret grovhedsvurdering</b> .....	<b>43</b>
FM.2021.53Ø .....	43
U 2018.3543H .....	49
Samlet delkonklusion afgørelser om konkrete grovhedsvurdering .....	57
<b>Systematisk tømning af selskabet</b> .....	<b>59</b>
U 2016.1473 H .....	59

U 2018.1435 H .....	63
Samlet delkonklusion på afgørelser om systematisk tømning .....	66
<b>Konklusion .....</b>	<b>67</b>
Stråmand.....	67
Systematisk tømning .....	68
SKAT .....	69
Bogføring .....	70
Ledelseslån .....	70
Konkret grovhedsvurdering.....	71
<b>Afsluttende opsamling.....</b>	<b>71</b>
<b><i>Perspektivering; Forhold der kan udelukke konkurskarantæne.....</i></b>	<b>73</b>
<b><i>Litteraturliste.....</i></b>	<b>76</b>
<b>BILAG .....</b>	<b>1</b>
<b>Bilagsfortegnelse:</b>	
<i>Bilag 1: Domsoversigt</i>	
<i>Bilag 2: Dokumentation for antal anslag</i>	
<i>Bilag 3: Samarbejdsaftale</i>	
<i>Bilag 4: Procesafsnit</i>	

## **Abstract**

The purpose of the following thesis is to analyze the condition of gross negligent business practices in the Danish Bankruptcy act § 157, subparagraph 1, regarding disqualification of management.

The thesis utilizes the legal dogmatic method to analyze *de lege lata* regarding grossly negligent business practices. The thesis will describe applicable legal legislation using this method. The thesis will analyze the different rulings and compare them to each other in order to describe *de lege lata*. The thesis contains four different chapters, including an introductory chapter, an explanatory and descriptive chapter, an analytical chapter and lastly a concluding chapter. The systematics of the thesis is carefully considered in order to preserve the cohesion of the thesis. The explanatory and describing chapter is supported by relevant literature, and the considerations by the Bankruptcy Counsel. The analytical chapter consists of different subchapters, which will contain two rulings each.

The conclusion of the thesis is that multiple circumstances are taken into consideration by the Danish Courts when interpreting the condition “grossly negligent business practice”. The analysis is based on multiple carefully chosen rulings by the Danish Courts. Based on these rulings this thesis concludes that the court takes into consideration e.g. whether the defendant has complied with Danish tax law or has complied with the Danish Bookkeeping Act. Furthermore, the courts take into consideration whether the defendant has received an illegal shareholder-loan from the company in question, if he has systematically emptied the company or has been acting as a formal CEO without practically acting as such.

The Danish Courts makes an overall assessment of all the mentioned circumstances. It can be concluded that lack of compliance with a specific law such as the Danish Bookkeeping Act is not necessarily a grossly negligent business practice in itself. This noncompliance can supplement the assessment of grossly negligent business practices. It is also derived from the jurisprudence, that specific circumstances may affect the evaluation of negligent business practice in such a way that it is not to be considered grossly negligent, e.g if the defendant has a trustworthy explanation as to why the negligent business practice was done, and the explanation is able to state that it is not a grossly negligent conduct. Generally, it can be concluded, that whether a specific business practice can be considered grossly negligent is based on considerations of both the objective and subjective aspect of the business practice. Therefore, the court only considers a business practice grossly negligent if it has an exploiting character, such as purposely and systematically emptying the company’s bank account.

# Indledende kapitel

## Indledning

Der blev i 2014 indført nye redskaber til bekæmpelse af konkursrytteri, navnlig konkurslovens § 157 om konkurskarantæne. I denne forbindelse var der en forventning om, at der alene ville blive behandlet omkring 250 karantænesager om året. Tal fra Erhvervsstyrelsen viser dog, at der i 2020 alene blev behandlet mere end 2000 karantænesager. Tallene fra Erhvervsstyrelsen viser også, at i slutningen af 2020 var der 6000 registrerede konkurskarantæner siden indførelsen af reglerne.<sup>1</sup> I denne forbindelse er de nye regler blevet udsat for kritik, idet de rammer for bredt og dermed også omfatter “ærlige” konkurser. Kritikere mener, at der skal være plads til, at erhvervsdrivende kan fejle, uden at de bliver ramt af reglerne om konkurskarantæne. Der er således bekymring blandt erhvervsudøvere og praktiserende advokater om, hvorvidt konkursreglerne rammer de rigtige.<sup>2</sup> Der er dog ikke enighed blandt alle praktikere om, hvorvidt reglerne rammer for bredt. Eva Staal, dommer hos Vestre Landsret, udtaler i sin artikel i Fuldmægtigen, at;

*“Personligt stiller jeg mig tvivlende over for rigtigheden af, at for mange erhvervsfolk pålægges konkurskarantæne.”*

Eva Staal anfører også, at barren for groft uforsvarlig forretningsførelse er høj.<sup>3</sup>

Anders Hoffmann Kønigsfeldt, der er partner hos Bech-Bruun udtaler modsat;

*“Hvis du spørger os, der arbejder med det til daglig, har vi aldrig haft intention om at ramme de små iværksættere med rod i bogholderiet eller en lille gæld til Skat. Men det er også dem, der bliver ramt, og det håber jeg, at man snart får ryddet op i.”*

Kritikken går derfor også på, at reglerne om konkurskarantæne hæmmer iværksætterlysten, da iværksættere ikke alene frygter at gå konkurs, men ligeledes at blive pålagt en karantæne.<sup>4</sup>

Justitsministeriet har allerede i 2020 foretaget en evaluering af de nye regler om konkurskarantæne. Konklusionen er, at reglerne fungerer hensigtsmæssigt. De anfører også, at det bør overvejes om betingelserne for at pålægge konkurskarantæne bør justeres således, at de målrettes personer, der på grund af uhæderlige forhold

---

<sup>1</sup> Vorre, 2021, Eksplosion i konkurskarantæner skaber bekymring: »Det skal være lovligt at fejle«, Berlingske,

<sup>2</sup> Vorre, 2021, Tusindvis af erhvervsfolk ramt af konkurskarantæne, Berlingske

<sup>3</sup> Staal, 2020, FM 2021.65, Fuldmægtigen

<sup>4</sup> Vorre, 2021, Tusindvis af erhvervsfolk ramt af konkurskarantæne, Berlingske

anses som uegnede til at lede en erhvervsvirksomhed.<sup>5</sup> Et af de værktøjer, der i retspraksis kan skrues på, når det kommer til spørgsmålet om at “få ryddet op” er betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette begreb definerer netop, hvilken adfærd reglerne sigter mod at ramme. Begrebet spiller sammen med de øvrige dele af konkurslovens (KL) § 157, herunder betingelsen om rimelighed, men groft uforsvarlig forretningsførelse sætter barren for den type adfærd, der anses for uønsket. Groft uforsvarlig forretningsførelse er umiddelbart svært at definere ud fra lovtæksten og forarbejderne, og en konkret fastlæggelse af begrebet fordrer derfor en analyse af retspraksis, hvilket undersøges gennem nedenstående problemformulering.

## Problemformulering

Formålet med afhandlingen er at undersøge forholdene, der indgår i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse efter konkurslovens § 157, stk. 1. Dette leder til følgende problemformulering:

*En juridisk analyse af begrebet ”groft uforsvarlig forretningsførelse”, jf. konkurslovens § 157, stk. 1, 1. pkt.*

## Afgrænsning

Baggrunden for afgrænsningen er at sikre en fyldestgørende og dybdegående analyse af relevant retspraksis på området med hovedfokus på betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse. Afgrænsningen danner rammen for afhandlingen, således elementer som ikke behandles, skæres fra. Dermed sikres afhandlingens fokusområde. KL § 157, stk. 1 består af flere led og betingelser.

Bestemmelsen lyder således (forfatterens fremhævnings);

*“Konkurskarantæne kan efter kurators begæring efter § 161 pålægges den, der senere end 1 år før frisdagen har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, hvis det må antages, at den pågældende på grund af groft uforsvarlig forretningsførelse er uegnet til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed. Hvis skyldneren var under tvangsopløsning, da konkursen indtrådte, regnes fristen på 1 år fra dagen for beslutningen om tvangsopløsning.”*

Fremstillingen er dermed positivt afgrænset til at belyse betingelsen om ”groft uforsvarlig forretningsførelse” i KL § 157, stk. 1, 1. pkt.

Fremstillingen er negativt afgrænset til vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, og omhandler dermed ikke de øvrige betingelser for at blive pålagt konkurskarantæne. Betingelserne om at være omfattet af den

---

<sup>5</sup> Evaluering af lov nr. 429 af 1. maj 2013 om ændring af konkursloven, retsplejeloven og retsafgiftsloven (Konkurskarantæne)

relevante personkreds, den relevante tidsperiode og kurators indstilling behandles derfor ikke i analysen. Bestemmelsens betingelse om ”uegnethed” behandles ikke. Forhold der kan udelukke konkurskarantæne i medfør af KL 157, stk. 2, om forhold i henhold til rimelighedsvurderingen vil heller ikke blive belyst i denne fremstilling.

Fremstillingen er ydermere afgrænset til ikke at behandle konsekvenserne ved konkurskarantæne samt forhold omkring det, at blive pålagt flere konkurskarantæner i koncernselskaber, jf. bestemmelsens stk. 3.

Som en del af de forhold, der indgår i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, vil læseren finde selskabsretlige forhold. Der vil ikke i afhandlingen redegøres nærmere for selskabsretlige begreber, da disse som udgangspunkt falder uden for fremstillingen. Der henvises i denne forbindelse til selskabsretlig retslitteratur.

Afhandlingen indeholder i det redegørende kapitel en beskrivelse af de øvrige betingelser i KL § 157, stk. 1. Denne beskrivelse giver læseren en kort introduktion til bestemmelsen, således at der sikres overblik og forståelse. Introduktionen til de øvrige betingelser beskrives kort, idet det forudsættes at læseren har en grundlæggende forståelse for konkursretten.

## **Metodeafsnit**

### **Indledning**

Indeværende afsnit har til formål at beskrive afhandlingens metodiske opbygning, og hvilke overvejelser forfatterne har gjort for at opfylde afhandlingens formål. Afhandlingens formål er at belyse begrebet ”groft uforsvarlig forretningsførelse” i KL § 157.

Afhandlingen består overordnet af fire overordnede kapitler; et indledende kapitel, et redegørende og beskrivende kapitel, et analyserende kapitel og afslutningsvist et konkluderende kapitel. Det indledende kapitel sætter rammerne for afhandlingens struktur, undersøgelsesområde og indhold. Dette består af nærværende metodeafsnit, en afgrænsning samt en problemformulering. Det redegørende kapitel består af en beskrivelse af KL § 157 og dennes anvendelsesområde, den historiske udvikling samt motiverne for reglen. Det analyserende kapitel indeholder analyser af udvalgt retspraksis, som har til formål at belyse, hvilken adfærd der kan karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse. Det konkluderende kapitel fremlægger det analyserende kapitels konklusioner i relation til afhandlingens problemformulering.



## Projektets formål

Formålet med denne afhandling er at belyse betingelsen i KL § 157, stk. 1 om ”groft uforsvarlig forretningsførelse”. Projektet vil undersøge, hvilken adfærd, der opfylder denne betingelse gennem en metodisk bearbejdning, som beskrevet nedenfor.

## Valg af metode

Inden for den juridiske videnskab skelnes overordnet mellem to synsvinkler på metode; juridisk metode og den retsdogmatiske metode. Den juridiske metode angår løsningen af konkrete problemstillinger, og kan karakteriseres som den praktiske metode. Den retsdogmatiske metode angår fastlæggelsen og beskrivelsen af gældende ret.<sup>6</sup> Denne afhandling anvender den retsdogmatiske metode, idet formålet er at beskrive og analysere gældende ret gennem en systematisk, metodisk og transparent virksomhed.<sup>7</sup> Ved anvendelse af denne metode, kan afhandlingens problemformulering undersøges.

## Retsdogmatisk metode

I dette afsnit redegøres nærmere for den retsdogmatiske metode. Formålet med anvendelse af den retsdogmatiske metode er at finde ny viden om den gældende retstilstand med en systematisk og transparent fremgangsmåde.<sup>8</sup>

Ved anvendelse af retsdogmatisk metode er systematik og beskrivelse af usikkerheder, der findes vedrørende retstilstanden, vigtigt. En anden forskel mellem metoderne er, at forskeren gennem den retsdogmatiske metode ikke blot analyserer, beskriver og systematiserer, men at vedkommende kan bidrage med nye perspektiver.<sup>9</sup> Dette ses, blandt andet, i afhandlingens analyserende kapitel, hvor begrundelsen for domstolens afgørelse analyseres og fortolkes.

Ved anvendelse af den retsdogmatiske metode, er det afgørende, at relevant empiri behandles, således forskeren sikrer validitet i sine konklusioner. Forskeren skal altid gøre sig klare overvejelser vedrørende afgrænsning og fravalg af data samt dens betydning for undersøgelsen.<sup>10</sup> Formålet med metoden er en søgen efter sandhed med forbehold for usikkerheder. Det er afgørende efter den retsdogmatiske metode, at relevant kildemateriale ikke udelades, samt at forfatterne forholder sig kritisk til de valgte kilder. Heri ligger også, at det er utilladeligt

---

<sup>6</sup> Munk-Hansen, 2017, Den Juridiske Løsning, s. 13.

<sup>7</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 204.

<sup>8</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 204.

<sup>9</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 204f.

<sup>10</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 206.

at manipulere med kilder gennem ukorrekt henvisning eller kildens fremstilling.<sup>11</sup> Dette sikrer validitet i analysen og afhandlingen.

Forskeren i en juridisk undersøgelse bør i videst muligt omfang friholde fremstillingen af retslitteratur og retspraksis fra sin private, subjektive vurdering og forklaring. Forskeren bør derfor bestræbe sig på at anvende et objektivt sprog, og sikre en saglig beskrivelse af gældende ret på et objektivt grundlag. Forskeren skal i sit ordvalg være bevidst om, at stærke ord og udtryk kan give fremstillingen et subjektivt og usagligt udtryk. Det er, til trods herfor, dog ikke muligt at beskrive abstrakte fænomener indenfor den juridiske virkelighed på et rent objektivt grundlag, da både forfatterne samt læserne af denne afhandling har sine egne, individuelle og subjektive, konnotationer til de anvendte ord og begreber.<sup>12</sup> Denne problematik kan dog imødekommes ved at bestræbe sig på at anvende et så objektivt sprog som muligt. Det er i denne forbindelse også vigtigt, at retsvidenskaben er uden personlige værdipræmisser.<sup>13</sup>

Personlige holdninger og præmisser for afhandlingen må ikke påvirke resultatet. Af denne årsag inddrages forfatternes personlige holdninger og værdier, som udgangspunkt, ikke i afhandlingen. Såfremt sådanne værdier inddrages, vil dette fremhæves. Når der i denne forbindelse anføres, at forfatternes personlige holdning og værdier som *udgangspunkt ikke inddrages*, skyldes dette, at forfatterne i forbindelse med bearbejdningen og analyse af retspraksis udleder elementer herfra, og fortolker herpå. I den forbindelse kan det ikke undgås, at forfatternes personlige holdning, i mindre grad, kan komme til udtryk.

## Afhandlingens systematik

Forfatterne har anset det for essentielt at have en velovervejet og transparent systematisk bearbejdning af den indsamlede empiri, herunder udvalgt retspraksis. Under hensyn til, at ethvert fagområde, og retsområde, har individuelle udfordringer, er afhandlingens systematik nøje overvejet.<sup>14</sup>

Projektets analysekapitel er på baggrund af den transparente og systematiske bearbejdning inddelt i en række underkapitler, således de forskellige former for adfærd behandles særskilt, og at den retspraksis som i udgangspunktet omhandler ensartet adfærd, eksempelvis stråmandskonstruktion, behandles i samme underkapitel. Hvert underkapitel vil indeholde to afgørelser, som analyseres med henblik på at udlede hvorfor en adfærd er, eller ikke er, at anse for groft uforsvarlig forretningsførelse. Hver analyse vil konkludere, hvad afgørelsen illustrerer. Underkapitlet afsluttes med en opsamling af analysernes delkonklusioner.

---

<sup>11</sup> Evald, 2020, Juridisk teori, metode og videnskab, s. 211.

<sup>12</sup> Evald, 2020, Juridisk teori, metode og videnskab, s. 211

<sup>13</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 211

<sup>14</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 42

Det konkluderende kapitel opsamler generelt de vigtigste resultater fra analysen og har til hensigt at belyse afhandlingens problemformulering.

## **Kildeanvendelse**

Til besvarelse af projektets problemformulering er der indsamlet kilder. Da projektet er et juridisk projekt, anvendes, som udgangspunkt, retskilder. Ifølge den nordiske tradition er der fire typer af retskilder; loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur.<sup>15</sup> Afhandlingen anvender lovgivning og retspraksis.

I henhold til afhandlingens anvendelse af retspraksis, er udvælgelsen heraf relevant. I denne forbindelse må det anføres, som ligeledes nævnt ovenfor, at relevant kildemateriale ikke må udelades. Udvælgelsen skal afspejle at kilderne, i henhold til afhandlingens formål, er fuldstændigt dækkende eller sandsynliggjort repræsentativt.<sup>16</sup>

Den retspraksis, der er anvendt i det analyserende kapitel, er nøje udvalgt på baggrund af bilag 1. Afgørelserne er fundet i de juridiske tidsskrifter; Ugeskrift for Retsvæsen og Fuldmægtigen. Forfatterne har læst afgørelserne i bilag 1, og udvalgt dem i henhold til afhandlingens afgrænsning. Afgørelser som ikke vedrører en vurdering af ”groft uforsvarlig forretningsførelse” er fravalgt.

De afgørelser som imidlertid vedrører ”groft uforsvarlig forretningsførelse” og desuden er inden for det valgte undersøgelsesområde som afhandlingen er afgrænset til, er gennemgået en nøje proces for udvælgelse. Bilag 1 indeholder en omfattende liste af afgørelser, hvor en række forskellige former for adfærd indgår i domstolens vurdering. Afgørelserne i det analyserende kapitel er udvalgt på baggrund af kriterier vedrørende; 1) fyldestgørende begrundelse, 2) resultat og 3) den adfærd som sagsøgte har udvist.

Det første kriterium er valgt som følge af, at analyserne af afgørelserne skal kunne baseres på en tilstrækkelig begrundelse i afgørelserne, for at imødekomme validiteten af analysen. Det andet kriterium er valgt for at kunne udlede forskelle og sammenhænge mellem afgørelser med ensartet adfærd. Det tredje kriterium er valgt i relation til det andet kriterium, for at opretholde validiteten og repræsentativiteten i kapitlet.

---

<sup>15</sup> Munk-Hansen, 2017, Den Juridiske Løsning, s. 15.

<sup>16</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 26.

## Kildekritik

Afhandlingen anvender, som anført, flere kilder herunder lovgivning, retspraksis, forarbejder og retslitteratur. Det er dermed relevant at forholde sig kritisk til disse anvendte kilder og deres evne til at beskrive retstilstanden. Vedrørende lovgivningen udgør denne i sig selv en retskilde. Omvendt skal det erindres, at retslitteraturen i sig selv ikke udgør en retskilde og blot er udtryk for andre juristers fortolkning af retskilderne.<sup>17</sup> Dermed udtrykker retslitteraturen ikke nødvendigvis de lege lata.<sup>18</sup> Dog er retslitteraturen relevant at inddrage, da den udgør et fortolkningsbidrag. Ligeledes udgør forarbejderne et fortolkningsbidrag til lovgivningen, da både afhandlingen og retspraksis gør brug af den teleologiske fortolkningsmetode. Det fremhæves i denne forbindelse, at forarbejder ikke i sig selv udgør retskilder.<sup>19</sup>

Vedrørende anvendelse af retspraksis, der udgør en retskilde, er det vigtigt at holde dommens præcedens for øje. Såfremt flere domme underbygger hinandens resultater, vil dette skabe en større sikkerhed omkring retstilstanden.<sup>20</sup> Dette ses også i afhandlingen, da flere af de analyserede domme fortolker dele lovgivningen på samme måde.

Ligeledes bør det holdes for øje, hvilken instans, der har afsagt dommen. I denne forbindelse påpeges det, at de analyserede Landsretsdomme ikke vil have samme præjudikatværdi som en Højesteretsdom. Der må i denne forbindelse også påpeges, at præcedens om retstilstanden, der er fastlagt af Landsretten, senere vil kunne omgøres i Højesteret i en anden sag.<sup>21</sup>

Ydermere har det også betydning, om en dom er afsagt med dissens. Det påpeges, at en af de analyserede domme U 2018.3543 H er afsagt med dissens i Landsretten, men er endelig afgjort i Højesteret uden dissens. Der er ikke fuld enighed om den retskildemæssige betydning som dissens har for retspraksis.<sup>22</sup>

Udover den dømmende instans samt dissens, så kan alderen på dommen have betydning for dens præjudikatværdi. Det er ikke alderen på dommen alene, der i denne forbindelse har betydning, men nærmere, at de hensyn og principper som blev lagt til grund ved afsigelsen af dommen, kan have mistet deres betydning.<sup>23</sup>

Det vil i forbindelse med præjudikatværdien også have betydning, om dommen er konkret eller generel.<sup>24</sup> Nogle af afgørelserne i analysen har karakter af at være meget konkret begrundede for eksempel U 2018.3543 H, hvor meget konkrete omstændigheder førte til frifindelse. En afgørelse baseret på konkrete og individuelle

---

<sup>17</sup> Hansen, Werlauff, 2016, Den Juridiske Metode s. 166.

<sup>18</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 399.

<sup>19</sup> Hansen, Werlauff, 2016, Den Juridiske Metode s. 51.

<sup>20</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 323.

<sup>21</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 324.

<sup>22</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 326.

<sup>23</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 326.

<sup>24</sup> Munk-Hansen, 2018, Retsvidenskabsteori, s. 323.

omstændigheder, kan være svære at anvende til at udlede den generelle retstilstand, da det er usandsynligt, at en sag, med samme faktuelle omstændigheder, vil blive præsenteret for domstolene i fremtiden.

## Redegørende kapitel

Reglerne om konkurskarantæne blev indført ved lov nr. 429 af 1. maj 2013. Reglerne bygger på konkursrådets betænkning nr. 1525 samt lovforslag nr. L 131 FT 2012-13. I reglerne findes, blandt andet, betingelserne for at pålægge konkurskarantæne og retsvirkningerne heraf.<sup>25</sup>

### Baggrund og historisk udvikling for reglerne om konkurskarantæne

Allerede i 1951 blev det første skridt til de nugældende regler om konkurskarantæne foretaget. Ved lov nr. 286 af 18/06/1951 blev straffelovens (STRFL) §§ 78 og 79 vedtaget. Udgangspunktet for overtrædelse af den borgerlige straffelov var, og er, at et strafbart forhold ikke medfører fortabelse af borgerlige rettigheder, herunder for eksempel virksomhedsdrift, jf. da- og nugældende STRFL § 78, stk. 1. I bestemmelsens stk. 2 findes en undtagelse hertil. Heraf fremgår det, at en person, som er dømt for et strafbart forhold kan udelukkes fra at udøve virksomhed, som kræver en særlig offentlig autorisation eller godkendelse, såfremt det påvises at det udviste, strafbare, forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen. STRFL § 78 angår udelukkelse fra at udøve virksomhed som kræver en offentlig autorisation eller godkendelse, eksempelvis læge- eller advokatvirksomhed, jf. autorisationslovens § 27 og retsplejelovens § 119. STRFL § 79, stk. 2 sigter mod, at en anden virksomhed også omfattes af virksomhedskredsen efter STRFL § 78, såfremt særlige omstændigheder taler for det. Begge bestemmelser har det til fælles, at personen skal være dømt for et strafbart forhold, førend de kan finde anvendelse.

Ved lov nr. 385 fra 1987 blev STRFL § 79 ændret som følge af blandt andet betænkning nr. 1066/1986. Det blev pålagt et udvalg, nedsat af justitsministeren den 5. april 1982, at undersøge behovet for særlige regler om forbud mod visse former for erhvervsudøvelse efter konkurs, i tilfælde hvor der foreligger misbrug af selskabs- og konkursinstituttet.<sup>26</sup> Dette byggede blandt andet på, at i Sverige og Norge var der indført regler vedrørende henholdsvis ”Næringsforbud” og ”Konkurskarantæne”.<sup>27</sup> På baggrund af betænkningen, blev STRFL § 79 ændret og udvidet. Efter de oprindelige regler i straffeloven fra 1951, kunne retten til at udøve virksomhed frakendes, når en person var dømt for et strafbart forhold. Med lovændringen i 1987 blev dette udvidet til retten til at være stifter af, direktør eller medlem af bestyrelsen i et selskab med begrænset ansvar, et selskab eller en forening, som kræver offentlig godkendelse, eller en fond. Dermed blev anvendelsesområdet i STRFL § 79 udvidet, idet den oprindelige formulering betød, at personen blev frakendt retten til at udøve en bestemt virksomhed, og det var tvivlsomt, om formuleringen generelt kunne anvendes på enhver form for virksomhed.

---

<sup>25</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 383.

<sup>26</sup> Betænkning, 1986, nr. 1066, s. 201.

<sup>27</sup> Betænkning, 1986, nr. 1066, s. 225ff.

Med ændringen i 1987, kunne bestemmelsen anvendes til generelt at frakende en dømt person retten til at udøve enhver virksomhed.<sup>28</sup>

Rettighedsfrakendelse efter straffeloven fordrede, og fodrer, fortsat, at der skal fældes dom mod personen, omfattet af personkredsen, for et strafbart forhold, førend rettighedsfrakendelse efter bestemmelsen kan finde sted. Udvalget bag betænkningen udtalte i forbindelse med betænkningen, at det vil være vanskeligt at føre bevis for et strafbart forhold, både hvad angår grov uorden og misbrug. Behovet for en bestemmelse om rettighedsfrakendelse er i overvejende grad knyttet til de særligt alvorlige forhold, hvor strafbarheden kan bevises.<sup>29</sup> Betænkningen anfører ligeledes, at det ud fra et retssikkerhedssynspunkt vil være;

*”[...]aldeles uacceptabelt at foretage en så indgribende generelt betænkelig foranstaltning, som en rettighedsfrakendelse uden grundlag i en dom for strafbart forhold vil være.”<sup>30</sup>*

Det der således adskiller STRFL's bestemmelser fra KL § 157 om konkurskarantæne, hvilket også er en rettighedsfrakendelse, er, at KL § 157 ikke betinges af, at den pågældende person er dømt for et strafbart forhold, men at den pågældende har udvist en groft uforsvarlig forretningsførelse.

Som ovenfor nævnt bygger reglerne om konkurskarantæne i KL § 157 på, blandt andet, betænkning nr. 1525. Den 15. januar 2009 anmodede Justitsministeriet Konkursrådet om at tage stilling til behovet for regler om konkurskarantæne. Resultatet af Konkursrådets arbejde blev, at der indførtes videregående regler end straffelovens bestemmelser om rettighedsfrakendelse. Reglerne om konkurskarantæne skulle således fungere som et supplement til reglerne om rettighedsfrakendelse i STRFL, og dermed gøre det muligt at bekæmpe konkursrytteri.

Forud for indførelsen af reglerne om konkurskarantæne var der selvsagt ingen regler i KL om, at en person, der udviste uforsvarlig forretningsførelse kunne blive pålagt konkurskarantæne. Derimod fandtes der i særlove regler om, at en person, der var gået konkurs, ikke måtte drive virksomhed. Disse love var eksempelvis revisorloven, dødsboskifteloven og tinglysningsloven.<sup>31</sup>

Konkursrådets overvejelser i forbindelse med vurderingen af behovet for regler om konkurskarantæne, og indførelsen af reglerne om konkurskarantæne har været, at der var tilfælde af konkursrytteri og at de dagældende regler om straf, rettighedsfrakendelse og erstatningsansvar ikke var tilstrækkelige. Konkursrådet ønskede derfor at supplere straffelovens bestemmelser om rettighedsfrakendelse således, at en person, der havde

---

<sup>28</sup> Betænkning, 1986, nr. 1066, s. 265ff.

<sup>29</sup> Betænkning, 1986, nr. 1066s. 243.

<sup>30</sup> Betænkning, 1986, nr. 1066s. 246.

<sup>31</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525 s. 35.

udøvet groft uforsvarlig forretningsførelse ikke måtte udøve erhvervsvirksomhed, uanset om der var ført bevis for et strafbart forhold under en straffesag.<sup>32</sup>

Det forhold, at reglerne udgør et supplement til de strafferetlige regler, har betydning vedrørende anvendelsen. De bør således kun anvendes på forhold, der udgør en overtrædelse af straffeloven eller ved grove overtrædelser af speciallovgivningen. Som det belyses i afhandlingens analyseafsnit, kan dette eksempelvis være en overtrædelse af bogføringsloven. Afgørende er dog at den udviste adfærd relaterer sig til de økonomiske forhold i den konkursramte virksomhed, for eksempel manglende økonomistyring, bogføring eller regnskabsaflægelse.<sup>33</sup>

## Beskrivelse af § 157

Førend en konkurskarantæne kan pålægges efter KL § 157 skal en række betingelser være opfyldt. For det første, skal kurator indstille den pågældende til konkurskarantæne. For det andet er det en betingelse, at den pågældende er omfattet af den relevante personkreds. For det tredje skal personen have været en del af den relevante personkreds og udført den kritisable adfærd senere end 1 år før fristdagen. For det fjerde skal vedkommende have udvist groft uforsvarlig forretningsførelse uden, at undskyldende omstændigheder fritager den pågældende. Disse betingelser vil der redegøres for i det følgende.<sup>34</sup>

## Kurators indstilling

Den første betingelse for pålæg af konkurskarantæne er, at kurator har indstillet skifteretten hertil, jf. KL § 157, stk. 1. I forbindelse med at kurator afgiver sin redegørelse, efter KL § 125, stk. 2, skal kurator afgive sin begrundede indstilling til, hvorvidt der er grundlag for at indlede en sag om konkurskarantæne, jf. KL § 125, stk. 3. Denne indstilling skal senest fremsendes i forbindelse med redegørelsen efter KL § 125, stk. 4.<sup>35</sup> Det er således alene kurator, der kan indstille til konkurskarantæne og dermed ikke, for eksempel, skifteretten *ex officio*.<sup>36</sup> Kurator kan afsættes af skifteretten, hvis han ikke varetager sine opgaver på acceptabel vis.<sup>37</sup> Skifteretten skal, på baggrund af kurators indstilling, tage stilling til, hvorvidt en sag vedrørende konkurskarantæne skal indledes førend det er muligt at pålægge karantæne, jf. KL § 160.<sup>38</sup> I denne forbindelse bør skifteretten følge kurators indstilling, medmindre denne er åbenbart forkert.<sup>39</sup>

---

<sup>32</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 35.

<sup>33</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret* s. 384.

<sup>34</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret* s. 385f.

<sup>35</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret* s. 451.

<sup>36</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret* s. 452 og Lovforslag nr. L 131 folkettinget 2012-13 (L 131) s. 27.

<sup>37</sup> Lovforslag nr. L 131 folkettinget 2012-13 (L 131) s. 27.

<sup>38</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret* s. 451.

<sup>39</sup> Lovforslag nr. L 131 folkettinget 2012-13 (L 131), s. 32



## Personkredsen

Den næste betingelse for at blive pålagt en konkurskarantæne er, at den pågældende har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed, jf. KL § 157, stk. 1, 1. pkt. I bekendtgørelse nr. 1510 af 13. december 2013 om førelse af et register over pålagte konkurskarantæner § 7, stk. 4 defineres ledelsesmedlemmer som følgende:

*“Ved ledelsesmedlem forstås direktør, bestyrelsesmedlem, tilsynsrådsmedlem, likvidator, filialbestyrer, generalagent eller lignende person, der faktisk varetager ledelsesbeføjelser, eller suppleanter for disse personer.”*

Ovenstående fordrer, at den pågældende har accepteret hvervet eller var bekendt med registreringen samt ikke har gjort indsigelse herimod.<sup>40</sup> For suppleanter er det afgørende, at denne faktisk har udøvet hvervet. Medarbejdervalgte bestyrelsesrepræsentanter er også omfattet af den personkreds. Ligeledes kan en direktør, der er fratrukket, men efterfølgende fortsætter med at optræde på selskabets vegne, anses som omfattet af ledelsen, jf. U 2015.2700 V. I virksomheder uden registeret ledelse, eksempelvis, et interessentskab eller en enkeltmandsvirksomhed, er ledelsen dem, der faktisk har udført hvervet som leder. Omvendt er kapitalejere, der blot udøver ejerbeføjelser på generalforsamlingen, ikke omfattet.<sup>41</sup>

Omfattet er således stråmandskonstruktioner hvor den formelle registrering ikke er i overensstemmelse med virkeligheden.<sup>42</sup> En stråmand er typisk karakteriseret ved at være registreret som ledelse, rent formelt, men hvor den reelle ledelse udføres af en bagmand. Bagmanden udfører i stråmandskonstruktioner den reelle ledelse, uden at være formelt registreret. Det forhold at man ikke er registreret som ledelse, men de facto udgør ledelsen kan også medføre konkurskarantæne.<sup>43</sup>

## Det tidsmæssige perspektiv

Udover de førnævnte betingelser, indeholder KL § 157 også en betingelse om det tidsmæssige perspektiv. Det fremgår direkte af ordlyden i KL § 157, stk. 1, 1. pkt., at sagsøgte skal have været en del af ledelsen senere end 1 år før fristdagen.<sup>44</sup> Der er ligeledes et tidsmæssigt krav til, hvornår den groft uforsvarlige forretningsførelse skal være udvist. Det fremgår således af forarbejderne, at adfærden forudsættes at have fundet sted, i den relevante periode, nemlig senere end 1 år før fristdagen.<sup>45</sup>

Denne 1-års frist regnes fra dagen for beslutning om tvangsopløsning, hvis skyldneren var under tvangsopløsning da konkursen indtrådte, jf. § 157, stk. 1, 2. pkt. Det fremgår af motiverne, at bestemmelsens 2. pkt., kun

---

<sup>40</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 386.

<sup>41</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 387.

<sup>42</sup> Lovforslag nr. L 131 folketinget 2012-13 (L 131), s. 27-28.

<sup>43</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 391.

<sup>44</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 393.

<sup>45</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 394.

har selvstændig betydning, hvis beslutningen om tvangsopløsning træffes mere end 3 måneder før indgivelse af begæringen om konkurs. Fristdagen vil i modsatte tilfælde, jf. KL § 1, stk. 1, nr. 3, ligge på dagen for beslutning om tvangsopløsning uagtet, at KL § 157, stk. 1, 2. pkt. finder anvendelse.<sup>46</sup> Konsekvensen af denne 1-års frist er, at ledelsesmedlemmer der således er udtrådt af ledelsen tidligere end fristen efter KL § 157, stk. 1 ikke kan pålægges en karantæne.<sup>47</sup>

Foruden at vedkommende har deltaget i ledelsen, er det også et krav, at den kritisable adfærd er udvist senere end 1 år før fristdagen. Dette fremgår ikke direkte af bestemmelsen i KL men fremgår som nævnt af motiverne til loven.<sup>48</sup> I U 2016.1473 H og ØLK B-1847-16 illustreres det imidlertid, at retten kan lægge vægt på forhold, der udspringer tidligere end 1 år før fristdagen. I begge tilfælde var den sagsøgte direktør både i perioden før og efter fristen, og havde ikke rettet op på de forhold, der forelå tidligere end 1 år før fristdagen. Dette betyder, at forhold fra tidligere end 1 år før fristdagen alligevel kan være relevante i forbindelse med vurdering af den kritisable adfærd. Det kritisable består i en undladelse af at rette op på de forhold, der fandt sted tidligere end 1 år før fristdagen.<sup>49</sup>

Der fremgår af bestemmelsen ikke noget krav om deltagelse i ledelsen i et vist minimum af tid. Det må imidlertid lægges til grund, at ledelsen må have en vis periode til at sætte sig ind i selskabets forhold, førend de kan pålægges en konkurskarantæne, jf. FM 2016.124 V, hvor tiltalte blev frifundet, da han kun havde deltaget i ledelsen i en måned. Ledelsesmedlemmer kan pålægges karantæne på baggrund af forhold, der relaterer sig til perioden efter deres indtræden i ledelsen. I denne forbindelse skal det bemærkes, at et ledelsesmedlem, efter at han er indtrådt i ledelsen, kan have en forpligtelse til at rette op på mangler, der skyldes den tidligere forretningsførelse. Dette har ledelsen, som nævnt, en rimelig frist til at udrede. Ledelsen har en rimelig frist til at sætte sig ind i selskabets forhold og udbedre disse, førend, at deres adfærd kan karakteriseres som groft uforsvarlig.<sup>50</sup>

### **Groft uforsvarlig forretningsførelse**

Afslutningsvis er det en betingelse for konkurskarantæne, at der er udvist en adfærd, der subjektivt og objektivt kan karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse. Betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse vil blive undersøgt i afhandlingens analyserende kapitel.

---

<sup>46</sup> Lovforslag nr. L 131 folkettinget 2012-13 (L 131), s. 27.

<sup>47</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret* s. 393.

<sup>48</sup> Lovforslag nr. L 131 folkettinget 2012-13 (L 131), s. 28.

<sup>49</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret* s.395.

<sup>50</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret* s. 393.

I betænkning nr. 1525 har konkursrådet gjort sig overvejelser omkring, hvor streng en bedømmelse domstolene bør foretage, når det skal vurderes, hvorvidt en person har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.<sup>51</sup> Konkursrådet mener, at der skal tages hensyn til forbrugeren og fordringshaveren, på den ene side og den erhvervsdrivende på den anden side. Set fra et forbrugerperspektiv skal den erhvervsdrivende stilles til ansvar for sine handlinger, og det skal forhindres, at den erhvervsdrivende fortsætter den groft uforsvarlige forretningsførelse.<sup>52</sup> Set fra de erhvervsdrivendes perspektiv skal reglerne sikre, at der ikke opstår tab og illoyal konkurrence. Et andet hensyn som Konkursrådet ønsker at varetage, og som desuden kan udelukke pålæg af konkurskarantæne, er hensynet til iværksætterkulturen, hvor en iværksætter ikke skal pålægges en konkurskarantæne grundet forretningsmæssig udygtighed. Der skal således altid foretages en konkret vurdering af, hvorvidt den pågældende person har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.<sup>53</sup> Ud fra betænkning nr. 1525 kan det således udledes, at Konkursrådet mener, at en person kun skal pålægges konkurskarantæne i tilfælde, hvor adfærden både objektivt og subjektivt kan betegnes som værende grov og har en misbrugslignende karakter.<sup>54</sup>

Når det skal vurderes, hvorvidt en adfærd udgør groft uforsvarlig forretningsførelse, følger det af forarbejderne, at vurderingen skal foretages i henhold til virksomhedens økonomiske forhold.<sup>55</sup> Vurderingen kan angå virksomhedens bogføring, kapitalgrundlag, større økonomiske dispositioner og så videre.

Såfremt virksomheden ikke overholder øvrig lovgivning, eksempelvis markedsføringsloven, vil det som udgangspunkt ikke have betydning for vurderingen af, hvorvidt adfærden kan karakteriseres som groft uforsvarlig.<sup>56</sup> Betænkning nr. 1525 oplister flere tilfælde, der må betragtes som værende groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette kan eksempelvis være salg af en virksomheds aktiver til underpris, en stråmandskonstruktion eller fortsættelse af en virksomheds drift udover håbløshedstidspunktet således, at videreførelsen af virksomheden resulterer i tab for kreditorerne.<sup>57</sup>

## Generelt

En af betingelserne for at blive pålagt konkurskarantæne er, at vedkommende, der har deltaget i ledelsen af skyldnerens virksomhed har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse og dermed er uegnet til at deltage i ledelsen af den pågældende erhvervsvirksomhed, jf. KL § 157, stk. 1. Det er ikke en betingelse for pålæg af

---

<sup>51</sup> Betænkning, 2011 nr. 1525, s. 93.

<sup>52</sup> Betænkning, 2011 nr. 1525, s. 85.

<sup>53</sup> Betænkning, 2011 nr. 1525, s. 85.

<sup>54</sup> Betænkning, 2011 nr. 1525, s. 93f.

<sup>55</sup> Betænkning, 2011 nr. 1525, s. 94.

<sup>56</sup> Betænkning, 2011 nr. 1525, s. 95.

<sup>57</sup> Betænkning, 2011 nr. 1525, s. 97.

konkurskarantæne, at der er årsagssammenhæng mellem den groft uforsvarlige forretningsførelse og den indtrådte konkurs.<sup>58</sup> Bestemmelsen tillægger skifteretten et skøn, eftersom bestemmelsen udgør en retlig standard.<sup>59</sup> Det er således ikke klart defineret, hvordan bestemmelsen i KL § 157 skal anvendes i praksis, men her bidrager forarbejderne og retspraksis på området til fortolkning. Det kan ikke afvises, at der er en grænse for, hvornår en udvist adfærd altid vil blive anset for at være groft uforsvarlig forretningsførelse.<sup>60</sup>

Konkursrådet har overvejet at lave en opstilling i loven, der angiver, hvornår en adfærd anses for at udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse, men konkursrådet har ikke anset dette for at være hensigtsmæssigt.<sup>61</sup>

Nedenfor beskrives, kort, typetilfælde på hvad der kan udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse efter forarbejderne og retslitteraturen.

### **Økonomisk tab**

Når en virksomhed går konkurs, fordrer det insolvens hvilket medfører, at kreditorerne ofte lider et tab.<sup>62</sup> Det fordrer imidlertid ikke et økonomisk tab, før det er muligt at pålægge en person konkurskarantæne.<sup>63</sup> Imidlertid anfører forarbejderne flere steder, at der skal være lidt et økonomisk tab, og størrelsen af det økonomiske tab spiller også en afgørende rolle. Dette betyder, som udgangspunkt, at jo større økonomisk tab, der er lidt, jo større risiko er der for pålæg af konkurskarantæne.<sup>64</sup> Et stort økonomisk tab kan tale for, at der er udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, men tabet kan også skyldes ydre omstændigheder.

Et lille økonomisk tab kan betyde, at der ikke er grundlag for pålæg af konkurskarantæne, men såfremt forseelsen er af meget grov karakter, kan det tale for pålæg af konkurskarantæne. Der findes ingen absolut grænse for tabets størrelse, men det er muligt at der findes en bagatelgrænse, eftersom der ud fra en samlet vurdering skal være udvist en mindre grov uforsvarlig forretningsførelse, før det er muligt at frifinde den pågældende person på baggrund af et mindre økonomisk tab.<sup>65</sup>

### **Regnskabsmæssige pligter**

Såfremt adfærden består af væsentlig tilsidesættelse af regnskabsmæssige pligter, såsom bogføring, kan det tale for pålæg af konkurskarantæne. Tilsidesættelse af bogføringslovens regler vil ofte blive anset for en uforsvarlig forretningsførelse.<sup>66</sup>

---

<sup>58</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 140.

<sup>59</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 398.

<sup>60</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 408f.

<sup>61</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 96.

<sup>62</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 403.

<sup>63</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 404.

<sup>64</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 404.

<sup>65</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 407.

<sup>66</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 410.

## **Skat og moms**

Som det vil blive belyst i analyseafsnittet, udgør en del af vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse forhold omkring skat og moms. Der vil typisk være tale om manglende indberetning og indeholdelse af A-skat, am-bidrag og indberetning af moms.<sup>67</sup> En gæld vil som regel ikke i sig selv medføre, at der er tale om groft uforsvarlig forretningsførelse, men forhold omkring gældens opståen vil ofte være i centrum. Særligt om der er foretaget afregning og/eller indberetning til SKAT.<sup>68</sup>

## **Selskabsretlige pligter**

Der vil i forbindelse med vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, kunne indgå forhold om manglende overholdelse af selskabsretlige pligter. Der kan dels være tale om ulovlige lån, herunder sammenblanding af økonomier.<sup>69</sup> Forholdet kan bestå i, at ledelsen låner midler af selskabet eller at selskabets midler indgår på en privat konto. Et ledelselån vil som udgangspunkt være en overtrædelse af selskabslovens § 210.<sup>70</sup>

I forhold til selskabsretlige forpligtelser kan det indgå i vurderingen, at ledelsen ikke har sikret et forsvarligt kapitalberedskab. Ethvert selskab, der tages under konkursbehandling, vil dog på et tidspunkt have overtrådt denne forpligtelse, hvorfor det ikke i sig selv kan udgøre en groft uforsvarlig forretningsførelse.<sup>71</sup> Forholdet ses i praksis, jf. også analyseafsnittet, påberåbt sammen med en påstand om drift udover håbløshedstidspunktet.<sup>72</sup>

## **Salg af aktiver til underpris**

Et andet forhold, der kan indgå i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, vil være salg af aktiver til underpris. Det vil dermed, blandt andet, indgå i vurderingen, hvis ledelsen sælger aktiver til underpris eller sælger aktiver uden, at der sker en reel betaling af købesummen, når ledelsen må indse at selskabet var eller som følge heraf ville blive insolvent.<sup>73</sup>

## **Adfærdens varighed**

Der er, som nævnt ovenfor, et tidsmæssigt krav om, at den groft uforsvarlige forretningsførelse skal være udvist senere end 1 år før fristdagen. Der er imidlertid ingen krav til varigheden af den udviste adfærd.<sup>74</sup>

---

<sup>67</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 416.

<sup>68</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 416.

<sup>69</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 421.

<sup>70</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 421.

<sup>71</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 423.

<sup>72</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 424.

<sup>73</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 430.

<sup>74</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 403.

Selvom der som udgangspunkt ikke stilles krav til varigheden af adfærden, vil den tidsmæssige udstrækning have betydning i nogle tilfælde. Adfærden, der skal vurderes, kan bestå i ét eller flere forhold. Såfremt en kritisabel adfærd strækker sig over længere tid, før ledelsen griber ind, så vil sandsynligheden for at adfærden anses for at være groft uforsvarlig være større.<sup>75</sup>

### **Opsamling**

De ovenfor nævnte forhold er blot nogle af en række forhold, der vil kunne indgå i vurderingen. For eksempel vil forhold omkring stiftelse af kredit også kunne indgå. En række yderligere forhold, end de ovenfor nævnte, har betydning for vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette er i overensstemmelse med, at betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse er en retlig standard og vedrører ethvert forhold der angår selskabets økonomiske forhold i bred forstand.<sup>76</sup> Disse forhold og deres indbyrdes sammenhæng i forbindelse med vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse vil blive nærmere gennemgået i analyseafsnittet. Formålet med denne redegørelse har været at give en kort introduktion til vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse og nogle af de forhold, der indgår. Analyseafsnittet vil dykke ned i flere af de enkelte forhold og sammenholde disse.

---

<sup>75</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 403.

<sup>76</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 15

# Analyserende kapitel

## Skattemæssige afgørelser

I dette afsnit analyseres to afgørelser, hvor sagsøgte har foretaget dispositioner i forhold til SKAT, og det udledes hvordan disse dispositioner, i kombination med andre forhold, lægges til grund i domstolens afgørelse om hvorvidt den sagsøgte har udvist en groft uforsvarlig forretningsførelse.

### U 2018.2140 Ø

Sagen omhandler hvorvidt sagsøgtes adfærd, for så vidt angår indberetning og afregning af A-skat, moms og lignende, bogføring og kapitalberedskab, kan karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse. Sagsøgtes adfærd blev under sagens omstændigheder ikke anset for groft uforsvarlig forretningsførelse efter KL § 157, stk. 1.

#### Faktum

Kurator i konkursboet indstillede i sin redegørelse den 10. februar 2017, at der blev indledt en sag om konkurskarantæne mod D (sagsøgte) som skifteretten den 3. marts 2017 tog til følge. Selskabet blev taget under konkursbehandling den 12. april 2016 på baggrund af en begæring fra SKAT. SKAT havde et krav på cirka DKK 7 mio. mod selskabet ud af en konkursmasse på cirka DKK 8 mio.

Sagsøgtes adfærd blev hverken i skifteretten eller i landsretten anset for at være groft uforsvarlig forretningsførelse.

#### Skifterettens begrundelse og resultat

Skifteretten lægger, blandt andet, til grund for sit resultat, at der er en gæld i konkursboet på cirka DKK 7 mio. til SKAT ud af en samlet konkursmasse på cirka DKK 8 mio. Skifteretten udtaler, at henset til at sagsøgte over en længere periode har opbygget en større gæld, er dette at karakterisere som uforsvarlig forretningsførelse. Skifteretten udtaler i denne forbindelse også, at selskabet løbende har foretaget indberetninger og delvise indbetalinger til SKAT samt, at der løbende er udarbejdet bogføring, som loyalt er udleveret til kurator umiddelbart efter konkursens indtræden. Sagsøgte har yderligere, uden tilfredsstillende resultat for selskabet, forsøgt at reetablere kapitalberedskabet i selskabet således, at driften kunne fortsætte. Skifteretten finder derfor ikke, at kurator har godtgjort, at sagsøgte har udvist en groft uforsvarlig forretningsførelse.

## Landsrettens begrundelse og resultat

Det skal bemærkes at både kurator og sagsøgte, i det væsentligste, har gentaget sine anbringender fra skifteretten, for landsretten med supplerende anbringender og bemærkninger. Landsretten anfører, at det er ubestridt at SKAT har et krav på cirka DKK 7 mio. ud af den samlede konkursmasse på cirka 8 mio. Landsretten anfører, at selskabets egenkapital i 2014 er tabt, men at ledelsen har udarbejdet budgetter for det efterfølgende regnskabsår. Det lægges derudover yderligere til grund, at selskabet har modtaget et lån på DKK 3,5 mio., og at der herefter påbegyndtes drøftelser med en investor om yderligere kapitaltilførsel. I den anledning blev SKAT oplyst om de igangværende drøftelser, og anmodet om henstand, hvilket SKAT afslog.

Landsretten lægger til grund, at selskabet i den relevante periode løbende har foretaget retvisende indberetninger af A-skat, am-bidrag og moms, men at der i perioden, med enkelte undtagelser, ikke er betalt. Som følge af de retvisende indberetninger lægger landsretten til grund, at SKAT var bekendt med den manglende betaling samt oparbejdede gæld. Landsretten lægger, som skifteretten, også til grund, at selskabet løbende har udarbejdet bogføring, og at dette er udleveret loyalt til kurator ved konkursens indtræden.

Landsretten finder på den nævnte baggrund, at sagsøgtes forretningsførelse ikke kan anses for groft uforsvarlig.

## Bemærkninger

Indledningsvist skal det bemærkes, at disse bemærkninger opdeles i SKAT og kapitalberedskab.

### SKAT

For så vidt angår sagsøgtes adfærd i relation til SKAT er der to forhold, der er værd at bemærke. Det ene er, at SKATs krav mod selskabet udgør den væsentligste del af konkursmassen. Det andet forhold er, at selskabet har opbygget gælden til SKAT gennem manglende afregning af A-skat, am-bidrag og moms.

### Stor gæld til SKAT

Begge retter lægger til grund, at kravet mod selskabet fra SKAT er ubestridt. Skifteretten udtaler;

*”Henset til at D (”sagsøgte”) over en længere periode har opbygget en større gæld til SKAT, finder retten, at D har udført uforsvarlig forretningsførelse”*

Det er i forbindelse med dette citat værd at bemærke, at skifteretten alene siger, at adfærden er at anse som uforsvarlig forretningsførelse men ikke groft uforsvarlig forretningsførelse.

Kurator gør for retten gældende at tabets størrelse for kreditorerne, herunder selskabets opbyggede skatte- og afgiftsrestance, frem til det økonomiske sammenbrud har en væsentlig betydning for vurderingen af forretningsførelsen. Kurator henviser i denne forbindelse til U 2015.2700 V og U 2016.632 Ø, hvor begge afgørelser begrundet resultatet om pålæg af konkurskarantæne i, at størrelsen af SKATs anmeldte krav har en betydning.



Kurator gør derfor gældende, at SKATs tab i sig selv udgør groft uforsvarlig forretningsførelse. Sagsøgte bestrider ikke størrelsen af SKATs tab men anbringer, at dette isoleret set ikke er tilstrækkeligt for at pålægge en konkurskarantæne.

### Manglende afregning til SKAT

Et andet forhold som har betydning for vurderingen af sagsøgtes adfærd, er den manglende afregning til SKAT. Begge instanser anfører i begrundelsen for afgørelsen, at sagsøgte i perioden har foretaget retvisende indberetninger og delvise indbetalinger til SKAT. Landsretten anfører i tillæg hertil, at SKAT måtte, på baggrund af indberetningerne, have været bekendt med de manglende indbetalinger. Landsretten henviser i sin afgørelse til forarbejderne, hvoraf det fremgår, at det i vurderingen kan indgå, om virksomheden generelt har overholdt sine forpligtelser til angivelse og afregning af moms og A-skat.

Kurator henviser ligeledes til forarbejderne, side 21, hvoraf det fremgår;

*(forfatterens fremhævning) ”Som eksempler på forhold der efter en konkret vurdering kan tale for, at der har været tale om groft uforsvarlig forretningsførelse, kan nævnes tilsidesættelse i væsentligt omfang af forpligtelser med hensyn til [...] og afregning af A-skat.”*

Derudover henviser kurator til forarbejdernes side 96;

*(forfatterens fremhævning) “[...]bør det dog stadig kunne indgå i den samlede vurdering, hvis den pågældende f.eks. i væsentligt omfang har tilsidesat sine forpligtelser til angivelse af moms og A-skat eller gennem længere tid ikke har afregnet moms eller A-skat.”*

Kurator anfører, at det på baggrund af forarbejderne, som citeret ovenfor, udtrykkeligt fremgår at tilsidesættelse af pligten til indberetning og betaling af skatter og afgifter karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse. Kurator argumenterer også for, at sagsøgte gennem en længere periode, ved ikke at afregne overfor SKAT, har anvendt SKAT som en yderligere kreditfacilitet. Dette uddybes dog ikke nærmere, og er heller ikke et forhold som skifte- eller landsretten lægger til grund. Det er dog en adfærd, som kan have betydning, såfremt retten mener, at SKAT faktisk er anvendt som en kreditfacilitet. Dette ses eksempelvis i U 2020.2501 V, som er analyseret nedenfor, og derudover er det ligeledes lagt til grund i U 2019.304 V og U 2017.1591 V.

Det bemærkes, at sagsøgte anfører at konkursen blandt andet skyldes, at der er en stor gæld til SKAT. Selskabet har imidlertid forsøgt at etablere en afdragsordning, der mislykkes som følge af betingelsen fra SKAT om kendskab til identiteten på den potentielle investor. Denne betingelse kunne selskabet ikke opfylde, hvorfor en afdragsordning ikke kunne etableres, hvilket ledte til det økonomiske sammenbrud.

Det kan af afgørelsen udledes, at sagsøgte har forsøgt at udbedre den økonomiske situation gennem kapitalindskud samt forsøgt på en afdragsordning med SKAT. Desuden har sagsøgte foretaget enkelte betalinger til SKAT. Dette kan argumentere for, at den manglende afregning til SKAT ikke skyldes sagsøgtes manglende

vilje til at afregne, men derimod at sagsøgte ikke har haft kapitalberedskabet og likviditeten til at afregne til SKAT. Det kan derfor udledes, at den manglende afregning består i manglende evne. Dette er også en afvejning, som er foretaget i U 2020.2501 V, hvor evnen var til stede, men den manglende afregning bestod i manglende vilje.

Landsretten henviser som nævnt ovenfor til forarbejderne. Af disse fremgår det, at Konkursrådet i betænkning nr. 1525 af 2011 har tilkendegivet, at en betingelse for pålæg af konkurskarantæne er, at der både i objektiv og subjektiv henseende foreligger omstændigheder, som kan betegnes som grove og har karakter af misbrug af reglerne. I dette tilfælde er der tale om, at sagsøgte har udvist viljen til at afregne SKATs krav gennem en afdragsordning samt forsøgt at etablere likviditet og kapitalberedskab gennem kapitalindsud fra en investor. Den manglende afregning er bestående i mangel på evne, hvilket kan fortolkes således, at der under disse omstændigheder ikke er tale om et tilfælde, som har karakter af misbrug af reglerne, og derfor ikke kan anses for groft uforsvarlig forretningsførelse. I tillæg hertil kan det bemærkes, at SKATs kendskab til indberetningerne, og den manglende afregning, styrker argumentet for, at der ikke er tale om en manglende vilje fra sagsøgte, men manglende evne. I dette tilfælde er der næppe tale om, at sagsøgtes adfærd kan betegnes som groft eller misbrug, idet sagsøgtes subjektive forhold ikke taler for, at der er tale om en grovhed eller misbrug som følge af vedkommendes indberetninger til SKAT.

### **Opsummerende om de skattemæssige forhold**

På baggrund af bemærkningerne ovenfor om sagsøgtes skattemæssige dispositioner, kan det sammenfattende udledes, at skifte- og landsretten er af den overbevisning, at til trods for, at gælden til SKAT udgør størstedelen af konkursmassen, og er opbygget på grund af manglende afregning, så kan det ikke, i sig selv, karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse. Som det fremgår ovenfor under bemærkningerne vedrørende indberetning og afregning til SKAT, er det ikke bevist, at sagsøgte har udvist en adfærd, som kan karakteriseres som misbrugslignende forhold eller grove omstændigheder i øvrigt. I denne forbindelse kan det udledes, at fordi sagsøgte gennem forsøg på kapitalindsud og afdragsordning med SKAT ikke har haft til hensigt at misbruge reglerne, taler dette imod groft uforsvarlig forretningsførelse. På baggrund af dette kan det lægges til grund, at retterne ikke kan tillægge det betydning, at kurator påstår, at SKAT er anvendt som en kreditfacilitet, idet sagsøgte har udvist viljen til at afregne SKATs tilgodehavende. Det kan derfor udledes, at det har været afgørende, at sagsøgtes manglende afregning overfor SKAT skyldes sagsøgtes manglende evne og ikke, at sagsøgte har haft til hensigt at misbruge reglerne.

### **Kapitalberedskab**

Som anført indledningsvist, i redegørelsen for skifte- og landsrettens begrundelser for sagsøgtes frifindelse, indgår sagsøgtes håndtering af selskabets kapitalberedskab som en del af vurderingen om, hvorvidt sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Begge retter lægger til grund, at sagsøgte i et vist omfang har

lykkedes med at tilvejebringe kapital til selskabet, og at ledelsen i selskabet har taget initiativ til at tilvejebringe kapital samt foretage en omlægning og forbedring af selskabets drift. Derudover har ledelsen udarbejdet budgetter for fremtiden og tilvejebragt DKK 3.5 mio. gennem lånoptagelse til finansiering af den fremtidige drift. En yderligere kapitaltilførsel, i form af en potentiel investor, er også forsøgt men mislykkedes grundet SKATs betingelse om kendskab til identiteten på investoren, førend SKAT ville bevilge en betalingsudsættelse. Betingelsen kunne selskabet ikke opfylde, hvorfor forhandlingerne mislykkedes.

I disse bemærkninger vil det belyses hvilke argumenter, som parterne har fremført, som kan udledes at have haft betydning for afgørelsen. Det bemærkes også, at der i henhold til selskabets kapitalberedskab er to forhold, der gør sig gældende. Navnlig kapitalberedskabet i sig selv men også hvorvidt driften er fortsat efter håbløshedstidspunktet.

Kurator gør gældende, at det i sig selv udgør groft uforsvarlig forretningsførelse at fortsætte driften af en illikvid virksomhed efter håbløshedstidspunktet, hvor selskabets ledelse måtte have indset, at en fortsat drift ville føre til ikke ubetydelige tab for selskabets kreditorer. I forlængelse heraf argumenterer kurator for, at sagsøgte ikke har opfyldt sine forpligtelser efter selskabslovens § 118, stk. 2, hvorefter direktionen i selskabet, efter kurators synspunkt, ikke har opfyldt forpligtelsen til at sikre at selskabet til enhver tid har et forsvarligt kapitalberedskab. Kurator er af den overbevisning, at det manglende kapitalberedskab burde have bevirket, at ledelsen havde indstillet driften senest den 16. juni 2015, hvor den seneste årsrapport blev fremlagt, og det fremgik, at årets resultat var negativt, samt egenkapitalen var tabt. Ledelsen burde have indset, at en fortsættelse af driften efter dette tidspunkt ville bevirke tab for kreditorerne. Kurator gør ligeledes gældende, at det fremlagte budget ikke er tilstrækkeligt til at skabe en formodning om, at en fortsat drift vil kunne opnås med et positivt resultat. Efter kurators synspunkt, mangler budgettet konkrete økonomiske initiativer for at forbedre den økonomiske situation i selskabet.

Afsluttende kan det bemærkes, at kurator også gør gældende, at de DKK 3.5 mio. som selskabet tilføres i form af lånoptagelse, ikke kan tillægges betydning. Dette begrundes i, at selskabets restance til SKAT øges til trods for kapitaltilførslen.

Sagsøgte gør i forbindelse med kapitalberedskabet gældende, at ledelsen har taget initiativer til forbedring og omlægning af driften, at ledelsen nøje har overvåget selskabets kapitalberedskab, og iagttaget dette ved først at tilvejebringe DKK 3.5 mio. i lånoptagelse. Derudover har ledelsen forsøgt at forhandle med en investor om yderligere kapitaltilførsel, som imidlertid mislykkedes. Det kan derfor udledes, at sagsøgte har udvist viljen til at opfylde sine forpligtelser angående selskabets kapitalberedskab. Sagsøgte anfører også, at han har forsøgt at fortsætte en forsvarlig drift under hensyn til kreditorerne, og i denne forbindelse har anmodet SKAT om henstand af restancen, hvilket blev afvist. SKAT blev desuden gjort opmærksom på, at driften af selskabet

blev indstillet under forhandlingerne for at hindre yderligere gæld. Da SKAT afviste at give selskabet henstand, indså sagsøgte, at en forsvarlig fortsat drift ikke kunne opnås og indgav derefter egenbegæring om konkurs.

### **Opsummerende om kapitalberedskabet**

Sammenfattende kan det bemærkes, at sagsøgte har udvist en vilje til at forbedre kapitalberedskabet i selskabet, men på baggrund af ydre omstændigheder er det ikke lykkedes ham at tilvejebringe den nødvendige kapital for at fortsætte en forsvarlig drift af selskabet. Det kan derfor udledes, at sagsøgte har udvist vilje til at fremskaffe kapitalen, men ikke lykkedes som følge af ydre omstændigheder. Som anført blev SKAT gjort opmærksom på, at selskabets drift blev indstillet under forhandlingerne med investoren. Det kan heraf udledes, at sagsøgte ikke har fortsat driften udover håbløshedstidspunktet, idet driften blev indstillet for at undgå yderligere gæld og dermed tab for kreditorerne. På denne baggrund kan det udledes, at sagsøgtes udviste adfærd ikke har karakter af misbrugslignende forhold, idet han har forsøgt at forbedre kapitalberedskabet.

### **Delkonklusion**

Det kan på baggrund af ovenstående bemærkninger konkluderes, at det har haft afgørende betydning for retternes resultat, at der for både de skattemæssige forhold samt forholdet om kapitalberedskabet ikke er udvist en adfærd, som kan karakteriseres som grov og som misbrug af reglerne. Baggrunden for denne konklusion består i, at sagsøgte har udvist vilje til at opfylde sine forpligtelser, men mislykkedes på baggrund af manglende likviditet og andre ydre omstændigheder. Dette kan sammenfattes til, at sagsøgte har haft manglende evne til at opfylde sine forpligtelser hvad angår SKAT, og det manglende kapitalberedskab skyldes ydre omstændigheder.

Afgørelsen illustrerer, i tråd med forarbejderne, at en konkurskarantæne alene skal pålægges i de tilfælde, som i både objektiv og subjektiv henseende kan karakteriseres som grove og har karakter af misbrug af reglerne. Det kan udledes, at i tilfælde hvor forpligtelser, såsom afregning af SKAT samt sikring af et forsvarligt kapitalberedskab, er tilsidesat, er det ikke at anse som groft uforsvarlig forretningsførelse, når tilsidesættelsen skyldes manglende evne eller ydre omstændigheder, og ikke manglende vilje. I et sådant tilfælde er der ikke tale om misbrugslignende forhold. Dette er desuden i tråd med forarbejderne, hvoraf det fremgår, at hensigten med konkurskarantæne ikke er at anvende reglerne, når der er tale om manglende evne til at drive erhvervsvirksomhed.<sup>77</sup>

---

<sup>77</sup> Betænkning, 2011, nr. 1515, s. 96.

## **U 2020.2501 V**

Denne dom analyseres med henblik på at udlede hvordan et medlem af ledelsens manglende iagttagelser af sine pligter i henhold til skattelovgivningen, og hvordan manglende iagttagelse af skattemæssige pligter kan anses som groft uforsvarlig forretningsførelse.

### **Faktum**

Dommen vedrører stifteren, D (sagsøgte), af A IVS, som er stiftet den 7. maj 2017 med en selskabskapital på DKK. 1,00. Sagsøgte har siden stiftelsen og frem til den 1. januar 2018 været registreret som direktør i selskabet. Selskabets formål var restaurantdrift i ... Street Food. Selskabet blev den 15. juli 2019 taget under konkursbehandling efter anmodning fra den udpegede likvidator, sidenhen kurator. Kurator indstillede, at der skulle indledes en sag om konkurskarantæne mod sagsøgte.

### **Skifterettens begrundelse og resultat**

Skifteretten lægger to forhold til grund for afgørelsen. Det lægges til grund, at sagsøgte ikke har overholdt sine forpligtelser i henhold til bogføring, idet kurator i forbindelse med boets behandling ikke har fået udleveret selskabets bogføringsmateriale i strid med konkurslovens § 100. Sagsøgte oplyste, at baggrunden herfor var, at bogføringsmaterialet var bortkommet. Dermed har sagsøgte heller ikke overholdt sin forpligtelse efter bogføringslovens § 10 til at sikre en betryggende opbevaring af bogføringsmaterialet.

Det lægges derudover til grund i afgørelsen, at selskabet ikke har indberettet samt afregnet moms og A-skat i strid med skattelovgivningen, samt at der herigennem er opbygget en ikke ubetydelig gæld til SKAT. Skifteretten bemærker dog, at det ikke kan udelukkes, at SKATs krav består i foreløbige hensættelser, idet der ikke er fremlagt en opgørelse over SKATs krav.

På baggrund af dette finder skifteretten, at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, men resultatet er en frifindelse som følge af andre omstændigheder.

### **Landsrettens begrundelse og resultat**

Landsretten finder på baggrund af sagsøgtes manglende indeholdelse af A-skat, angivelse og afregning af moms, sagsøgtes uforsvarlige forhold om bogførings- og regnskabsmaterialet, sagsøgtes udtagning af midler uden begrundelse i selskabets forhold samt de øvrige grunde, som er angivet af skifteretten, at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.

### **Bemærkninger**

Begge instanser lægger tilsidesættelsen af de skatte- og bogføringsmæssige forpligtelser samt, at sagsøgte har udtaget midler fra selskabet til privat forbrug til grund for deres afgørelse.

## SKAT

Begge retter lægger til grund for deres afgørelse, at sagsøgte gennem hele perioden ikke har indberettet og afregnet moms og A-skat, hvilket bevirker, at SKAT har et ikke ubetydeligt tilgodehavende i selskabet.

Afgørelsen henviser til forarbejderne og påpeger, at der skal være tale om misbrugslignende forhold eller forhold af grov karakter i øvrigt, og at konkurskarantæne alene bør anvendes i tilfælde, som både objektivt og subjektivt kan betegnes som grove.

Retterne finder på baggrund af den manglende iagttagelse af de skattemæssige forpligtelser samt de øvrige forhold, at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Retten udtaler sig dog ikke om, hvorvidt forholdene kan karakteriseres som enten et misbrugslignende forhold, eller som et groft forhold i øvrigt. Retten udtaler sig heller ikke om, hvorvidt manglende afregning/indberetning af moms og A-skat i sig selv er groft uforsvarlig forretningsførelse.

Retternes afgørelse er truffet efter overvejelse af parternes anbringender, hvorfor disse kan belyse afgørelsen nærmere.

Kurator anfører i sine anbringender, at selskabet hverken har indberettet eller afregnet moms og A-skat. Kurator anfører, i relation hertil, i sit processkrift, at selskabet gennem hele perioden har opkrævet og modtaget momsbeløb, som ikke er afregnet overfor SKAT. Selskabet har ikke i sine lønsedler til sine 11 ansatte, foruden sagsøgte selv, indeholdt A-skat. Kurator anfører yderligere i sine anbringender, at sagsøgte selv har tilkendegivet, at virksomhedens omsætning er faretruende lav. Kurator argumenterer for, at disse forhold samlet set må give anledning til at lægge til grund, at selskabet har anvendt SKAT til at finansiere den fortsatte drift. Forfatterne kan i denne forbindelse også påpege, at der af dommen ikke kan udledes, at selskabet foruden ejerens indskudte kapital har haft et andet kapitalberedskab, såsom en bankfinansieret kassekredit eller lignende, hvilket kan styrke argumentet for, at selskabet har anvendt SKAT som finansieringskilde til den fremtidige drift. Et lignende tilfælde ses i U 2017.1591 V, hvor selskabet ikke havde en kassekredit eller lignende, men alligevel udbetalte løn til medarbejdere og ikke afregnede sit mellemværende med SKAT. I denne sag må det ligeledes formodes, at SKAT er anvendt som en kreditfacilitet. Det er i udgangspunktet ikke groft uforsvarligt ikke at afregne sit mellemværende med SKAT, så længe selskabet indberetter beløbene således, at der kan igangsættes en inddrivelsesprocedure. Det groft uforsvarlige består i, at man ikke indberetter beløbene til skattevæsnet, og heller ikke afregner, i kombination med at selskabet ikke har en kreditfacilitet, men fortsat afregner andre forpligtelser såsom løn til medarbejdere.<sup>78</sup>

Kurator anfører i øvrigt i sine anbringender, at manglende afregning af A-skat og moms i sig selv er udtryk for groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette er i tråd med forarbejderne, som anfører, at hvis den pågældende i

---

<sup>78</sup> Staal, 2020, U 2020B.25, Ugeskrift for Retsvæsen

væsentligt omfang har tilsidesat sine forpligtelser med hensyn til angivelse af moms eller A-skat, eller gennem en længere periode ikke har afregnet disse.<sup>79</sup>

Et af de øvrige forhold, som retten lægger til grund for afgørelsen, er at sagsøgte har udtaget midler fra selskabet til sin private økonomi, og der er dermed sket en sammenblanding af selskabets økonomi og sagsøgtes egen. Der kan argumenteres for, at dette forhold kan have betydning for bedømmelsen af den sagsøgtes adfærd i relation til A-skat og moms. Dette kan begrundes i, at gælden til SKAT er oparbejdet siden stiftelsen, og at sagsøgte har udtaget midler fra selskabet efter driften reelt ophørte den 1. oktober 2017. Det kan derfor udledes, at der ved driftens ophør har været midler i selskabet. Sagsøgte har bekræftet, at midlerne blev udtaget til privat brug, og dermed ikke var begrundet i selskabets forhold. Det kan derfor udledes, at selskabet har anvendt SKAT til finansiering af den fremtidige drift. Det kan ligeledes udledes, at sagsøgte ved at udtage midler fra selskabet til sig selv, og ikke nedbringe gælden i selskabet, herunder til SKAT, har begunstiget sig selv forud for boet.

Begge retter lægger desuden til grund, at SKAT har et ikke ubetydeligt tilgodehavende i selskabet, hvorfor dette ligeledes har en betydning, uanset om en del af kravet består af foreløbige hensættelser. At dette lægges til grund, og må have en betydning, er i tråd med forarbejderne, hvorefter kreditorernes tab indgår i vurderingen.<sup>80</sup>

Det kan udledes at sagsøgtes adfærd efter driftens reelle ophør den 1. oktober 2017 kan karakteriseres som misbrugslignende forhold, eftersom sagsøgte har anvendt SKAT til finansieringen af den drift, hvorved SKATs krav er steget i takt med den manglende indberetning og afregning sammenholdt med, at sagsøgte har udtaget midler fra selskabet til privat brug på bekostning af boet.

### Bogføring

Begge retter lægger, foruden ovenstående, til grund at sagsøgte ikke har overholdt sine pligter angående korrekt bogføring og opbevaring heraf efter bogføringslovens § 10 samt, at han ikke har overholdt sin pligt til at udlevere bogføringsmaterialet til kurator efter KL § 100.

Afgørelsen tager hensyn til begge bestemmelser. Kurator anfører i sit processkrift, at han adskillige gange har anmodet sagsøgte om bogførings- og regnskabsmaterialet uden succes. Til forsvar herfor forklarer sagsøgte, at han efterlod materialet i lejemålet på ... Street Food, og at da han efterfølgende kom tilbage, havde udlejereren rømmet lejemålet. Udlejereren har i sit vidneudsagn forklaret det modsatte, at han ikke har rømmet lejemålet og ikke har fjernet materialet. Sagsøgte advokerer for, at han gerne ville udlevere regnskabsmaterialet men på grund af, at det er bortkommet, ikke har haft mulighed herfor.

---

<sup>79</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 94.

<sup>80</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 94.

Yderligere i forhold til regnskabs- og bogføringsmaterialet anfører kurator i sine anbringender, at det er uden betydning, om udlejeren eller sagsøgte har skylden for, at materialet er bortkommet, da det må antages, at sagsøgte ikke har iagttaget sin forpligtelse til at opbevare materialet sikkert, hvilket i sig selv kan være udtryk for groft uforsvarlig forretningsførelse. Sagsøgte indrømmer i sit svarskrift, at han kunne have opbevaret bilagene på en bedre måde.

Landsretten begrundet sin afgørelse med, at sagsøgte ikke har udleveret regnskabsmaterialet til kurator, og at dette ikke skyldes en troværdig forklaring. Landsretten anfører, at det er sagsøgtes egne uforsvarlige forhold, der ligger til grund for hans manglende opfyldelse af sin pligt efter KL § 100.

### **Delkonklusion**

Det kan på baggrund af analysen konkluderes, at sagsøgtes skattemæssige dispositioner, den manglende bogføring og en vis sammenblanding af økonomien sammenlagt leder til, at sagsøgtes adfærd kan karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse.

Samtidig kan det ikke med sikkerhed konkluderes, om nogen af forholdene isoleret set er så grove at de individuelt karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse. Afgørelsen kan illustrere, at disse omstændigheder i kombination har karakter af misbrug, idet der er tale om en manglende vilje som baggrund for tilsidesættelsen af pligterne. Som anført i analysen vedrørende U 2018.2140 Ø er hensigten med pålæg af konkurskarantæne ikke de tilfælde, hvor der er tale om manglende evne til at drive erhvervsvirksomhed. Sagsøgtes adfærd kan dermed, i tråd med forarbejderne, karakteriseres som grov i både subjektiv og objektiv henseende samt har karakter af misbrug, eftersom sagsøgte begunstiger sig selv på bekostning af boet.

Under de omstændigheder der findes i afgørelsen, kan det udledes, at i tilfælde hvor den sagsøgte har udtaget midler til sig selv, ikke har udvist vilje til at afregne sit økonomiske mellemværende med SKAT og ikke har påset sine forpligtelser til bogføring, samlet set kan karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse, eftersom der er tale om misbrug af reglerne.



## Samlet delkonklusion til de skattemæssige afgørelser

Der er i dette afsnit analyseret to afgørelser, hvor et forhold vedrørende SKAT har haft en betydning. I U 2020.2501 V blev sagsøgtes forretningsførelse anset som værende groft uforsvarlig, hvor det modsatte var resultatet i U 2018.2140 Ø. Indledende skal det bemærkes, at afgørelserne er individuelle, og der er andre forhold i afgørelserne, som har betydning for den enkelte afgørelse.

De to afgørelser har elementer, som er værd at sammenligne. I begge afgørelser er det ubestridt, at SKAT har et ikke ubetydeligt krav mod selskaberne som følge af, at pligten til afregning af moms og A-skat er tilsidesat. Det følger af forarbejderne, at en tilsidesættelse i væsentligt omfang, og over længere tid, kan indgå i den samlede vurdering.<sup>81</sup>

Det interessante er således, at i begge afgørelser er gælden opbygget over et længere tidsrum. Alligevel anses det i U 2018.2140 Ø ikke for at være groft uforsvarlig forretningsførelse. Som anført i konklusionerne på analyserne udledes det, at der foretages en vurdering af, om forholdet kan betegnes som groft i både subjektiv som objektiv henseende, og om der er tale om misbrug af reglerne. Set i lyset af, at sagsøgte i U 2018.2140 Ø har forsøgt at afregne sit mellemværende med SKAT, men mislykkedes som følge af selskabets illikviditet samt SKATs manglende samarbejdsvilje, kan det næppe betegnes som et tilfælde, som kan karakteriseres som misbrug. Omvendt ses det i U 2020.2501 V, at sagsøgte har udtaget midler til sig selv, før han har afregnet sit mellemværende med SKAT og derfor har begunstiget sig selv på bekostning af SKAT og det øvrige bo. I dette tilfælde, hvor der heller ikke er indberettet moms og A-skat, karakteriserer domstolen sagsøgtes forretningsførelse som værende groft uforsvarlig.

På baggrund af ovenstående ses det, at den groft uforsvarlige forretningsførelse ikke kan fastslås alene på baggrund af det udviste forhold, i dette tilfælde manglende afregning af moms og A-skat, men i stedet har den bagvedliggende årsag til manglende overholdelse af pligten betydning. Det ses i U 2018.2140 Ø, at selskabet ikke har likviditet til at afregne kravet og derfor mangler evne til overholdelse af pligten. I U 2020.2501 V kan det udledes, at der er en vis evne, i og med at sagsøgte har udtaget midler til sig selv, og den manglende afregning derfor består i sagsøgtes manglende vilje, hvorfor det kan karakteriseres som misbrug. Desuden kan det udledes, at tilsidesættelse af skattemæssige pligter umiddelbart ikke kan stå alene. I kombination med andre grove eller uforsvarlige forhold kan sagsøgtes forretningsførelse karakteriseres som groft uforsvarlig, som tilfældet i U 2020.2501 V, hvor forretningsførelsen har karakter af misbrug. U 2018.2140 Ø illustrerer derimod, at selvom selskabet ikke har afregnet sit mellemværende med SKAT, er dette ikke i sig selv tilstrækkeligt til

---

<sup>81</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 96

at karakterisere sagsøgtes forretningsførelse som groft uforsvarlig, når tilsidesættelsen ikke har karakter af misbrug.

## **Stråmandskonstruktioner**

Nedenfor vil U 2019.230 V og U 2017.424 Ø blive analyseret med henblik på at belyse bedømmelsen af en stråmandskonstruktion. Til udarbejdelsen af afhandlingen har forfatterne forsøgt at finde retspraksis, hvor en person, der har ageret stråmand, bliver frikendt, men dette har ikke været muligt. Det har været muligt at finde retspraksis på området, hvor en person bliver frikendt. Årsagen til dette skyldes, at bevisbyrden for, hvorvidt vedkommende har ageret stråmand, ikke er blevet løftet tilstrækkeligt, og på baggrund af dette er vedkommende ikke blevet dømt.

### **U 2019.230 V**

#### **Faktum**

Det følger af faktum at anpartsselskabet E, der er ejet af N, går konkurs den 13. december 2016. Selskabets ejer, N, er blevet pålagt konkurskarantæne, hvorfor D (sagsøgte) bliver registreret som direktør i N's selskab, E, fra den 20. juni 2016 og frem til konkursen, mens N fortsat udfører kontorarbejde. L er far til N. L er blevet pålagt konkurskarantæne som bagmand i en anden afgørelse, men i det samme konkursbo. Kurator påstår, at sagsøgte skal pålægges konkurskarantæne, da han agerer stråmand i selskabet.

#### **Bemærkninger**

Nedenfor fremgår bemærkninger til retternes resultat og parternes anbringender.

#### **Skifterettens resultat**

Skifteretten finder på baggrund af sagens omstændigheder ikke, at sagsøgte har udvist en adfærd, der må betegnes som værende groft uforsvarlig forretningsførelse, uanset at han har haft en rolle som stråmand i anpartsselskabet E. Skifteretten har i deres afgørelse lagt vægt på, at selskabet E havde en skattegæld, da sagsøgte indtrådte som direktør, og at selskabets bogføring ikke var udfærdiget korrekt og derved var mangelfuld. Eftersom størstedelen af gælden til SKAT var stiftet før sagsøgtes direktørtid betyder det, at der altså kun er opstået en mindre gæld til SKAT, mens sagsøgte har været registreret direktør. Skifteretten lægger endvidere vægt på, at sagsøgte under sin tid i ledelsen forsøgte at ansætte en person, der kunne rette op på den manglende bogføring. Et andet forhold som skifteretten tillægger betydning er, at selskabet solgte anlægsaktiver til selskabet M, som sagsøgte var ejer af. Formålet med salget af disse anlægsaktiver var, ifølge sagsøgte, at betalingen af aktiverne skulle bruges på at betale gælden til SKAT. I den forbindelse har sagsøgte oplyst, at han vil betale konkursboet for disse anlægsaktiver.

Skifteretten finder således på baggrund af ovenstående, at uanset om sagsøgte har ageret stråmand i selskabet E, så er det ikke bevist at sagsøgte har udvist groft uforsvarligt forretningsførelse.

## Vestre Landsrets kendelse

I landsrettens kendelse lægges vægt på, at selskabet ikke har registreret eller indberettet A-skat og am-bidrag. I relation til, hvorvidt sagsøgte har været indsat som stråmand, og at L derfor har fungeret som den reelle ledelse, lægger landsretten vægt på, at han har haft fuldmagt til selskabets bankkonto, og at fakturaer er sendt til hans adresse. Retten lægger endvidere vægt på, at han har haft kontakt til SKAT og oplyst at han stod for at styre selskabet. Landsretten kommer på baggrund af ovenstående frem til, at L har udgjort den reelle ledelse, og at sagsøgte udelukkende har fungeret som stråmand.

Landsretten lægger også vægt på, at L allerede er blevet pålagt konkurskarantæne i det samme konkursbo, hvor L ikke har indgivet svarskrift, og hvor han har fungeret som bagmand. Landsretten henviser til skifterettens kendelse af den 8. januar 2018, der omhandler, hvorvidt L har udgjort den reelle ledelse. Landsretten pointerer, at det må have formodningen imod sig, at L vil lade sig pålægge konkurskarantæne uden reelt at have deltaget i ledelsen. Det udledes at L er blevet pålagt konkurskarantæne som følge af, at han har ageret bagmand må tale for at sagsøgte er en stråmand.

I Landsrettens kendelse henviser de til konkurslovens forarbejder.

*”Efter forarbejderne til konkurslovens bestemmelser om konkurskarantæne er det udgangspunktet, at en registreret direktør, der fungerer som stråmand og ikke udøver nogen reel ledelse af selskabet, har foretaget groft uforsvarlig forretningsførelse efter konkurslovens § 157, stk. 1”*

Det faktum, at sagsøgte kun formelt set har være direktør i et halvt år bevirker ikke, at det er muligt at fravige udgangspunktet om at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.

Ud fra Landsrettens kendelse er det muligt at udlede, at sagsøgte agerer som stråmand ved kun formelt at have været registreret som direktør, og ikke har udøvet sine ledelsesmæssige forpligtelser, såsom registrering og indberetning af A-skat og am-bidrag. Dette udgør groft uforsvarlig forretningsførelse. Det er således kombinationen af den formelle registrering og undladelsen af at opfylde sine forpligtelser i selskabet, der resulterer i, at sagsøgte har ageret som stråmand, hvilket som udgangspunkt er groft uforsvarlig forretningsførelse efter forarbejderne.

Det kan ydermere udledes af afgørelsen, at landsretten i sin vurdering af, hvorvidt sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, lægger vægt på forhold fra en anden kendelse, eftersom landsretten henviser til kendelsen af den 8. januar 2018, der omhandler samme konkursbo, hvor L anses for at være bagmand. Baggrunden for henvisningen til den anden kendelse består i, at der næppe kan påvises en stråmandskonstruktion uden en bagmand, som forestår den reelle ledelse.

## **Parternes anbringender**

I kurators processkrift er der anført forskellige oplysninger i sagen, herunder sagens faktiske forhold, der kan tale for at en person har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Kurators processkrift indeholder forskellige forhold, såsom manglende betaling af skatter og afgifter, bogføring, regnskabsforhold i form af salg af anlægsaktiver og så videre. Disse ovennævnte forhold vil blive gennemgået nedenfor, eftersom de indgår i vurderingen af, hvorvidt sagsøgte er indsat som stråmand.

### Stråmand

Kurator gør i skifteretten gældende, at L udgør den reelle ledelse, eftersom L foretager afgørende beslutninger i selskabet, og at sagsøgte blot er indsat som stråmand.

Kurator mener, at betingelserne for pålæg af konkurskarantæne er opfyldt, jf. KL § 157. I sit påstandsdokument har kurator anført, at sagsøgte har været registreret som direktør i anpartsselskabet E, men at denne registrering alene har været af formel karakter. Sagsøgte har således haft en stråmandsfunktion i selskabet, mens L har udgjort den reelle ledelse.

Til støtte for sin påstand inddrager kurator forskellige forhold, der kan tillægges betydning i vurderingen af, hvem der udgør den reelle ledelse og om sagsøgte agerer stråmand. Eksempelvis udgør salget af anlægsaktiver et forhold, der kan tillægges betydning, eftersom det er L, der forestår salget af anlægsaktiverne og derved ham, der foretager afgørende beslutninger på selskabets vegne. På baggrund af dette mener kurator således, at registreringen af sagsøgte som direktør kun er af formel karakter.

### Salg af anlægsaktiver

Kurators processkrift anfører, at selskabet har overdraget selskabets anlægsaktiver til M. M er ejet af sagsøgte, og vedkommende er ligeledes registreret som direktør i M. Efter overdragelsen af anlægsaktiverne har M udstedt et gældsbrief til selskabet. I forbindelse med salget af anlægsaktiverne blev der udarbejdet en amortiseringsplan, men det er uklart, hvorvidt der er sket reel betaling i henhold til planen. Det fremgår af afgørelsen, at kurator rykker M for betaling. I forbindelse med opkrævningen er kurator i dialog med L, der introducerer sig som værende den reelle direktør i E, og L lover, at der vil ske betaling for anlægsaktiverne. Der bliver efterfølgende betalt efter aftalen i en periode, men fordringen indfries ikke fuldt ud. Ovenstående taler for, at L udøver den reelle ledelse i E, og at sagsøgte kun har fungeret som stråmand.

### Selskabets reelle ledelse

Kurator mener, at L udgør den reelle ledelse af E. Til støtte for denne påstand pointerer kurator, at L selv har bekræftet dette over for ham, da kurator forsøgte at inddrive betaling i henhold til det førnævnte gældsbrief. Et andet argument, der taler for at L udgør den reelle ledelse er, at L er den eneste, der har haft fuldmagt til E's bankkonto.

Et andet forhold som landsretten lægger til grund og indikerer, at L har udgjort den reelle ledelse er, at han har håndteret selskabets aktiver. Håndteringen af selskabets aktiver ses i forbindelse med salget af en ejendom, som E ejer. I selskabets forsøg på at sælge ejendommen har kurator udelukkende haft kontakt med L. Sagsøgte har således gentagende henvist kurator til L, når kurator har henvendt sig. Dette taler for, at L udgør den reelle ledelse i E. Et yderligere argument for at L reelt har udgjort ledelsen i selskabet, er det forhold, at når selskabets kreditorer har sendt fakturaer til selskabet, er disse fakturer sendt til en adresse tilhørende L. L har desuden ved en telefonsamtale med kurator udtalt, at han har styret selskabet. Kurator mener, at L har truffet de afgørende beslutninger i selskabet, og sagsøgte derved agerer stråmand.

Ovennævnte pointer taler for, at sagsøgte udelukkende har været indsat som stråmand i selskabet.

Til støtte for kurators påstand om at sagsøgte agerer stråmand, påpeger kurator, at sagsøgte ikke har haft fuld-  
magt til selskabets bankkonto, hvorfor sagsøgte ikke har haft kompetence til at råde over E's midler og på den baggrund mener kurator ikke, at sagsøgte har været en del af selskabets ledelse. Kurator henviser i den forbindelse til retspraksis, hvor man har konstateret, at ved indsættelse af en direktør, der ikke har adgang til det pågældende selskabs konti har karakter af proforma, og indsættelsen er derved uden reelt indhold.

#### Bogføring

Kurator anfører, at selskabets bogføring har været mangelfuld, på trods af, at selskabets revisor har påtalt dette over for ledelsen. En mangelfuld bogføring indikerer, at reglerne i bogføringsloven har været tilsidesat. Selskabet menes ikke at have overholdt lovens krav vedrørende bogføring, herunder at der skal udvises god bogføringsskik. Sagsøgte har forklaret, at årsagen til selskabets bogføring i en periode har været mangelfuld skyldes, at selskabet ikke har haft likviditet til at betale en revisor til denne opgave. Sagsøgte mener således ikke, at den manglende bogføring kan bevirke konkurskarantæne. Forholdet om bogføring er et af de forhold, som skifteretten tillægger betydning i afgørelsen. Skifteretten lægger vægt på, at sagsøgte har forsøgt at rette op på forholdet vedrørende manglende bogføring, idet sagsøgte har forsøgt at få en person til at varetage opgaven.

#### SKAT

Kurator har i sit processkrift anført, at han i forbindelse med behandlingen af konkursboet har erfaret, at E har udviklet en skatterestance som følge af, at E ikke har afregnet moms. I afgørelsen er det anført, at det er L, der kontakter SKAT med hensigt på at etablere en afdragsordning, således at selskabet E kunne afvikle skatterestancen. At det er L, der tager initiativ til at kontakte SKAT taler for, at L har udgjort den reelle ledelse og ikke sagsøgte.

Ydermere har E ikke indeholdt am-bidrag eller A-skat. E's revisor har oplyst, at der i nogle perioder ikke er foretaget en korrekt indberetning af kildeskat, moms og afgifter, hvilket kan resultere i at ledelsen kan ifalde ansvar.

Det kan af afgørelsen udledes, at eftersom sagsøgte ikke har udført disse ledelsesmæssige forpligtelser, og at han kun er indsat som direktør af formel karakter, udgør disse forhold, i kombination, at sagsøgte har ageret stråmand.

#### Sagsøgtes forklaring

Vedrørende gælden til SKAT anfører sagsøgte i sit påstandsdokument, at sagsøgte ønskede at hjælpe sine venner med gælden til SKAT. Sagsøgte oplyser, at det var vigtigt for L at løse problemstillingen med SKAT, eftersom L boede til leje i ejendommen som selskabet E ejede. Årsagen til at det netop er L, der har kontaktet SKAT, skyldes at han var bange for at blive udsat af lejemålet. Sagsøgte udtaler følgende;

*“Der er altså ikke tale om, at L var den reelle ejer eller direktør i selskabet, men alene at L havde en personlig interesse i, at selskabets forhold til SKAT blev løst, og som følge deraf, begynde at agere i forhold til SKAT.”*

Sagsøgte anfører ligeledes, at han var bekendt med selskabets gæld til SKAT, hvorfor han håbede på at kunne lave en aftale med SKAT for at løse problemet. Sagsøgte afviser, at hans rolle som direktør i selskabet kun har været af formel karakter, og at han har haft en rolle som stråmand i selskabet E. Ovenstående forklaring fra sagsøgte taler således imod, at sagsøgte har ageret som stråmand i selskabet. Sagsøgtes forklaring kan imidlertid ikke tillægges betydning, da der ikke kan påvises at han rent faktisk har foretaget dispositioner på vegne af selskabet.

#### **Delkonklusion**

Ud fra ovenstående analyse kan det således udledes, at sagsøgte var registreret som direktør i selskabet E, men han udøvede ikke rollen som direktør. Sagsøgtes registrering i selskabet var således kun af formel karakter og sagsøgte udgjorde derfor en stråmand. Selskabets reelle ledelse var derimod bagmanden, L.

Det kan udledes, at der ikke er grund til at fravige udgangspunktet om, at en stråmandskonstruktion er at anse for groft uforsvarlig forretningsførelse. Sagsøgtes adfærd karakteriseres som en stråmandskonstruktion, da han alene er formelt registreret som direktør, og ikke har udøvet hvervet. Konkret har sagsøgte ikke påset, at selskabet har overholdt bogføringslovens regler, ligesom han ikke har påset at selskabets skattemæssige forpligtelser er overholdt. Den reelle ledelse af selskabet, er udøvet af L. Det er L, som har truffet større økonomiske beslutninger i selskabet, herunder salget af ejendommen. Desuden er fakturaer sendt til L's adresse, og han har som den eneste haft adgang til selskabets konti. På baggrund af sagsøgtes formelle registrering som direktør, er det ham som burde have foretaget disse dispositioner, hvilket ikke kan lede til andet, end at sagsøgte har ageret stråmand.

Det er muligt at drage en parallel til betænkning nr. 1525/2011, hvor det er anført, at såfremt en person ikke udøver sine ledelsesmæssige beføjelser, så kan det udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse.<sup>82</sup> Det kan udledes ud fra ovenstående domsanalyse, at sagsøgte ikke har iagttaget sine ledelsesmæssige beføjelser, som han har pligt til eftersom han er direktør i selskabet E. Som ovenfor nævnt, er der dog en naturlig årsag til at han ikke har udført disse forpligtelser, idet han kun har været indsat af formel karakter og dermed har han reelt ikke udøvet sine forpligtelser.

Til sidst kan det også konkluderes, at det på baggrund af sagens omstændigheder ikke er muligt at fravige udgangspunktet om, at en stråmandskonstruktion udgør groft uforsvarlig forretningsførelse.

---

<sup>82</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 97.



## U 2017.424 Ø

### Faktum

Det følger af faktum, at selskabet A bliver taget under konkursbehandling. Kurator indleder en sag om konkurskarantæne mod A's direktør D (sagsøgte).

Sagsøgte har været registreret som direktør i selskabet E fra den 25. marts 2013 og frem til den 9. april 2015. Den 3. december 2013 skifter selskabet E navn til A. Ifølge en vidneforklaring fra sagsøgtes far (F), har sagsøgte fungeret som stråmand i selskabet E, men ikke i selskabet A.

Skifteretten finder at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, men sagsøgte idømmes ikke konkurskarantæne. Landsretten tager efterfølgende stilling til tvisten, hvor de ligeledes vurderer, at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, men i modsætning til skifterettens afgørelse idømmes sagsøgte konkurskarantæne.

### Skifterettens kendelse

Det følger af faktum, at skifteretten frifinder sagsøgte, da retten ikke finder tilstrækkelig anledning til at pålægge sagsøgte konkurskarantæne. Skifteretten finder, at sagsøgte har udvist en adfærd, der kan betegnes som værende groft uforsvarlig forretningsførelse, men eftersom kreditorerne ikke har lidt et tab i den relevante periode, hvor sagsøgte har ageret stråmand, mener skifteretten ikke, at sagsøgte skal pålægges konkurskarantæne.

I skifterettens begrundelse lægger de vægt på, at sagsøgte var indforstået med, at han blev registreret som direktør i selskabet E den 25. marts 2013. Retten finder, at sagsøgte er ansvarlig for, at der er sket korrekt afregistrering. Retten lægger til grund, at sagsøgte har forsøgt at blive afregistreret som direktør i selskabet ved at rette henvendelse til Erhvervsstyrelsen. Det er dog først den 24. marts 2015, at sagsøgte erklærede, at han ønskede at blive afregistreret. Skifteretten lægger til grund, at sagsøgte har været direktør i selskabet fra den 25. marts 2013 og frem til afsigelse af konkursdekretet. Skifteretten lægger endvidere til grund for deres afgørelse, at der er anmeldt et stort krav fra SKAT i konkursboet på DKK 11,6 mio, og at der samlet er anmeldt krav for DKK 13,3 mio. Hertil bemærker skifteretten, at kravet til SKAT vedrører regnskabsåret for 2012, men eftersom dette ikke er i den relevante periode, så er det et af de forhold som skifteretten tillægger betydning, når de vurderer, at sagsøgte ikke skal pålægges konkurskarantæne.

Nedenstående omhandler forhold som skifteretten tillægger betydning i deres vurdering af hvorvidt sagsøgte har ageret stråmand. Skifteretten anfører i sin begrundelse, at der ikke er udfærdiget bogføring eller udarbejdet årsregnskab. Der er ligeledes ikke indeholdt moms eller A-skatter, og sagsøgte har ikke forsøgt at rette op på de manglende indberetninger. Retten finder således, at sagsøgte har undladt at udøve sine ledelsesmæssige

beføjelser på trods af, at han har været registreret som direktør. Sagsøgte har således overladt ledelsesbeføjelserne til en anden person men uden at sikre, at vedkommende ville overholde ledelsesforpligtelserne. På baggrund af dette finder skifteretten, at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, men som nævnt, pålægges sagsøgte ikke konkurskarantæne, da der ikke er lidt et tab for kreditorerne i den relevante periode eller andre betydelige tab. Skifteretten angiver ikke, hvorvidt dette er en del af rimelighedsvurderingen efter KL § 157, stk. 2 eller om det falder ind under vurderingen i stk. 1.

### **Landsrettens kendelse**

Det følger af faktum, at landsretten idømmer sagsøgte konkurskarantæne, da sagsøgte har ageret stråmand og dermed har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.

Landsretten lægger til grund for afgørelsen, at sagsøgte har været registreret som direktør i selskabet A, men at han aldrig har iagttaget sine ledelsesmæssige beføjelser. Ydermere lægger retten til grund, at sagsøgte var bekendt med, at han i 2013 blev registreret som direktør i selskabet, og at det først var i 2015 at han forsøgte at blive afregistreret som direktør.

I vurderingen af sagsøgtes forretningsførelse henviser landsretten til lovforslag nr. 131 af 30. januar 2013, hvoraf det fremgår, at såfremt en direktør ikke udøver ledelsesbeføjelser, fordi disse ledelsesbeføjelser er overladt til en anden person, så foreligger der en stråmandskonstruktion, der indebærer at den registrerede direktør har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. I afgørelsen fraviger landsretten ikke udgangspunktet, og udtaler at;

*“[...]en registreret direktør, der alene fungerer som stråmand og dermed ikke udøver nogen reel ledelse af selskabet, har foretaget groft uforsvarlig forretningsførelse efter konkurslovens § 157, stk. 1.”*

Landsretten lægger vægt på kurators anbringender om, at der ikke fandtes bogføringsmateriale, der blev ikke udarbejdet årsrapporter, og der blev ikke indberettet og indbetalt moms eller indeholdt A-skat og am-bidrag i den periode, hvor sagsøgte var registreret som direktør i selskabet. På baggrund af de anførte forhold mener retten ikke, at det er muligt at fravige udgangspunktet om, at en stråmandskonstruktion med en registreret direktør, der ikke udøver sine ledelsesmæssige forpligtelser, har udvist en adfærd, der kan betegnes som groft uforsvarlig forretningsførelse.

### **Parternes anbringender og synspunkter**

Både skifteretten og landsretten vurderer, at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Forskellen på retternes vurdering af forholdene er imidlertid, at skifteretten mener, at sagsøgte ikke har udvist den groft uforsvarlige adfærd i den relevante periode og på den baggrund idømmes sagsøgte ikke konkurskarantæne, selvom han har udvist groft uforsvarlig adfærd. Landsretten påpeger, at selvom der ikke er dokumenteret et

tab i den relevante periode, altså senere end et år før fristdagen, så udelukker det ikke konkurskarantæne. Landsretten konkluderer, at sagsøgte var registreret som direktør i selskabet i den relevante periode, og i denne periode har han udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.

Nedenfor bemærkes hvilke anbringender og synspunkter som parterne gør gældende og hvordan de har haft betydning for skifte- og landsrettens kendelse.

#### Ledelsesmæssige beføjelser

Både skifte- og landsretten lægger til grund for deres afgørelse, at sagsøgte har været registreret som direktør i selskabet, men han har ikke udført sine ledelsesmæssige forpligtelser som han har i medfør af lovgivningen. Disse forpligtelser udgør eksempelvis at påse at bogføring, indberetning og afregning af moms og A-skatter og udarbejdelse af årsrapporter foretages. Kurator har i sit processkrift anført, at såfremt ledelsen undlader at indberette, indeholde og afregne moms, A-skat og am-bidrag, så udgør det groft uforsvarlig forretningsførelse. Kurator henviser i den forbindelse til lovforslag nr. 131 af 30. januar 2013, hvoraf fremgår:

*”Som eksempler på forhold, der efter en konkret vurdering kan tale for, at der har været tale om groft uforsvarlig forretningsførelse, kan nævnes tilsidesættelse i væsentligt omfang af forpligtelser med hensyn til bogføring, regnskabsaflæggelse, momsangivelse og momsafregning og indeholdelse og afregning af A-skat.”*

Retterne lægger til grund, at der ikke findes bogføringsmateriale for den pågældende periode, hvor sagsøgte fungerede som stråmand i selskabet. Der er ikke udarbejdet årsrapport, og forpligtelsen til at indberette samt indbetale moms eller afregne A-skat og am-bidrag, er ikke opfyldt.

Det må således kunne udledes, at ovenstående faktorer, såsom manglende indberetning af A-skat, am-bidrag og momsafregning, hver især udgør forhold som retten kan tillægge betydning i vurderingen af, hvorvidt et ledelsesmedlem har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.

Kurator har i sit processkrift yderligere anført, at sagsøgte ikke har overholdt bestemmelserne i årsregnskabslovens § 8. Efter denne bestemmelse skal ledelsen udarbejde årsrapporter, og sørge for at disse bliver sendt til Erhvervsstyrelsen. Ydermere påpeger kurator, at sagsøgte ikke har udført de forpligtelser, som han er tillagt i medfør af bogføringsloven, eftersom sagsøgte ikke har foretaget bogføring. Kurator henviser til de særlige bemærkninger til KL § 157 og anfører, at det skal indgå som et betydeligt forhold at sagsøgte ikke har udarbejdet, og rettidigt, indsendt årsrapport, og at der mangler bogføring af selskabet. Kurator angiver at årsagen til, at det skal indgå som et betydeligt forhold er, at manglende bogføring og manglende udarbejdelse af årsrapporter kan udgøre en overtrædelse af straffelovens bestemmelser, jf. STRFL § 302, stk. 1, nr. 1, 2 og 4.

Det kan udledes, at såfremt gerningsindholdet i en straffebestemmelse er realiseret, kan det udgøre et forhold, der kan tillægges yderligere betydning i vurderingen af den pågældende persons adfærd.<sup>83</sup> En overtrædelse af speciallovgivning fordrer derudover en vis grovhed.<sup>84</sup> Det må således udledes, at såfremt et ledelsesmedlem væsentligt forsømmer sin pligt til, at overholde reglerne i årsregnskabsloven og bogføringsloven, så udgør det tillige et forhold, der kan tillægges betydning i vurderingen af, hvorvidt der er tale om groft uforsvarlig forretningsførelse.

### Afregistrering

Både skifteretten og landsretten mener, at sagsøgte er ansvarlig for, at der foretages korrekt afregistrering af vedkommende som direktør i selskabet.

Skifteretten lægger til grund, at sagsøgte har forsøgt at kontakte Erhvervsstyrelsen med det formål at blive afmeldt som direktør i selskabet. De mener dog, at det først er den 24. marts 2015, at sagsøgte egentligt har givet besked om at blive afregistreret.

I landsrettens kendelse lægger de vægt på, at sagsøgte var registreret som formel direktør i A men uden at udføre sine ledelsesbeføjelser. Perioden for sagsøgtes direktørtid strækker sig fra marts 2013 og frem til april 2015. Sagsøgte var velvidende om sin registrering som direktør i selskabet. De lægger vægt på, at det først er i marts 2015, at sagsøgte egentlig forsøger at blive afmeldt som direktør i selskabet. Sagsøgte har i sin vidneforklaring dog oplyst, at eftersom honoraret for at agere stråmand aldrig kom til udbetaling, gav han i 2013 besked om, at han ville fratæde som direktør.

I svarskriftet fra sagsøgtes advokat fremgår det, at sagsøgte i forbindelse med en straffesag i 2014 mod G, selskabets ejer, bliver bekendt med at han stadig står registreret som direktør i selskabet E på trods af, at sagsøgte i efteråret 2013 havde meddelt G, at han ville fratæde som direktør for E. Selskabet E skifter herefter navn til A. Sagsøgtes advokat oplyser, at Erhvervsstyrelsen den 2. juli 2014 har modtaget et brev fra sagsøgte, hvori han gør gældende, at han uretmæssigt er blevet registreret i fire selskaber.

Twisten om registrering og afregistrering er et vigtigt forhold i afgørelsen, eftersom en person kun kan blive pålagt konkurskarantæne, såfremt den pågældende stråmand er bekendt med, at han er registreret som direktør i det pågældende selskab.<sup>85</sup>

Sagsøgtes far (F) har forklaret, at sagsøgte har ageret stråmand i selskabet E og at sagsøgte ville modtage et honorar herfor. Efter at selskabet E skifter navn til A, bliver sagsøgte registreret i fire selskaber, hvorefter sagsøgte i sin vidneforklaring anfører, at han ikke har været involveret i driften af nogle af G's selskaber.

---

<sup>83</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 94

<sup>84</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 398

<sup>85</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, s. 389

Sagsøgte mener således ikke, at han har været bekendt med denne registrering før straffesagen mod G i 2014. Sagsøgtes advokat gør gældende, at sagsøgte kun har deltaget i selskabet E, frem til det tidspunkt, hvor selskabet skifter navn. Kurator mener ikke, at det er dokumenteret, at sagsøgte fratrådte som direktør i selskabet i år 2013, selvom sagsøgte har sendt et brev til Erhvervsstyrelsen angående uretmæssig registrering af ham i fire selskaber. Kurator har i sit processkrift anført, at det ikke er tilstrækkeligt, at sagsøgte mundtligt har informeret G om sin fratrædelse. Kurator mener således, at sagsøgte ikke har løftet bevisbyrden for, at han, på trods af den formelle registrering i Erhvervsstyrelsen, var fratrådt som direktør i selskabet.

Det bemærkes, at det fremgår af selskabslovens (SL) § 10, stk. 1., at medlemmer af et kapital-selskabs direktion skal registreres i Erhvervsstyrelsens it-system. En direktør i et selskab har pligt til at sikre, at det bliver registreret, såfremt vedkommende fratræder hvervet. Sagsøgtes forsøg på at blive afregistreret som direktør i 2015 er således en pligt, der følger modsætningsvist af SL § 10, stk. 1. Begge retter mener, at sagsøgte er ansvarlig for at der sker behørig afregistrering af ham som direktør.

Sagsøgte er bekendt med, at han i 2013 bliver registreret som direktør, men det er først 2 år senere, i 2015, at han gør en indsats for at blive afregistreret. Dette medfører, at han ikke har opfyldt sin forpligtelse til at sikre afregistrering. I dette tilfælde er sagsøgte bekendt med at han er registreret som direktør i selskabet. Ydermere er sagsøgte bekendt med, at hans registrering som direktør alene var proforma.

### *Stråmand*

Både skifteretten og landsretten vurderer, at sagsøgte agerer stråmand, eftersom han er registreret som direktør i selskabet, og han har overladt de ledelsesmæssige beføjelser og forpligtelser til G, der har forestået den daglige ledelse. I landsrettens kendelse henviser de til lovforslaget om konkurskarantæne. I lovforslaget er det angivet, at udgangspunktet er, at en person, der er registreret som direktør i et selskab, som ikke har opfyldt sine forpligtelser, fordi vedkommende har overladt varetagelsen af disse til en anden, har udvist en adfærd, der karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse. I landsrettens kendelse henviser de til vidneforklaringen fra F, der forklarer, at det er korrekt at sagsøgte har fungeret som stråmand i selskabet E. De lægger således til grund, at der forelå en mundtlig aftale om at sagsøgte skulle agere stråmand og at han ville få et månedligt honorar.

Det kan udledes, at kombinationen af at være formelt registreret som direktør og undladelsen af at udføre sine ledelsesmæssige forpligtelser udgør en stråmandskonstruktion, der udgør groft uforsvarlig forretningsførelse.

## **Delkonklusion**

Retten når frem til, på baggrund af forarbejderne, at en stråmandskonstruktion, som udgangspunkt er groft uforsvarlig forretningsførelse. Retten fraviger i denne afgørelse ikke dette udgangspunkt.

Både skifte- og landsretten lægger vægt på undladelsen af at opfylde sine ledelsesmæssige forpligtelser. Kombinationen af at overlade opfyldelsen af sine ledelsesmæssige forpligtelser til en bagmand, og at være formelt registreret som direktør, udgør en stråmandskonstruktion, der som udgangspunkt er groft uforsvarlig forretningsførelse.

Det kan udledes af analysen, at retterne tillægger det betydning i deres vurdering af groft uforsvarlig forretningsførelse om der er sket indberetning af A-skat og am-bidrag, om der er foretaget momsafregning, om der er lavet bogføring og om der er udarbejdet årsrapport. Det kan også udledes, at retterne foretager en helhedsvurdering af sagens faktiske omstændigheder når de vurderer sagsøgtes handlemåde, med henblik på at vurdere, hvorvidt der er tale om en stråmandskonstruktion.

I forarbejderne er det anført, at en adfærd både objektivt og subjektivt skal være groft uforsvarlig forretningsførelse, samt have misbrugslignende karakter. En stråmandskonstruktion er medvirkende til, at et selskab ikke har en transparent ledelse. Desuden muliggør stråmandskonstruktionen omgåelse af konkurskarantænereglerne, idet en allerede karantæneramt person gennem en stråmand kan fortsætte med at udøve virksomhed i strid med karantænen. Der kan argumenteres for, at disse konsekvenser af en stråmandskonstruktion bevirker, at stråmandskonstruktionen er misbrug af både de selskabs- og konkursretlige regler. Fordi der er tale om en adfærd med en sådan karakteristik af misbrug, er adfærden at anse som grov i både subjektiv og objektiv henseende.

## **Samlet delkonklusion til afgørelserne om stråmandskonstruktion**

Det kan ud fra ovenstående to domsanalyser, af U 2019.230 V og U 2017.424 Ø udledes, at en stråmandskonstruktion er kombinationen af en formel registrering i selskabets ledelse og overladelsen af de ledelsesmæssige forpligtelser til en bagmand. Det kan ydermere udledes, at retterne som udgangspunkt ikke fraviger udgangspunktet om, at en stråmandskonstruktion udgør groft uforsvarlig forretningsførelse.

Ud fra de to ovennævnte domsanalyser kan det også udledes, at andre forhold kan tillægges betydning i vurderingen af om der foreligger en stråmandskonstruktion. Disse forhold udgør manglende bogføring, manglende indberetning og afregning af moms og A-skat, manglende udarbejdelse af årsrapporter, skatterestance og pligten til at blive afregistreret som direktør i et selskab, når vedkommende ikke længere varetager den rolle.

En stråmandskonstruktion er således, som udgangspunkt, i sig selv tilstrækkelig til at statuere groft uforsvarlig forretningsførelse. Som det fremgår af de øvrige analyserede afgørelser i afhandlingen, er det illustreret, at

førend en person har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, så forudsætter det flere forhold i kombination. Retspraksis vedrørende en stråmandskonstruktion er således speciel, da denne form for forretningsførelse, som udgangspunkt, vil blive betegnet som værende groft uforsvarlig forretningsførelse. Det kan derfor udledes, at hvis der føres bevis for, at der er tale om en stråmandskonstruktion, som, i udgangspunktet, er groft uforsvarlig forretningsførelse, er bevisbyrden for betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse løftet.

## **Konkret grovhedsvurdering**

De følgende analyser er foretaget med henblik på at belyse, at domstolene foretager en konkret grovhedsvurdering. Den konkrete grovhedsvurdering består i, at domstolene foretager en individuel afvejning af de forhold, sagsøgtes adfærd består af, og samlet vurderer om forholdene i kombination udgør groft uforsvarlig forretningsførelse. I analysen indgår FM 2021.53 Ø og U 2018.3543 H. Forhold fra andre afgørelser vil også blive kommenteret i analyserne. Analyserne indeholder flere forhold og er svære at kategorisere.

### **FM.2021.53Ø**

#### **Faktum**

Sagen omhandler A, der har været direktør for det konkursramte selskab. Selskabet, Virks. 1 ApS, havde A som direktør fra den 2. juli 2012 til den 25. april 2018 samt i perioden fra den 23. juli 2018 til den 4. april 2019. Selskabet begæres konkurs af likvidatoren i forbindelse med tvangsopløsning af selskabet som følge af manglende årsrapport. Der er i konkursboet anmeldt krav for DKK 159.584,78.

#### **Skifteretten**

For så vidt angår betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse, ligger skifteretten til grund, at kurator ikke har modtaget fuldstændigt bogføringsmateriale. I denne forbindelse fremhæver skifteretten også, at selskabet ikke har overholdt bogførings- og årsregnskabsloven. Begrundelsen herfor er, at selskabet ikke har sikret opbevaring af regnskabsmateriale og udarbejdelse af årsregnskab.

Desuden fremhæver retten, at aktiviteten i selskabet op til konkursen var beskedent på baggrund af bevægelserne på selskabets bankkonto. I forlængelse heraf lægger skifteretten også vægt på, at der er indberettet og afregnet A-skat, am-bidrag og moms i selskabets levetid, og at der derfor ikke har været manglende vilje til at betale SKAT. På trods af dette har selskabet en gæld til Gældsstyrelsen på DKK 103.880,78. Skifteretten lægger endvidere til grund, at sagsøgte efter konkursdekretets afsigelse betalte henholdsvis DKK 87.853,19 og DKK 4.393,00 til Gældsstyrelsen, hvorfor de ikke har lidt et reelt tab.

Skifteretten lægger vægt på i sin afgørelse, at der er lidt et begrænset tab, og at de kritisable forhold ikke har karakter af misbrug af reglerne.

#### **Landsretten**

Landsretten fremhæver, ligesom skifteretten, at der har været en begrænset aktivitet op til konkursen, hvor sagsøgte var ophørt med at bogføre og foretage indberetninger til SKAT. Desuden mener landsretten, at der ikke er et sikkert grundlag for at fastslå, at SKAT faktisk har et større krav end det, som sagsøgte har indfriet



efter dekretets afsigelse. Med baggrund i dette, samt skifterettens begrundelse, finder landsretten således, at sagsøgte forretningsførelse ikke kan anses som værende groft uforsvarlig.

## **Bemærkninger**

### Bogføring

Afgørelsen illustrerer, at domstolene i deres vurdering af begrebet groft uforsvarlig forretningsførelse foretager en helhedsvurdering, hvori der indgår flere forhold. For det første lægger skifteretten til grund, at der ikke har været fuldstændig bogføringsmateriale. Det fremgår af afgørelsen, at kurator har rykket sagsøgte for udlevering af regnskabs- og bogføringsmateriale, men ikke har modtaget det. I forbindelse med bogføringen har sagsøgte redegjort for konklusionen i årsregnskabet for regnskabsåret 2016/2017 samt at bogføring er blevet udarbejdet med bistand fra revisor 1. Han har desuden forklaret, at han ikke har modtaget en anmodning om udlevering af bogføringsmateriale. Det fremgår af den nævnte årsrapport, at det er revisor 2's opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt. Skifteretten anfører i denne forbindelse, at sagsøgte forklaring ikke er tilstrækkelig til, at sandsynliggøre korrekt bogføring. Det samme gør sig gældende vedrørende kommentaren i årsrapporten fra revisor 2. Skifteretten anser ikke kommentaren som dokumentation for, at der er foretaget tilstrækkelig bogføring.

Det må på baggrund af denne dom kunne udledes, at det har betydning for vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, hvorvidt sagsøgte har udarbejdet og udleveret bogføringsmaterialet til kurator. Det må også kunne udledes, at det er afgørende, såfremt der udarbejdet bogføringsmateriale, at dette også udleveres til kurator. Det forhold at det i årsrapporten fremgår, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet kombineret med, at sagsøgte udtaler, at kurator ikke har anmodet om bogføringsmaterialet, er dermed ikke tilstrækkeligt til at dokumentere, at selskabet har foretaget korrekt bogføring.

Det fremhæves også, at der efter bogføringsloven ikke blot er en forpligtelse til at foretage korrekt bogføring, men også til at opbevare det i op til 5 år efter regnskabsårets udløb. Det må i denne forbindelse også fremhæves, at det er afgørende for kurator at have adgang til bogføringsmaterialet således, at han kan undersøge selskabets forhold op til konkursen. Forholdet i denne sag er, at kurator ikke har fået udleveret bogføringsmaterialet, og kurator gør i sin replik gældende, at uagtet bogføringen er udarbejdet af en revisor, så har konkursboet ikke fået bogføringsmaterialet udleveret.

Kommentarerne på regnskabet fra revisor 2 åbner op for en interessant diskussion i forhold til kurators og ledelsens pligter i forbindelse med bogføringsmaterialet. Afgørelsen lægger op til, at det er ledelsens pligt at udlevere materialet til kurator, hvorfor kurator ikke har en forpligtelse til at anmode om materialet hos revisoren, men kun hos ledelsen. Det kan i denne forbindelse også påpeges, at sagsøgte selv anfører, at han ikke har modtaget en anmodning fra kurator om udlevering af bogføringsmateriale. Sammenholdes dette med afgørel-

sen i U 2018.3543 H, hvor der havde været vanskeligheder i forbindelse med udlevering af selskabets regnskabs- og bogføringsmateriale, blev den manglende udlevering af materialet ikke anset som en overtrædelse af bogføringsloven. Sagsøgte gjorde blandt andet i U 2018.3543 H gældende, at bogføringsmaterialet var tilgængeligt hos revisor og at det er kurators opgave at anskaffe sig det fulde materiale.

Det kan imidlertid ikke, på baggrund af afgørelserne, entydigt fastslås hvor grænsen for ledelsens pligt til udlevering af bogføringsmateriale går. Det kan udledes at FM 2021.53 Ø illustrerer, at det er ledelsens opgave at udlevere bogføringsmateriale på anfordring, og manglende opfyldelse af dette anses som et forhold, der indgår i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. I FM 2021.53 Ø kan sagsøgtes forklaring om, at revisor 1 har foretaget udarbejdelse af bogføringsmaterialet samt, at kurator ikke har anmodet sagsøgte om udlevering ikke er tilstrækkeligt, til at anse forpligtigelsen som overholdt. U 2018.3543 H illustrerer i modsætning til FM 2021.53 Ø, at kurator i hvert fald også må anmode den anvendte revisor om udlevering af bogføringsmaterialet, førend det kan anses som dokumenteret, at der mangler bogføring i selskabet.

Sagsøgte henviser i sit sammenfattende argument til afgørelsen i U 2015.2369 V, som dokumentation for, at den manglende bogføring, i sig selv, ikke udgør groft uforsvarlig forretningsførelse, men blot uforsvarlig forretningsførelse. Sammenholdt med resultatet i FM 2021.53 Ø kan det udledes, at manglende bogføring ikke altid vil udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse, trods det lægges til grund, at bogføringen mangler. Sagsøgte fremhæver U 2015.2369 V, hvori sagsøgtes forretningsførelse bliver anset for groft uforsvarlig, fordi den manglende bogføring har stået på over flere år, og at kurator dermed ikke kunne få indsigt i selskabets økonomiske dispositioner. Der kan dermed argumenteres for, at den manglende bogføring skal kombineres med andre uforsvarlige forhold, før forretningsførelsen som helhed kan anses for groft uforsvarlig. Der er dermed tale om en helhedsvurdering, hvilket også fremhæves af sagsøgtes advokat. Dette er i tråd med forarbejderne, som ligeledes er årsagen til, at Konkursrådet ikke anbefaler en opstilling af forhold, som kan udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse. Konkursrådet anbefaler i stedet, at der foretages en helhedsvurdering af den sagsøgtes forretningsførelse.<sup>86</sup>

Skifterettens finder imidlertid at bogføringen er mangelfuld, eftersom den ikke er udleveret. Det fremhæves også, at det har indgået i vurderingen, at aktiviteten i selskabet var lav i årene op til konkursen. Som landsretten ligeledes tiltræder, må den del af tilsidesættelsen vedrørende bogføring og udarbejdelse af årsregnskab i perioden, hvor aktiviteten var lav, anses som mindre groft, end tilsidesættelsen i perioden hvor aktiviteten var normal.

---

<sup>86</sup> Lovforslag nr. L 131 FT 2012-13, s. 11.

### Gældens størrelse

Et andet forhold der har betydning for vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, efter nærværende afgørelse, er gældens størrelse. I denne afgørelse opstår spørgsmålet om, hvorvidt direktørens indfrielse af gæld efter dekretets afsigelse har betydning for vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Det kan udledes, at gældens størrelse har en betydning for vurderingen, idet skifteretten anfører, at Gældsstyrelsen reelt ikke har lidt et tab som følge af indbetalingerne foretaget efter dekretets afsigelse. Tabet for kreditorerne indgår som en del af den samlede vurdering af grovheden. Spørgsmålet er relevant, da ledelsen mister tegningsretten og reelt ikke udgør en ledelse efter konkursdekret er afsagt, jf. KL § 29. Det er derfor relevant om de dispositioner, der udøves efter vedkommende ikke længere er en del af ledelsen i selskabet, har betydning for vurderingen af den periode hvor vedkommende faktisk var ledelsen af selskabet.

Sagsøgte gør gældende, at det er relevant for vurderingen, at der foretages indbetalinger efter dekretets afsigelse. Omvendt gør kurator gældende, at betalingen alene kan anses som en tredjemandsbetaling og dermed ikke som et privat indskud i selskabet, der kunne have været anvendt til lighed mellem kreditorerne. Der er således alene tale om, at ledelsen forsøger at "reparere" skaden for at undgå konkurskarantæne. Kurator henviser i denne forbindelse til U 2018.1435 H. Kurator og sagsøgte har i denne forbindelse en diskussion om, hvorvidt Højesteret i afgørelsen U 2018.1435 H faktisk har lagt vægt på det forhold, at sagsøgte efter dekretet indfrier gæld ved indgåelse af forlig. Højesteret udtaler følgende;

*“Det kan under de foreliggende omstændigheder ikke føre til en anden vurdering, at hovedparten af de krav på DKK 455.464,63, der blev anmeldt i konkursboerne fra eksterne kreditorer, senere er indfriet som følge af de forlig, der er indgået i erstatningssagerne anlagt af konkursboerne og af Z mod A.”*

Ovenstående udtalelse illustrerer, at indfrielsen efter dekretdagen har haft betydning, men efter omstændighederne ikke er tilstrækkelig til at opveje andre uforsvarlige forhold. Indeværende afgørelse, FM 2021.53 Ø, kan i denne forbindelse illustrere, at gældsindfrielse efter dekretdagen kan have betydning for vurderingen. Det er således ikke nødvendigvis gælden på dekretdagen, der er afgørende.

Forfatterne kan påpege at det af forarbejderne fremgår, at groft uforsvarlig forretningsførelse også omfatter den, der efter indledt konkursbehandling, i kraft af sin faktiske ledelsesposition handler til skade for fordringshaverne.<sup>87</sup> Omend det nævnes, at i tilfælde hvor ledelsen efter dekretets afsigelse handler til skade for kreditorerne har betydning, anses det af forfatterne dog ikke at være usandsynligt, at dette også kan fortolkes således, at handlinger til fordel for fordringshaverne også kan have betydning. De efterfølgende betalinger i denne

---

<sup>87</sup> Lovforslag nr. L 131 FT 2012-13, s. 28.

afgørelse har medført, at Gældsstyrelsen reelt ikke har lidt et tab. Dette er formentlig medvirkende til, at forretningsførelsen ikke anses som groft uforsvarlig.

### SKAT

Et andet element, der indgår i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse og som både lægges til grund, af skifte- og landsretten, er forholdet vedrørende betaling af skat.

Det fremgår af afgørelsen at selskabet frem til konkursen ikke har foretaget korrekt afregning af A-skat, ambidrag, moms og selskabsskat. Sagsøgte gør derimod gældende, at der er foretaget korrekt indberetning, hvorfor SKAT hele tiden har været vidende om gældens størrelse. Sagsøgte henviser i denne forbindelse til U 2018.2140 Ø, hvoraf det også fremgår af landsrettens begrundelse for frikendelse, at der er foretaget korrekt indberetning, og dermed har SKAT været bekendt med de manglende indbetalinger. Heroverfor anfører kurator, at gælden til SKAT er opbygget over en længere periode, hvorfor det ikke har kunnet være sagsøgtes hensigt at betale gælden, når der var likviditet til det. På trods af dette finder skifteretten, at der har været vilje til at betale men ikke evne. Landsretten tilføjer yderligere, at i den periode hvor der ikke er indberettet til SKAT, har aktiviteten i selskabet været lav.

Det kan dermed udledes, at manglende indberetning og afregning over for SKAT indgår i vurderingen. I denne forbindelse kan det udledes, at det forhold, at selskabet har en begrænset aktivitet kan betyde, at uforsvarligheden ved manglende indberetning og afregning er mindre grov. Desuden kan det udledes, at det forhold, at et selskab ikke indberetter til SKAT, er mere groft end det forhold, at selskabet ikke afregner, da det kan indikere, at selskabet ikke har en vilje til at betale SKAT.

### **Delkonklusion**

Det kan på baggrund af de ovenstående bemærkninger udledes, at afgørelsen illustrerer, at hvis ledelsen ikke udleverer bogføringsmateriale til kurator er en overtrædelse af bogføringslovens regler om korrekt udarbejdelse og opbevaring af bogføring, medmindre ledelsen troværdig forklaring på manglende opbevaring. Det kan også udledes, at dette i sig selv ikke kan anses som groft uforsvarlig forretningsførelse, men kan indgå som i denne vurdering. Det kan i denne forbindelse også udledes, at manglende bogføring, og indberetning til SKAT, er mindre uforsvarligt, hvis aktiviteten i selskabet på tidspunktet for manglerne var lav. Endvidere kan det udledes, at størrelsen af gælden har en betydning for, hvor grov den uforsvarlige forretningsførelse kan anses at være. I denne afgørelse er der sket en indbetaling efter dekretdagen til hovedkreditoren, hvilket medførte, at gælden i konkursboet blev betydeligt nedsat. Det må dermed også lægges til grund, at det ikke nødvendigvis er gæld på dekretdagen, der er afgørende. Gælden indgår dermed i den samlede vurdering. Afsluttende kan det udledes, at hvorvidt den manglende betaling til SKAT skyldes manglende vilje eller evne har en betydning for vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Idet selskabet har foretaget indberetninger

og dermed holdt SKAT underrettet om gældens udvikling, gør forholdet mindre uforsvarligt end hvis selskabet ikke havde indberettet. Det er formodentlig en kombination af, at der var en lav gæld efter indbetalingen samt, at man havde udvist vilje til at afdrage sin gæld til SKAT, der medførte at forretningsførelsen ikke kan anses som groft uforsvarlig. Dermed kan det forhold, at man ikke har udleveret bogføringsmateriale ikke, i sig selv, medføre, at der er tale om groft uforsvarlig forretningsførelse.

## **U 2018.3543H**

### **Faktum**

A var medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem og B var direktør i selskabet X ApS, A og B benævnes i det følgende som de sagsøgte. Konkursen indtrådte i 2015. De sagsøgte har været henholdsvis bestyrelsesmedlem og direktør i selskabet siden 2013. Konkurs indtrådte som følge af en konkursbegæring fra SKAT. Der er anmeldt krav i konkursboet for DKK cirka 1,8 mio. for så vidt angår § 95 kravene og DKK 4,7 mio. for så vidt angår § 97 kravene. Sagen ender i Højesteret med frikendelse.

### **Skifteretten**

Skifteretten finder ikke, at de sagsøgte skal pålægges konkurskarantæne. Skifteretten lægger i sin afgørelse vægt på, at der i boet er anmeldt krav for DKK 6,4 mio. De fremhæver også, at der efter sagsøgernes forklaring er foretaget bogføring af en revisor, at der foreligger to årsregnskaber uden bemærkninger til bogføringen samt, at der lader til at være bogført frem til konkursen, da der foreligger en regnskabsrapport over mellemregninger med anpartshaveren. Skifteretten anfører også, at de vanskeligheder der har været i forbindelse med udlevering af bogføringsmaterialet til kurator, ikke kan anses som dokumentation for at bogførings- og årsregnskabsloven er overtrådt. Skifteretten anfører også, at en mindre overtrædelse af tidsfristen for aflæggelse af regnskab ikke kan tillægges betydning.

Skifteretten fremhæver også, at sagsøgte ikke har afregnet moms, skat og am-bidrag. I denne forbindelse lægger skifteretten imidlertid vægt på, at dette skyldtes likviditetsmangel og ikke manglende betalingsvilje. Det anføres blandt andet, at selskabet var i dialog med SKAT.

Vedrørende uforsvarlig risiko og drift efter håbløshedstidspunktet udtaler skifteretten også, at selskabet blandt andet var i dialog med investorer, hvilket understøtter, at risikoen ved videreførelsen ikke var urimelig og dermed ikke udover håbløshedstidspunktet.

### **Landsretten**

Landsretten tiltræder skifterettens udtalelser om mangler vedrørende selskabets bogføring. Landsretten udtaler sig også om det ulovlige kapitalejrlån. Det anføres i denne forbindelse, at beløbene, der er udbetalt til B, er løn til B, da han ikke modtog anden løn i selskabet. Landsretten tiltræder skifterettens udtalelser om de skattemæssige forhold og frikender ligeledes.

Landsretten afsiger dom med dissens.

## **Højesteret**

Højesteret tiltræder lands- og skifteretten vedrørende de skatte- og bogføringsmæssige forhold.

Højesteret anser ledelselånet som et ulovligt, men de konkrete omstændigheder vedrørende lønnen gør, at forholdet ikke er så uforsvarligt, at det kan udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse. Højesteret har, i forbindelse med vurdering af håbløshedstidspunktet, lagt vægt på forholdene vedrørende finansieringsplanen for virksomheden og det, at selskabet var i dialog med investorer.

Højesteret anfører dermed, at der ud fra en helhedsvurdering, ikke er tale om groft uforsvarlig forretningsførelse.

## **Bemærkninger**

Sagens omstændigheder fremstår umiddelbart som, at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse. Der er foretaget et ulovligt ledelselån jævnfør revisorens udtalelser i forbindelse med årsrapporten. Selskabet har en høj gæld. Der er ikke udleveret bogføringsmateriale til kurator og selskabet har ikke afregnet skat trods der er sket indberetning af beløbene. På trods af dette anses forretningsførelsen ikke som groft uforsvarlig. Afgørelsen er dermed et eksempel på, at selvom der objektivt kan konstateres forhold, som umiddelbart peger i retning af groft uforsvarlig forretningsførelse, kan de konkrete omstændigheder omkring disse forhold og en helhedsvurdering af sagen medføre, at forholdene hverken i sig selv eller ud fra en samlet helhedsvurdering er tilstrækkelige til at anse sagsøgtes adfærd som groft uforsvarlig forretningsførelse.

### Ledelselånet

Et forhold, der kan tale for groft uforsvarlig forretningsførelse kan være et ulovligt ledelselån jf. blandt andet også U 2016.1776 Ø, hvor et ulovligt kapitalejrlån er forsøgt omposteret til en lønudbetaling. I den nævnte afgørelse blev der, ved vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, lagt vægt på, at der havde været et ulovligt kapitalejrlån. Dette blev imidlertid omposteret til en lønudgift, således at lånet blev tilbagebetalt. En lignende situation kan siges at foreligge i U 2018.3543 H. I denne afgørelse handler det om, at der i årsrapporten for 2013, 2014 og 2015 fremgår, at der var ydet lån til selskabets ledelse i strid med selskabsloven. Der er således opgjort en mellemregning på DKK 597,771,68 for 2013, DKK 536.675,83 for 2014 og DKK 188.257 ved konkursens indtræden i 2015, alle i selskabets favør. I denne forbindelse er der også i 2014 udgiftsført løn til B på DKK 597.722,00 og i 2015 indberettet DKK 539.276,00 til SKAT som løn til B. Desuden fremgår det, at der i 2014 og derefter er flere daglige posteringer på typisk under DKK 1000,00 til benzinselskaber og Øresundsbroen.

Der kan dermed argumenteres for, at det umiddelbart fremstår som om, at selskabets midler er blevet brugt privat. Landsretten udtaler sig ikke om, hvorvidt der er tale om et ulovligt lån eller om de blot anser betalingerne som løn. Den dissenterende dommer påpeger imidlertid, at han anser forholdet som et ulovligt ledelsesslån. Højesteret anfører, at det må anses som et lån, i strid med selskabsloven. Der kan argumenteres for, at ulovlige ledelsesslån kombineret med manglende afregning til SKAT og en konkurs vil tale for, at der skulle være tale om misbrug af reglerne om selskabsloven. Omstændighederne fører til, at forholdet ikke i sig selv kan anses som groft uforsvarligt. Landsretten og Højesteret, har lagt vægt på, at B havde en kontrakt hvor lønnen var angivet til DKK 1.5 mio. men, at der i øvrigt ikke var sket udbetaling heraf, med undtagelse af de ulovlige lån. Desuden lægges det til grund at en del af gælden til selskabet var fejlposteret på en mellemregningskonto, da det vedrører benzin og BroBizz. Revisoren har i denne forbindelse bekræftet overfor de sagsøgte, at denne del af mellemregningerne ikke var ulovlig.

Det kan påpeges, at den lønudgift, der er indberettet til SKAT samt udgiftsført, stemmer overens med de ulovlige lån. Desuden har SKAT anerkendt udbetalingerne som lønudbetalinger, idet de har nedsat det anmeldte krav i konkursboet med DKK 776.630,00 ved nulstilling af selskabets pligt til at indeholde A-skat og ambidrag for 2013-2015 vedrørende B. Kravet rettes i stedet mod B personligt. Som nævnt anfører Højesteret imidlertid, at der er tale om et ulovligt ledelsesslån. De konkrete omstændigheder vedrørende lånet medfører, at forholdet ikke kan anses for groft, idet udbetalingerne ikke oversteg B's krav på løn. Afgørelsen kan sammenholdes med U 2016.1776 Ø, hvor en ompostering af ulovlige hævninger, der kvalificeres som ulovlige ledelsesslån, ikke blev anset som løn. I den sag er der også tale om en sagsøgt, der forklarer, at denne ikke har modtaget løn. Et ulovligt ledelsesslån blev i den forbindelse omposteret til løn, ligesom i U 2018.3543 H. Forskellen på afgørelserne er, at der i U 2018.3543 H er sket indberetning til SKAT og lønudgifterne er bogført som sådan. I U 2016.1776 Ø er der ligeledes tale om adskillige hævninger, som enten er angivet som private hævninger eller uden nærmere specifikation for hvad hævningen vedrører. Når afgørelserne sammenlignes, fremhæves den helhedsvurdering som retten foretager i forbindelse med vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, hvilket også er hensigten efter forarbejderne.<sup>88</sup> Det må konkluderes, at U 2018.3543 H er en afgørelse begrundet i konkrete forhold, hvilket også understreges af vurderingen som den dissenterende dommer foretager. Han kommer netop frem til et modsat resultat end både de øvrige dommere i landsretten og Højesteret.

Der har i denne afgørelse været særlige omstændigheder, der konkret gør, at ledelsesslånet ikke er blevet anset som groft uforsvarligt, men alene uforsvarligt, idet der er tale om en lønudbetaling. Der kan således argumenteres for, at det ikke kan anses for groft uforsvarligt, hvis man som sagsøgte kan fremvise dokumentation for,

---

<sup>88</sup> Lovforslag nr. L 131 FT 2012-13, s. 1 og s. 29.



at lånet reelt set er en lønudgift, forudsat lånet er lavere end den aftale løn. Dette kan understøttes ved dokumentation for, at beløbet er indberettet til SKAT og, at SKAT i denne forbindelse har nulstillet beskatningen, nedsat sit anmeldte krav i boet og opkrævet personskatten for lånet hos den der har modtaget lånet som lønindkomst.

### SKAT

Et andet forhold, der indgår i afgørelsen, er forholdet om SKAT. Der er i konkursboet anmeldt krav fra SKAT på cirka 1.5 mio. De sagsøgte har fra august 2013 og frem til konkursen den 8. juli 2015 forsømt pligterne til at afregne moms, A-skat og am-bidrag. Da selskabet er stiftet i februar 2013, er disse pligter forsømt i næsten hele selskabets levetid. Kurator fremhæver, at tilsidesættelse af forpligtelsen til, at afregne A-skat og moms gennem en længere periode kan udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse efter forarbejderne<sup>89</sup>. Alle tre instanser er imidlertid enige om, at til trods for, at dette forhold som udgangspunkt kan karakteriseres som groft uforsvarligt, medfører de konkrete omstændigheder, at det alligevel ikke er.

Der er enighed blandt alle instanserne om, at der er tale om en manglende evne og ikke vilje til at betale. Den samme begrundelse ses i FM 2021.53 Ø ovenfor. Der kan i denne forbindelse sættes spørgsmålstejn ved forarbejdernes formulering, hvoraf det fremgår at en manglende afregning til SKAT *over længere tid* kan indgå i den samlede vurdering af groft uforsvarlig forretningsførelse. Derudover kan det overvejes, hvordan en længerevarende manglende afregning kan have betydning for om et uforsvarligt forhold kan anses som groft. Det kan i denne forbindelse anføres, at forarbejderne kun nævner det forhold, at man tilsidesætter sine pligter til afregning af skat over længere tid, og ikke baggrunden for den manglende afregning. Begrundelsen fra afgørelserne i FM 2021.53 Ø og U 2018.3543 H kan illustrere at det forhold, at sagsøgte har en vilje til at betale, men mangler evnen, udelukker at man i væsentlig grad kan tilsidesætte sine skattemæssige forpligtelser. Landsretten udtaler i denne forbindelse:

*“Vi tiltræder, at det forhold, at A og B har erkendt, at selskabet i et ikke ubetydeligt omfang har undladt at foretage afregning af moms, skat og arbejdsmarkedsbidrag i sig selv afhængig af omstændighederne kan karakteriseres som groft uforsvarligt. Efter bevisførelsen lægger vi dog ligesom Sø- og Handelsretten til grund, at de manglende betalinger skyldtes likviditetsmæssige problemer og ikke manglende betalingsvilje, og at selskabet var i dialog med SKAT herom i forbindelse med SKATs inddrivelse af kravet.”*

Det må ud fra denne udtalelse, udledes at domstolen i højere grad tillægger baggrunden for den manglende betaling vægt, og ikke varigheden af tilsidesættelsen. U 2018.2140 Ø, som også er analyseret, understøtter, at

---

<sup>89</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 96

den subjektive del af vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse i relation til de skattemæssige forpligtelser, kommer til udtryk ved sondringen mellem vilje og evne til at betale SKAT.

Det kan konkluderes, at retspraksis fortolker forarbejderne således, at der i forbindelse med vurderingen af om man har tilsidesat sine pligter efter skattelovgivningen i høj grad inddrager forhold omkring hvorvidt sagsøgte har haft vilje til at betale. I denne forbindelse kan det anføres, at det i vurderingen af grov uforsvarlighed indgår om der er indberettet til SKAT og været i dialog hermed jf. U 2018.2140 Ø, hvor det tillægges vægt, at SKAT hele tiden har været bekendt med gældens størrelse.

Således kan det udledes af afgørelsen, at manglende indberetning er grovere end manglende afregning. Det kan også tale for, at sagsøgte har en vilje til at betale sine skatteforpligtelser, at denne har været i dialog med SKAT i forbindelse med inddrivelse af kravet, selvom, SKAT ikke giver henstand. Det kan i den forbindelse overvejes, hvor meget dialog, der skal være med SKAT, førend, det kan påvises at selskabet har udvist vilje til at betale skat, og den manglende afregning derfor alene består i manglende evne. Højesteret lægger også vægt på i begrundelsen, at den manglende afregning af moms og A-skat ikke kan betegnes som misbrug af reglerne.

#### Bogføring og årsregnskab

Alle instanser er i U 2018.3543 H enige om, at bogføringsloven ikke er overtrådt. Landsretten og Højesteret tiltræder i denne forbindelse skifterettens begrundelse, der lægger vægt på, at de sagsøgte har forklaret, at al bogføring er udarbejdet af en revisor. Der findes to årsregnskaber, udarbejdet af statsautoriserede revisionsfirmaer, der ikke har haft bemærkning til bogføringen. Det lader til, at der er bogført frem til konkursens indtræden, da der foreligger en regnskabsrapport over mellemregninger med anpartshaverne. Kurator anfører til trods herfor, at det materiale han har fået udleveret, er mangelfuldt. Kurator henviser i denne forbindelse til den del af bogføringsmaterialet, der er afhentet af kurator i forbindelse med konkursdekretets afsigelse. I sine anbringender anfører kurator blandt andet Sø- og Handelsrettens kendelse af 24. juni 2015 sag B-29-15, hvor direktøren af selskabet blev anset for at have overtrådt bogføringsloven for så vidt angik en del af bogføringsmaterialet, som var beslaglagt af politiet, og dermed ikke kunne udleveres til kurator.

Det kan udledes, at det må være en nødvendighed, at manglende udlevering eller tilgængeliggørelse af bogføringsmateriale til kurator er at anse som uforsvarligt, uanset årsag hertil, som det ses i den ovenstående kendelse fra Sø- og Handelsretten. I det modsatte tilfælde, vil sagsøgte kunne skjule selskabets forhold. Såfremt bogføringsmateriale ikke udleveres til kurator, vil hverken kurator eller skifteretten, som udgangspunkt, have mulighed for at påse, om bogføringslovens regler om opbevaring og korrekt udarbejdelse af regnskab er overholdt. I U 2018.3543 H udtaler retten:

*”De vanskeligheder der har været omkring udlevering af selskabets bilagsmateriale, herunder hvilket materiale som kurator afhentede umiddelbart efter konkursdekretet, er således ikke tilstrækkeligt til, at det kan lægges til grund, at selskabet ikke har overholdt bogføringslovens og årsregnskabslovens regler.”*

Denne udtalelse kan forstås således, at der ikke er en pligt til udlevering af bogføringsmaterialet, men der er en pligt til at tilgængeliggøre. Hvad denne tilgængelighed nærmere omfatter er dog ikke klart.

Problemstillingen vedrørende udlevering af bogførings- og regnskabsmateriale er reguleret i KL §100. Ordlyden i denne bestemmelse er, *at skyldneren, eller ledelsen jf. KL § 105, skal meddele bostyret alle fornødne oplysninger*, jf. KL § 100. Bestemmelsen er ikke påberåbt i denne afgørelse, men der kan stilles spørgsmålstegn ved, om bogføringsmaterialet kan anses som *meddelt* kurator, med en henvisning til, at revisor ligger inde med bogføringsmaterialet, når kurator efterspørger dette hos ledelsen. Sammenholdes ordlyden af KL § 100 med afgørelsen B-29-15, som nævnt ovenfor, kan det udledes, at det er skyldnerens forpligtelse at fremlægge materialet uanset hvor det befinder sig. I U 2018.3543 H ses et andet resultat. Der foreligger desuden i U 2018.3543 H ingen dokumentation for, at revisor er i besiddelse af bogføringsmaterialet. Det kan dog konkluderes, at en henvisning til, at bogføringsmaterialet befinder sig hos revisoren, anses som tilstrækkelig tilgængeliggørelse efter begrundelsen i U 2018.3543 H. At bogføring er foretaget, bliver desuden understøttet af årsrapporterne og regnskabsrapporten samt, at der i årsrapporten ikke anføres, at bogføringen er mangelfuld.

Det kan derfor udledes, at hvis en skyldner henviser til sin revisor i forbindelse med kurators anmodning om bogføringsmaterialet, har kurator en pligt til at opsøge materialet førend, at han kan gøre gældende, at bogføringsloven er overtrådt. Der kan dog sætte spørgsmålstegn ved, om en skyldner således altid vil kunne forklare sig med, at bogføringsmaterialet befinder sig hos en revisor og at kurator er underrettet om dette, eller om forholdet skal underbygges af andre omstændigheder, der kan sandsynliggøre, at bogføring faktisk er foretaget. Sidstnævnte er tilfældet i U 2018.3543H.

Afslutningsvist kan det også bemærkes, at alle instanser er enige om, at en mindre overskridelse af tidsfristen for aflæggelse af regnskab ikke kan tillægges betydning. Der er i afgørelsen tale om en overskridelse af godkendelse af årsrapporter på cirka 1-2 måneder for 2014 og 2015.

#### Håbløshedstidspunktet

Kurator gør gældende, at domstolene bør tillægge det vægt, at sagsøgte har fortsat driften af selskabet ud over håbløshedstidspunktet. Alle instanser tillægger dette betydning, men kommer frem til, at driften ikke er fortsat ud over hvad der var forsvarligt. Kurator henviser i sine anbringender til selskabslovens § 115, nr. 5 og selskabslovens § 118, stk. 2 om ledelsens forpligtelse til at sikre et forsvarligt kapitalberedskab samt, at selskabet kan opfylde sine forpligtelser efterhånden som de forfalder. Kurator henviser i denne forbindelse også til Sø-

og Handelsrettens kendelse af 5. maj 2015 sag B-3-14, hvor der også blev lagt vægt på, at selskabets drift fortsatte efter det tidspunkt hvor selskabet for længst var ude af stand til at betale sine kreditorer.

Det kan således udledes, at det vil have en betydning for vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, hvis ledelsen fortsætter driften af selskabet ud over håbløshedstidspunktet. I denne forbindelse kan det fremhæves, at det under sagen oplyses, at det af årsrapporten for 2013 og for 2014 er fremhævet af revisor, at hele egenkapitalen er tabt. Der udtrykkes desuden tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften i årsregnskabet for 2014, særligt hvis offentlige eller private kreditorer foretager skridt til inddrivelse af forfalden gæld. På trods af dette mener alle instanser dog, at håbløshedstidspunktet ikke er passeret. Højesteret lægger i denne forbindelse vægt på selskabets økonomiske vækst fra 2013 til 2014, at der forelå en finansieringsplan med henblik på at tiltrække investorer samt at virksomheden var nyetableret. Højesteret påpeger imidlertid også, at gælden er stor og dermed også skal indgå i den samlede vurdering. Skifteretten, som Højesteret tiltræder, lægger i denne forbindelse vægt på, at selskabet kunne tiltrække investorer så snart, at selskabet var frigjort for et potentielt medarbejderkrav på DKK 2 mio. B forklarer, at flere navngivne investorer havde tilkendegivet, at de ville investere, hvis medarbejderkravet blev afklaret. Yderligere lægger skifteretten også vægt på, at de sagsøgte efterfølgende, har stiftet selskabet D A/S, der arbejder med samme slags projekter som X A/S gjorde, og hvor B nu er bestyrelsesmedlem. Der bestod derfor en risiko ved den fortsatte drift, men denne risiko var ikke uforsvarlig efter rettens vurdering. Trods Højesteret ikke udtaler sig om det, er det muligt at sætte spørgsmålstegn ved om den efterfølgende oprettelse af D A/S kan anses som dokumentation for, at X A/S ikke var drevet ud over håbløshedstidspunktet.

Sagsøgte henviser også til U 1977.274 H, som vedrører ledelsens erstatningsansvar i forbindelse med en rekonstruktion, hvor sagsøgeren mente, at selskabets drift var fortsat ud over håbløshedstidspunktet. Afgørelsen fastsætter en "Business Judgement Rule", altså et skøn til ledelsen. Der kan dermed argumenteres for, at når der er seriøse forhandlinger med nye investorer kombineret med en finansieringsplan, så er håbløshedstidspunktet ikke passeret, da ledelsen dermed traf en beslutning der på tidspunktet fremstod som forretningsmæssig fornuftig. Højesteret fortsætter denne præcedens i U 2018.3543 H men fremhæver, at selskabet var nystiftet. Det har dermed en betydning efter Højesterets afgørelse, om det konkursramte selskab er nystiftet eller ej i forbindelse med vurderingen af om driften er fortsat efter håbløshedstidspunktet.

### **Delkonklusion**

Det må overordnet kunne udledes, at manglende bogføring, manglende afregning til SKAT, udbetaling af ledelselån og drift efter håbløshedstidspunktet er forhold, der indgår i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse.

Forretningsførelsen fremstår umiddelbart som groft uforsvarlig, da selskabet ledelse har tilsidesat flere pligter. Afgørelsen viser imidlertid, at konkrete forhold kan medføre, at de ellers uforsvarlige forhold ikke anses som

grove. Der kan konkret peges på, at der er foretaget et ulovligt ledelsesslån, men fordi modtageren ikke havde modtaget løn, medførte det, at dette ikke kunne anses som groft uforsvarlig forretningsførelse. Der er heller ikke afregnet over for SKAT, men dette i sig selv kunne heller ikke medføre groft uforsvarlig forretningsførelse, heller ikke når det kombineres med en relativt høj gæld. I afgørelsen er der også en troværdig forklaring på, hvorfor kurator ikke har været i besiddelse af bogføringsmaterialet. Desuden anses håbløshedstidspunktet ikke som passeret, da de konkrete omstændighederne sandsynliggjorde, at selskabets ledelse havde en forventning om, at selskabet kunne overleve. Forholdene kan derfor hverken hver for sig eller efter en samlet helhedsvurdering udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse.

Afgørelsen viser, at der er tale om en helhedsvurdering af flere forhold, der tilsammen kan udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse, hvilket også ses i Højesterets begrundelse. Afgørelsen er dermed også udtryk for, at meget konkrete forhold kan medføre, at omstændigheder, der umiddelbart fremstår som groft uforsvarlige, alligevel ikke anses sådan. Der indgår dermed en flerhed af forhold i vurderingen af, om en forretningsførelse er groft uforsvarlig. Det har i denne afgørelse hverken været muligt at konstatere at et enkelt forhold i sig selv, eller forholdene i kombination, kan anses som groft uforsvarlig.

Det er ikke muligt med baggrund i afgørelsen at anføre, hvilken konkret omstændighed, der medfører, at adfærden ikke er at anse som groft uforsvarlig. Det er dermed ikke muligt at fremhæve et enkelt forhold, eksempelvis hvis karakteren af det ulovlige ledelsesslån ændres, om dette så ville medføre, at adfærden er at anse som groft uforsvarlig forretningsførelse eller hvis man heller ikke foretog afregning overfor SKAT samtidig med manglende indberetning. Det kan imidlertid udledes, at visse forhold er grovere end andre. For eksempel, at manglende indberetning er grovere end manglende afregning af skat eller et ulovligt ledelsesslån, der ikke udbetales i forbindelse med en lønftale men har karakter af ren privatforbrug for selskabets midler er grovere end tilfældet er i indeværende afgørelse.

## Samlet delkonklusion afgørelser om konkrete grovhedsvurdering

Forretningsførelsen i U 2018.3543 H og FM 2021.53 Ø er ikke at anse som groft uforsvarlig. Afgørelserne illustrerer både hvornår forhold, der umiddelbart kan anses som uforsvarlig forretningsførelse, ikke anses som grove samt, at konkrete forhold i forretningsførelsen kan medføre, at den konkret ikke anses som groft uforsvarlig.

På baggrund af afgørelserne kan det anføres, at der er flere forhold, der ikke i sig selv kan medføre, at en adfærd kan karakteriseres som groft uforsvarlig forretningsførelse. I begge afgørelser ses, at der er indberettet moms og A-skat over for SKAT, men der er ikke afregnet. Der kan dermed argumenteres for, at dette taler imod, at forholdet skulle have karakter af misbrug eller være groft i øvrigt, da ledelsen har udvist en vilje til at betale, men manglede evnen.

I begge afgørelser ses det også, at et fuldstændigt bogføringsmateriale ikke er udleveret til kurator. I FM 2021.53 Ø er der en troværdig forklaring herpå. I U 2018.3543 H var den manglende bogføring, i sig selv, ikke tilstrækkelig til, at adfærden blev anset som groft uforsvarlig, trods manglende forklaring vedrørende bogføringsmaterialet. I U 2018.3543 H ses det også, at der er foretaget et ulovligt ledelsesslån. Dette forhold vil tale for, at sagsøgte har forsøgt at misbruge reglerne ved ikke at indbetale sin skyldige skat, ved ikke at udlevere bogføring til kurator kombineret med, at man udbetaler ulovlige ledelsesslån til sig selv. Forholdet mangler imidlertid karakter af misbrug, da lånet blev udbetalt som følge af, at sagsøgte ikke havde modtaget løn. Der kan argumenteres for, at begge afgørelser mangler karakter af misbrug. Sagsøgte har ikke med, hensigt hertil, overtrådt eller misbrugt skatte- og selskabslovens regler.

Det er muligt at argumentere for, at afgørelserne, på trods af de mangler, der findes i forretningsførelsen, ikke anser adfærden for grov, da der er en troværdig forklaring på forholdene samt, at de øvrige omstændigheder, herunder manglende afregning til SKAT eller manglende udlevering af bogføringsmateriale, ikke anses som groft uforsvarlig forretningsførelse i sig selv.

I øvrigt har sagsøgte i FM 2021.53 Ø indbetalt størstedelen af gælden i selskabet efter dekretdagen, hvilket taler imod en misbrugslignende adfærd. Desuden var gælden i FM 2021.53 Ø relativt lav allerede før indbetalingen, hvilket også tillægges betydning.

Det må samlet kunne udledes af afgørelserne, at enkelte forhold som eksempelvis overtrædelse af bogføringsloven, som udgangspunkt, ikke i sig selv, er groft uforsvarlig forretningsførelse. Kombineret med manglende afregning over for SKAT udgør det efter denne retspraksis heller ikke groft uforsvarlig forretningsførelse. Hvor grænsen konkret går, er uklart. Det kan udledes, at manglende indberetning over for SKAT er grovere end manglende afregning. Der kan også argumenteres for, at ulovlige ledelsesslån er med til at give forretnings-

førelsen karakter af misbrug. Det kan ikke imidlertid udledes, hvor mange og hvilke forhold, der skal kombineres med hinanden, førend en forretningsførelse anses som grov. Det kan dog udledes, at visse forhold er grovere end andre.

## **Systematisk tømning af selskabet**

I det følgende afsnit vil U 2016.1473 H og U 2018.1435 H blive analyseret. Afgørelserne omhandler systematisk tømning af et selskab. Analysen indeholder U 2016.1473 H, hvor forholdet benævnes som værende systematisk tømning og U 2018.1435 H hvor forholdet blot benævnes som tømning. Afgørelserne anvendes til at belyse tilfælde, hvor en systematisk adfærd kan anses som groft uforsvarlig forretningsførelse.

### **U 2016.1473 H**

#### **Faktum**

A var direktør i B ApS, der nu er tvangsopløst. Afgørelsen omhandler hvorvidt A har udøvet en groft uforsvarlig forretningsførelse. Den egentlige drift i selskabet var ophørt i oktober 2012, hvilket var tidligere end et år før fristdagen, den 13. november 2013. A var direktør fra den 1. september 2011 til den 17. december 2013.

SKAT har anmeldt krav i boet på cirka DKK 25,7 mio.

#### **Skifteretten**

Skifteretten lægger afgørelsen vægt på, at A, som direktør i selskabet i perioden fra den 1. august 2011 til den 30. juni 2012, har "krympet" salgsmomsen samt undladt af afregne moms. Desuden har selskabet anvendt "sort" arbejde, hvorved selskabet har unddraget SKAT moms, A-skat og am-bidrag for cirka DKK 25,7 mio. Desuden lægger retten vægt på, at der i de sidste seks måneder af selskabets første regnskabsår er indsat og efterfølgende hævet store beløb fra selskabet til fordel for en række enslydende modtagere. Der er ligeledes foretaget hævninger af boets midler, uden at der er afgivet en troværdig forklaring herpå. Skifteretten finder, at sagsøgtes forretningsførelse er at anse som groft uforsvarlig.

#### **Landsretten**

Landsretten anser det som en betingelse for at pålægge konkurskarantæne, at den groft uforsvarlige adfærd er udført i den relevante tidsperiode, et år før fristdagen. Denne betingelse anses ikke som værende opfyldt og frikender dermed sagsøgte.

#### **Højesteret**

Højesteret anser adfærden for at være omfattet af den relevante tidsperiode. Højesteret finder, at forretningsførelsen er at anse som groft uforsvarlig. For så vidt angår denne vurdering lægger Højesteret vægt på, at B ApS ikke på noget tidspunkt har overholdt bogførings- og årsregnskabslovens regler om, blandt andet, tilrettelæggelse af bogføring samt opbevaring af regnskabsmateriale og udarbejdelse af årsregnskab. Højesteret tiltræder også, at der blev anvendt "sort" arbejde, og undladt at indberette og afregne moms, skat og am-bidrag samt andre skatter og afgifter. Højesteret tillægger det også vægt, at alle indtægtstyper og afgiftsopkrævninger



er overført fra selskabet til en begrænset kreds af personer uden dokumentation for at overførslerne er begrundet i selskabets forhold. Selskabet er herigennem systematisk tømt for værdier.

## **Bemærkninger**

Nedenstående forhold indgår i domstolenes vurdering af sagsøgte forretningsførelse.

### *Tilsidesættelse af skattemæssige forpligtelser i relation til systematisk tømning*

En del af begrundelsen for, at sagsøgte har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, vedrører de skattemæssige forhold i selskabet. Der er anmeldt et krav fra SKAT på cirka DKK 25,7 mio. hvorved, der er lidt et væsentligt tab. Derudover fremhæver retterne, blandt andet, at selskabet ikke har overholdt sine skattemæssige forpligtelser. SKAT har i denne forbindelse foretaget beregninger, der viser, at selskabet har "krympet" salgsmomsen med DKK 7.427.127,00 ved at have indberettet salgsmoms på DKK 328.410,00, hvor SKAT har opgjort salgsmomsen til DKK 7.755.537,00. Der er således en difference mellem den indberettede salgsmoms og den beregnede salgsmoms på DKK 7.427.127,00, hvorfor selskabet har indberettet for lidt i salgsmoms. Der kan i denne forbindelse argumenteres for, som det også ses i de øvrige analyser, at manglende indberetning til SKAT er grovere end manglende afregning. I øvrigt opfylder de udstedte fakturaer momsbekendtgørelsens betingelser, da antallet af timer, der arbejdes for kunderne, ikke fremgår af salgsfakturaen. Selskabet har i denne forbindelse også udstedt salgsfakturaer, der ikke stemmer overens med den betaling, som er modtaget.

Udover dette har selskabet også undladt at indberette og afregne am-bidrag samt skatter og afgifter. Disse manglende indberetninger skal ses i kombination med, at Højesteret og SKAT er af den opfattelse, at selskabet har anvendt "sort" arbejde. SKAT har beregnet at selskabet, på baggrund af omsætningen sammenholdt med fakturaerne, har anvendt 193.888 timer på opgaver, hvilket svarer til cirka 110 til 120 fuldtidsansatte årligt. Selskabet har imidlertid ikke i perioden haft nok ansatte til at udføre dette antal timers arbejde. SKAT har i den forbindelse ikke fundet dokumentation for, at selskabet skulle have anvendt underleverandører hertil. I denne forbindelse fremhæver SKAT, at selskabet har haft et system, hvorved indtægter på selskabets konto, straks blev videreoverført til en enslydende personkreds. Ved at anvende "sort" arbejdskraft unddrages SKAT. Sagsøgte har heller ikke samarbejdet med SKAT. SKAT har, efter eget udsagn, forsøgt at få udleveret regnskabsmateriale, bogføring og bankkontoudtog, men har ikke modtaget noget fra selskabet. Selskabet har således, formentlig, haft et system, hvorved selskabet, gennem udbetalingerne til den førnævnte personkreds, har forsøgt at sløre det reelle betalingsspor i forbindelse med udøvelse af "sort" arbejde.

Selskabet har således unddraget SKAT for cirka DKK 25,7 mio. ved ikke at indberette og afregne moms, am-bidrag og A-skat. Desuden har selskabet også videreoverført indtægter og afgiftsopkrævninger til en begrænset kreds af personer og selskaber uden dokumentation for relation til selskabets forhold. Realiteten er således, at selskabet i væsentligt omfang har unddraget SKAT samtidig med, at selskabets midler blev overført til en begrænset kreds af personer. Netop dette har Højesteret også lagt vægt på afgørelsen. Den personkreds, som

overdragelsen sker til, er udrejst af Danmark før overførslerne foretages. Desuden eksisterer de virksomheder, der overføres penge til, ikke officielt. SKAT har ligeledes anført, at modtagerne af overførslerne hæver en del af midlerne kontant, hvorved midlerne ikke længere kan spores af myndighederne. Der kan argumenteres for, at forholdet har karakter af at være bevidst misbrug af reglerne om begrænset hæftelse samt skattelovgivningen. Den misbrugslignende karakter består i, at selskabet unddrager SKAT midler ved at overføre midlerne til den førnævnte personkreds, hvilket udgør en systematisk tømning af selskabets midler, som retterne anser som en groft uforsvarlig forretningsførelse.

### Bogføring

I afgørelsen tillægges det også vægt, at der er mangler vedrørende bogføringen. Af kuratorens processkrift fremgår det, blandt andet, at sagsøgte er rejst til udlandet, hvorfor kurator ikke har været i stand til at etablere kontakt. Det har dermed ikke været muligt for kurator at få udleveret bogføringsmaterialet. Kurator har derfor måtte henholde sig til posteringsoversigten fra selskabets bank. Da det ikke har været muligt at få udleveret bogføringsmaterialet, lægger Højesteret til grund, at selskabet ikke på noget tidspunkt har overholdt bogføringsloven og heller ikke årsregnskabsloven regler om blandt andet opbevaring af regnskabsmaterialet og udarbejdelse af årsregnskab. Højesteret tillægger således ikke sagsøgtens anbringende, om, at et selskab ikke kan kræves at aflægge årsregnskab, når der ikke er midler hertil, betydning. Sagsøgte gør i den forbindelse også gældende, at alene fordi bogføringsmaterialet ikke er udleveret, kan det ikke lægges til grund, at der er mangler i selskabets bogføring. Dette tager Højesteret heller ikke til følge, da de blandt andet også påpeger, at de anser bogføringslovens regler om tilrettelæggelse af bogføring for overtrådt. Der kan således argumenteres for, at såfremt en direktør ikke udleverer bogføringsmaterialet, så anses det som, at bogføringsloven ikke er overholdt og ikke kun reglerne om opbevaring af bogføringsmateriale.

Det kan på baggrund af ovenstående udledes, at når bogføringsmaterialet ikke er udleveret, har kurator ikke bevisbyrden for, at dette skyldes at bogføringen ikke eksisterer. Det udledes som modsætning hertil, at der således foreligger en omvendt bevisbyrde, hvor sagsøgte skal godtgøre, at bogføringen eksisterer.

### **Delkonklusion**

Afgørelsen illustrerer et eksempel på en type af forretningsførelse, som konkurskarantænerreglerne skal hindre. Det kan på baggrund af afgørelsen konstateres, at groft uforsvarlig forretningsførelse kan udgøre det forhold at sagsøgte, formentlig bevidst, unddrager SKAT betydelige midler. Dette kombineres i denne afgørelse med, at selskabet anvender ”sort” arbejde, ”krymper” salgsmomsen, undlader at indberette de afgifter, der opkræves og heller ikke afregner A-skat. Samtidig med, at selskabet herigennem unddrager SKAT, foretager selskabet også systematiske udbetalinger til en række personer i udlandet uden, at det kan dokumenteres, at dette har en relation til selskabets forhold.

Udover dette har sagsøgte ikke udleveret bogføringsmaterialet, da direktøren er rejst til udlandet og ikke er mulig at kontakte. Det kan, i denne forbindelse, også konkluderes, at det må anses som groft uforsvarligt, systematisk at tømme et selskab samtidig med, en unddragelse af SKAT og i øvrigt ikke at udlevere selskabets bogføringsmateriale. Forretningsførelsen har dermed karakter af misbrug af både selskabs- og skattelovgivningen.

Det er formentlig ikke det forhold, at der er en stor gæld eller at der mangler bogføringsmateriale, der i sig selv udgør groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette ses også afgørelsen U 2018.3543 H, hvor selskabet har en stor gæld, undladt at afregne overfor SKAT og hvor bogføringsmateriale ikke er udleveret til kurator. Det er formentligt det forhold, at der sker en systematisk tømning af selskabet kombineret med de øvrige forhold, der udgør, at sagsøgtes adfærd bliver anset for at være groft uforsvarlig forretningsførelse. Det er den systematiske tømning kombineret med, at der ikke indberettes til SKAT, hvorved sagsøgte udviser manglende vilje til at afregne, der har karakter af misbrug. Denne misbrugslignende karakter underbygges af, at sagsøgte har forladt landet.

## U 2018.1435 H

### Faktum

Afgørelsen vedrører A's forretningsførelse forud for konkursen i X. Det følger af faktum, at A har været direktør i virksomheden X ApS (X) og Y Holding ApS (Y). I 2014 blev selskabet taget under konkursbehandling. Forud for konkursen har selskabet Z ApS (Z), i år 2012, anlagt sag mod Y med påstand om, at Y skulle betale DKK 298,136,00 til Z. Baggrunden for påstanden var, at Y havde solgt sine anparter i selskabet Z, og Z havde i denne forbindelse udbetalt udbytte til Y. Som følge af at Z, ved en fejl, ikke havde tilbageholdt udbytteskatten i forbindelse med salget, fik Z, i byretten, medhold i sin påstand om, at Y skulle tilbagebetale kravet på DKK 298,136,00. Resultatet blev stadfæstet i landsretten i 2014. I 2015 blev A, direktør i Y, dømt til at betale erstatningskravet til Z. Få måneder efter, at A blev dømt til at betale erstatningskravet på DKK 298,136,00 til Z, oprettede A en ny virksomhed, Q. I Q udførte A de samme konsulentopgaver som han hidtil havde udført i X.

### Landsretten og Højesterets afgørelse

Landsretten og Højesteret tiltræder, at A skal pålægges konkurskarantæne. Højesteret foretog en helhedsvurdering, hvoraf de vurderede at A havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, hvorfor han måtte anses som uegnet til at deltage i ledelsen af den pågældende virksomhed.

### Bemærkninger

Nedenstående forhold taler for, at A har udvist en adfærd, der må betegnes som værende groft uforsvarlig forretningsførelse. Højesteret foretager en helhedsvurdering af A's udviste adfærd frem til konkursens indtræden. I den forbindelse lægger Højesteret vægt på forhold i både Y og X.

#### Ledelseslånet

Højesteret har i afgørelsen lagt vægt på, at der har været ydet et ledelseslån fra driftsselskabet X til A, hvilket er i strid med selskabslovens regler. Ledelseslånet fremgår af årsrapporten for år 2008 og 2009. A har således lånt midler fra selskabet, hvorfor X havde et tilgodehavende på cirka DKK 298.136,00. Højesteret lægger vægt på, at der i årsrapporterne fra år 2009 til og med 2013 er foretaget ulovlige ledelseslån, og at det først er i år 2013 A vælger at reagere på de ulovlige ledelseslån som følge af et varsel om tvangsbøder.

Retten lægger til grund, at A ikke har godtgjort, at der har været tale om udbetaling af løn, hvorfor der må være tale om et ledelseslån. A har i sine anbringender anført, at han ikke har optaget et ledelseslån i selskabet X, men at der derimod har været tale om udbetaling af løn. A forklarer, at årsagen til, at der fremgår et ledelseslån af årsrapporten, skyldes, at selskabets revisor, ved en fejl, er kommet til at registrere det som et ledelseslån. Selskabets revisor har udtalt, at han troede, at der var tale om hævninger på selskabets mellemregningskonto, eftersom der hverken var indbetalt eller afregnet skat. A påpeger, at fejlen blev rettet i 2014, og at han

har handlet i overensstemmelse med revisorens rådgivning. A anfører ydermere i sine anbringender, at da han blev bekendt med, at Y skal betale et erstatningskrav til Z, så forsøgte han at indgå en afdragsordning. Dette lykkedes imidlertid ikke, men A mener, at han har forsøgt at rette op på forholdet.

Kurator anfører, at det i vurderingen af A's adfærd skal indgå, at A har optaget et ulovligt ledelselån, og at A ved indfrielsen af dette lån har modregnet med et forældet lønkrav.

Det kan udledes, at eftersom der er ydet et ulovligt ledelselån fra X til A, så er der tale om en overtrædelse af selskabs- og skattelovgivningens regler, hvorfor adfærden har karakter af at være et misbrugslignende forhold.

#### Salgssummen for Z og den fortsatte drift af X

Som tidligere nævnt er A direktør i selskabet X, der har et holdingselskab (Y). Der er således tale om et moderselskab (Y) og et datterselskab, der fungerer som driftsselskab (X). Y sælger sine anparter i selskabet Z for en salgssum på DKK 2,5 mio. Denne salgssum bliver fordelt mellem A's private konto og X. Tre gange i år 2011 indsættes store beløb på A's private konto og to gange overføres et beløb til X. Udover pengeoverførslerne bliver der afsat DKK 656.814,00 der skal bruges til at betale løn til A fra selskab X. Som følge af de mange overførsler får Y et tilgodehavende på DKK 2,5 mio. hos X. Eftersom Y får et tilgodehavende på DKK 2,5 mio., mener kurator, at A har haft muligheden for at sikre et forsvarligt kapitalgrundlag i Y, og dermed betale kravet fra Z.

Højesteret lægger i deres vurdering af A's adfærd vægt på, at forud for konkursens indtræden fortsætter A driften i selskabet X, uagtet at selskabet stort set ikke havde nogen indtægt. A tømmer selskabet ved at udbetale løn ud til sig selv fra selskabet X, selvom hele driften har været overført til selskabet Q. Tømningen består også i, at A har anvendt midler fra X til at betale for firmabiler, hjemmekontor og en racercykel.

Kurator har anført at A's systematiske tømning af selskabets likvider, i form af udbetaling af løn samt goder til A, og at selskabet ingen indtægt havde i perioden, skal indgå i rettens vurdering.

#### Oprettelse af selskabet Q

I forbindelse med at A bliver dømt til at betale et erstatningskrav til Z, opretter A et selskab ved navn Q. I selskabet udfører A den samme aktivitet som han hidtil har udført i selskabet X, nemlig konsulentopgaver. A har i år 2013 og 2014 modtaget honorarindtægter for i alt DKK 440.000,00. Udover at A opretter et nyt selskab, Q, for at fortsætte driften i dette, så fortsætter A med at udbetale løn til sig selv fra selskabet X. A forklarer, at han ikke har kanaliseret omsætningen uden om selskabet X, og at han ikke har overført kunder fra X til Q. A forklarer, at han har overført opgaver fra X til Q, såfremt det var en opgave, hvor han nemt kunne tjene penge. I byretten, hvor A blev dømt til at betale et erstatningskrav til Z, lægger retten til grund, at A oprettede en

konkurrerende virksomhed til sit eget selskab X, og at etableringen af Q ikke kan anses som sædvanlig forretningsmæssig disposition. Kurator mener, at det er dokumenteret, at A har kanaliseret indtægter over i selskabet Q.

Kurator anfører, at A har modtaget et honorar, som han ikke har været berettiget til. Kurator anfører ligeledes, at modtagelsen af dette honorar er blevet bekræftet som følge af det indgåede forlig mellem A og konkursboerne. Kurator anfører, at det ikke er muligt at reparere på A's dispositioner og adfærd ved at indgå et forlig og tilbageføre midlerne. Et forlig kan således ikke bevirke, at A vurderes egnet til deltagelsen i ledelsen af en erhvervsvirksomhed.

Højesteret finder, at A burde have indset, at X blev tømt for midler og med stor sandsynlighed ikke ville være i stand til at tilbagebetale lånet til moderselskabet Y, idet X har overført indtægter fra X til Q. Det faktum, at X ikke kan betale det skyldige beløb tilbage til moderselskabet, vil medføre, at moderselskabet, Y, ikke ville være i stand til at betale erstatning til Z.

### **Delkonklusion**

Det kan ud fra ovenstående analyse konkluderes, at Højesteret foretager en helhedsvurdering af A's adfærd. Retten konkluderer, at en viden om tømning af selskabet X's likvide midler medfører, at A har udvist en adfærd, der må betegnes som værende groft uforsvarlig forretningsførelse. I denne forbindelse har det betydning om sagsøgte burde indse at hans adfærd medførte en tømning og hvorvidt den tømningen vil have negative konsekvenser for kreditorerne, eksempelvis når Y ikke længere vil kunne betale sit erstatningskrav til Z som følge af tømningen af X.

Det faktum, at A er bevidst om at selskabet tømmes for midler ved at kanalisere omsætningen til Q, og samtidig udbetaler løn til sig selv fra X, selvom der ingen aktivitet er i selskabet, må have karakter af et misbrugslignende forhold. Dette misbrugslignende forhold består også i, at man herved unddrager kreditorerne i selskabet.

Det indgår også i vurderingen af A's adfærd, at selskabsloven er overtrådt, eftersom der er givet et ulovligt ledelseslån fra X til A. Som tidligere anført, har dette karakter af misbrug af selskabsloven.

Det kan ydermere udledes, at indgåelsen af et forlig, hvor kreditorerne ender med at blive fyldestgjort, ikke har ændret vurderingen af, hvorvidt forretningsførelsen er at anse som groft uforsvarlig.

## **Samlet delkonklusion på afgørelser om systematisk tømning**

Det kan ud fra ovenstående analyser af U 2018.1435 H og U 2016.1473 H udledes, at systematisk tømning af et selskab må anses som groft uforsvarlig forretningsførelse. Denne systematiske tømning af et selskab kan ske på flere måder, eksempelvis ved at kanalisere omsætning til et andet selskab kombineret med, at sagsøgte udbetaler løn til sig selv fra det oprindelige selskab, til trods for at der ingen omsætning er i selskabet. På den måde tømmes selskabet systematisk, og sagsøgte unddrager dermed kreditorerne deres tilgodehavende, hvilket ses i U 2018.1435 H, hvor det ikke længere er muligt at betale erstatningskravet til Z.

En anden form for systematisk tømning kan bestå i, at man unddrager SKAT likvide midler i kombination med anvendelse af ”sort” arbejde, ”krympning” af salgsmomsen, undladelse af at indberette afgifter, manglende afregning af A-skat og foretagelse af udbetalinger til en række personer og selskaber uden, at dette har tilknytning til selskabets forhold. I U 2016.1473 H foretog sagsøgte systematiske udbetalinger til en bestemt personkreds uden, at det var muligt at dokumentere, at de havde en relation til selskabets forhold.

Det kan ydermere udledes, at sagsøgtes viden om en tømning af selskabet, spiller en rolle i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Det udledes i U 2018.1435 H, at tømningen af selskabet måtte være sagsøgte bekendt, hvorfor der må være tale om en adfærd, der har en misbrugslignende karakter. I U 2016.1473 H vurderes det, at der formentlig har været et system, hvor sagsøgte har forsøgt at sløre det reelle betalingsspor ved at foretage udbetalinger til en bestemt personkreds.

Det kan udledes, at en systematisk tømning af selskabet både er at anse som groft uforsvarlig forretningsførelse i objektiv, som subjektiv henseende. Det objektive består i, at det er en grov tilsidesættelse af selskabsloven. Det subjektive består i, at det må antages, at handlingen foretages for at misbruge lovgivningen. Kombinationen af det objektive og subjektive har karakter af en misbrugslignende adfærd.

## **Konklusion**

Denne afhandling søger at undersøge vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Det kan på baggrund af afhandlingen konkluderes, at betingelsen om groft uforsvarlig forretningsførelse umiddelbart ikke er defineret i lovteksten eller forarbejderne, hvorfor det er vanskeligt, entydigt, at definere indholdet af betingelsen. Domstolene er tillagt et skøn, hvorfor det er op til dem at vurdere, hvornår der er tale om en adfærd, der kan betegnes som groft uforsvarlig forretningsførelse. Retspraksis på området bidrager til en bedre forståelse af, hvad betingelsen indebærer, og hvilke forhold som domstolene lægger til grund i deres vurdering af groft uforsvarlig forretningsførelse.

Det kan af analyserne udledes, at der indgår en række forhold i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Det kan på baggrund af de analyserede afgørelser udledes, at der er forhold, som i højere grad lægges til grund ved domstolenes vurdering, eksempelvis unddragelse af SKAT, stråmandskonstruktioner og systematisk tømning af selskabet. Derimod ses det også at domstolene kan træffe en afgørelse, hvor der ikke umiddelbart er ét eller flere forhold, der spiller en mere væsentlig rolle end andre. Dette ses i underkapitlet vedrørende den konkrete grovhedsvurdering.

Det analyserende kapitel er inddelt i fire overordnede kategorier, men afgørelserne indeholdt i kategoriseringen indeholder også andre forhold, navnlig bogføring og ulovlige ledelsesslån. Forhold vedrørende bogføring ses gentagende gange indenfor alle kategorier, hvorfor der nedenfor vil konkluderes på hvordan bogføring tillægges betydning. Ulovlig ledelsesslån ses også at have en væsentlig betydning i de analyserede afgørelser, hvorfor der ligeledes vil konkluderes på det ulovlige ledelsesslåns betydning for domstolenes vurdering af den sagsøgte adfærd.

## **Stråmand**

For det første indgår stråmandskonstruktioner i vurderingen. Det kan på baggrund af analyserne konkluderes, at stråmandskonstruktioner, som udgangspunkt, udgør groft uforsvarlig forretningsførelse.

Det kan på baggrund af analysen udledes, at det at være registreret som ledelse i sig selv ikke er groft uforsvarligt. Det er det objektive forhold at en registreret direktør ikke varetager de forpligtelser, som en registrering medfører, kombineret med det subjektive forhold, at vedkommende er bekendt med, at registreringen er proforma, der udgør en stråmand. Det ses i U 2019.230 V, hvor det udtales, at en ageren som stråmand, som udgangspunkt, i sig selv er groft uforsvarlig forretningsførelse. Det ses ligeledes i U 2017.424 Ø hvor en stråmand, der ikke havde udøvet nogen ledelse af selskabet, blev pålagt konkurskarantæne. Kurator må i denne forbindelse bevise, at stråmanden var bekendt med registreringen og ikke havde gjort indsigelse. Omvendt udledes det, at det påhviler den sagsøgte at godtgøre, at han har udvist bestræbelser på at blive afmeldt som direktør.



Domstolene ser således strengt på stråmandskonstruktioner, da en sådan konstruktion, som udgangspunkt, udgør et misbrug af de selskabsretlige regler om registrering af ledelsen i et selskab med begrænset hæftelse. Det grove består i, at konstruktionen skjuler selskabets reelle forhold, hvorfor selskabet ikke har en transparent forretningsførelse. En stråmandskonstruktion muliggør således, at en anden person, der allerede er pålagt konkurskarantæne, kan fortsætte med at agere reel ledelse. Dermed medvirker stråmanden til, at en person, der er pålagt konkurskarantæne, kan overtræde denne konkurskarantæne.

Hvis kurator har løftet bevisbyrden for en stråmandskonstruktion, bliver vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse mindre relevant, da en stråmandskonstruktion, som udgangspunkt, udgør groft uforsvarlig forretningsførelse. Domstolene foretager imidlertid stadig en vurdering af øvrige forhold, der kan udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse. Konkrete omstændigheder vil indgå i vurderingen af om hvorvidt sagsøgte har ageret som stråmand, for eksempel om en anden person end den formelt registreret har adgang til selskabets kontoer og om den registrerede direktør har fuldmagt til at handle på selskabets vegne, hvilket ses i analysen af U 2019.230 V. Det indgår også i vurderingen, om en anden person for eksempel præsenterer sig som den reelle leder af selskabet, som eksempelvis ses i analysen af U 2019.230 V, hvor den reelle ledelse, bagmanden, havde præsenteret sig som direktør overfor kurator. I vurderingen af om en person er stråmand, vil ligeledes indgå, om stråmanden er vidende om sin registrering, hvilket ses i U 2017.424 Ø, samt, at vedkommende ikke opfylder sine forpligtelser som direktør herunder ved for eksempel ikke at påse at der foretages korrekt bogføring eller indberetning af moms og A-skat.

Det kan udledes, at udgangspunktet er, at stråmandskonstruktioner udgør groft uforsvarlig forretningsførelse. Det har ikke været muligt at udlede, under hvilke omstændigheder dette udgangspunkt kan fraviges. Det kan således konkluderes, at såfremt bevisbyrden for stråmandskonstruktionen løftes af kurator, vil sagsøgte, som udgangspunkt, have udøvet groft uforsvarlig forretningsførelse.

## **Systematisk tømning**

Det kan udledes, at en systematisk tømning af et selskab udgør groft uforsvarlig forretningsførelse. Som beskrevet i analyseafsnittet kan denne systematiske tømning ske på flere måder. Fælles for fremgangsmåderne er, at sagsøgte har haft til hensigt at tømme selskabet, hvorfor kreditorerne bliver unddraget deres tilgodehavende. Når sagsøgte har haft en intention om at tømme selskabet, har han ligeledes været bekendt med tømningen. Dette bekendtskab til en systematisk tømning er et forhold som domstolene tillægger betydning i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. En systematisk tømning af et selskab kan karakteriseres som værende misbrug af reglerne, da sagsøgte misbruger selskabslovens regler med det formål at opnå en fordel på bekostning af kreditorerne.

Det kan udledes, at en adfærd, hvor en person systematisk tømmer et selskab for midler, er udtryk for en grov og misbrugslignende adfærd. Det ses i U 2018.1435 H, hvor Højesteret udtaler, at sagsøgte måtte have indset

at selskabet ville blive tømt for midler, og blev ude af stand til at betale sine kreditorer. Det kan derfor udledes, at en adfærd hvor man systematisk tømmer selskabet for midler, både er groft uforsvarligt i subjektiv og objektiv henseende, og dermed har karakter af misbrug.

## SKAT

Det kan udledes af analysen, at skattemæssige forhold kan indgå i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Det udledes, at det indgår i vurderingen om sagsøgte har manglende vilje eller manglende evne til at betale SKAT. Manglende vilje består i, at sagsøgte ikke har indberettet for eksempel moms og A-skat, hvorimod manglende evne består i, at sagsøgte har indberettet til SKAT, men ikke har afregnet som følge af illikviditet.

Det er grovere hvis sagsøgte ikke indberetter til SKAT end hvis han blot undlader at afregne over for SKAT, idet den manglende indberetning gør, at SKAT ikke har mulighed for at følge gældens udvikling. Det vil i denne forbindelse tillægges betydning hvis SKAT bevidst er anvendt som en kreditfacilitet, da dette vil gøre forholdet grovere, også selvom der alene er tale om manglende afregning. Hvis selskabet ikke har indberettet eller afregnet skat sideløbende med, at andre forpligtelser såsom løn til medarbejdere er betalt, som det fremgår af analysen til U 2020.2501 V, kan dette anses som en adfærd der har misbrugslignende karakter, idet SKAT umiddelbart anvendes som en kreditfacilitet.

Har selskabet forsøgt at indgå en afdragsordning med SKAT eller på anden vis kontaktet SKAT med henblik på for eksempel at få henstand vil dette tale i retning af, at forholdet er mindre uforsvarligt, hvilket ses i U 2018.2140 Ø, hvor selskabet forsøgte at forbedre kapitalberedskabet gennem dialog med SKAT kombineret med øvrig kapitaltilførsel. I denne forbindelse fremgår det af FM 2021.53 Ø, at det vil være mindre uforsvarligt hvis manglende indberetninger til SKAT først starter, når aktiviteten i selskabet er lav, hvilket vil tale imod at forholdet har misbrugslignende karakter.

Det kan også konkluderes at tilsidesættelse af skattemæssige forpligtelser formentlig ikke kan stå alene, men skal ses i kombination med andre forhold førend, at der er tale om groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette kan for eksempel være, som det ses i U 2020.2501 V, at sagsøgte udtager midler til sig selv i kombination med, at han ikke indberetter eller afregner til SKAT. Dette ses også i U 2018.3543 H hvor manglende afregning overfor SKAT kombineret med en stor gæld og et ulovligt ledelselån ikke blev anset som groft uforsvarlig forretningsførelse.

Det indgår derfor overordnet i vurderingen, om overtrædelsen har karakter af misbrug. For eksempel bliver den misbrugslignende karakter understreget i U 2020.2501 V ved, at sagsøgte udtager midler til sig selv. Derimod mangler karakteren af misbrug i U 2018.2140 Ø, da sagsøgte har forsøgt at kontakte SKAT og foretage konkrete skridt mod, at genetablere selskabets kapital gennem investorer.

## **Bogføring**

Et øvrigt forhold, som ses gentaget, som et supplerende forhold, i flere af underkapitlerne, er mangler omkring bogføring. Det udledes, at den uforsvarlige adfærd vedrørende bogføring typisk vil bestå i manglende udlevering af materialet, eller at det er ufuldstændigt. På baggrund af retspraksis, kan det udledes at den manglende udlevering af bogføringsmaterialet fordrer en troværdig forklaring, førend den manglende udlevering kan anses for undskyldelig. Dette ses i U 2018.3543 H, hvor den manglende udlevering ikke kunne lægge sagsøgte til last, da kurator havde adgang til regnskabs- og årsrapporter. Det kan på baggrund af praksis udledes, at sagsøgte har en forpligtelse til at udlevere bogføringsmaterialet, eller i hvert fald gøre det tilgængeligt for kurator. I denne forbindelse indgår det også, at manglende bogføring anses som mindre grov, hvis aktiviteten i selskabet på tidspunktet var lav, hvilket ses i FM.2021.53Ø.

Det ses generelt, at manglende bogføring indgår som et forhold blandt flere i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Det ses således ikke i den analyserede praksis, at mangler omkring bogføringen i sig selv fører til, at der er udvist groft uforsvarlig forretningsførelse, men kan bidrage til dette. Det ses for eksempel i analysen af U 2020.2501 V hvor manglende bogføring indgår som et supplerende forhold i forbindelse med vurderingen af om sagsøgte havde udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.

## **Ledelselån**

Det kan udledes, at domstolene tillægger det betydning, i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse, såfremt der er foretaget et ulovligt ledelselån, da det er i strid med selskabslovens regler. I U 2018.1435 H lagde Højesteret til grund, at der var ydet et ledelselån fra selskabet X til person A. Sagsøgte anførte i afgørelsen, at der ikke var tale om et ledelselån, men derimod udbetaling af løn, men sagsøgte kunne ikke sandsynliggøre det. Derimod blev det i U 2018.3543 H sandsynliggjort, hvorefter det ulovlige ledelselån ikke blev anset som groft uforsvarligt. Det kan udledes, at retten som udgangspunkt tillægger det vægt, at der af bogførings- og regnskabsmateriale fremgår, at der er foretaget et ulovligt ledelselån, medmindre sagsøgte kan sandsynliggøre, at der er tale om en fejlpostering af løn.

Det kan udledes, at et ulovligt ledelselån udgør en misbrugslignende adfærd, da sagsøgte har overtrådt selskabslovens regler. Ulovligt ledelselån er således et forhold som domstolene tillægger betydning i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Det må konkluderes, at et ulovligt ledelselån har en misbrugslignende karakter, da der udtages midler fra selskabet, som ikke er begrundet i selskabets forhold, i strid med selskabslovgivningen. Det kan på baggrund af analyserne ikke udledes, om et ulovligt ledelselån er groft nok i sig selv, til at betegne sagsøgte forretningsførelse som groft uforsvarlig.

## **Konkret grovhedsvurdering**

I de analyserede afgørelser i U 2018.3543 H og FM 2021.53 Ø ses det, at sagsøgte har udvist flere uforsvarlige forhold. I disse afgørelser foretages en konkret vurdering af hvert enkelt forhold, og dets uforsvarlighed, samtidig med at de uforsvarlige forhold vurderes i kombination for at fastslå om sagsøgte har udvist en forretningsførelse, som kan betegnes som groft uforsvarlig. I disse afgørelser belyses det, at domstolen ud fra en samlet vurdering af sagsøgtes adfærd, ikke finder at de kritisable forhold hverken i sig selv eller i kombination kan betegne forretningsførelsen som groft uforsvarlig. Der er i disse afgørelser tale om forhold, som vedrører bogføring, SKAT, gældens størrelse med videre. Dette er forhold, som i modsætning til stråmand og systematisk tømning af selskabet ikke nødvendigvis kan anses som grove i sig selv, hvorfor en konkret vurdering af grovheden skal foretages for både de enkelte forhold i sig selv samt i kombination.

Konkrete omstændigheder har betydning for hvordan domstolene lægger de enkelte forhold til grund for afgørelsen. Et eksempel herpå kan være et ulovligt ledelsesslån, som kan indgå i vurderingen med mindre vægt, hvis der er tale om en reel lønudgift, som illustreret i U 2018.3543 H. Gennem den konkrete grovhedsvurdering i U 2018.3543 H finder domstolen ikke, at de enkelte forhold i sig selv har misbrugslignende karakter, hvorfor det heller ikke kan statueres kombineret. Det illustreres i de analyserede afgørelser, at der foretages en konkret grovhedsvurdering af det enkelte forhold forud for domstolens vurdering af alle forhold i kombination.

Det illustreres ligeledes i afgørelserne, at et uforsvarligt forhold kan genoprettes efter dekretdagen, hvilket illustreres i FM 2021.53 Ø, hvor en gæld til SKAT blev nedbragt betydeligt efter dekretdagen, hvorfor det uforsvarlige forhold vedrørende manglende afregning til SKAT blev genoprettet. Denne nedbringelse af gælden taler imod, at der er tale om en adfærd som har misbrugslignende karakter.

Fælles for de analyserede afgørelser er, at domstolen først foretager en individuel vurdering af det enkelte forhold, og derefter en vurdering af forholdene i kombination, hvilket illustreres gennem Højesterets begrundelse for resultatet i U 2018.3543 H.

Afsluttende kan det konkluderes, på baggrund af afgørelserne vedrørende den konkrete grovhedsvurdering, at mange forskellige forhold kan have betydning for vurderingen, og at der foretages en konkret vurdering på baggrund af den individuelle sags omstændigheder.

## **Afsluttende opsamling**

Opsamlende kan det generelt konkluderes, at groft uforsvarlig forretningsførelse fordrer, at både subjektive og objektive forhold taler for, at adfærden er groft uforsvarlig. Der skal således både være en objektiv overtrædelse af lovgivning og et subjektivt forhold hos sagsøgte, der taler for, at der skulle være tale om misbrug eller at forholdet er groft i øvrigt. Det kan konkluderes, at i de analyserede afgørelser spiller sagsøgtes subjektive

forhold en afgørende rolle. Dette gælder navnlig i afgørelserne vedrørende SKAT, hvor det tillægges betydning om den objektive overtrædelse af en retsregel skyldes manglende vilje eller evne. Det har således betydning for vurderingen om der i sagsøgtes adfærd indgår forhold, der trækker i retning af, at sagsøgte har misbrugt lovgivningen. Det kan udledes, at den misbrugslignende karakter vil være at finde i den sagsøgtes subjektive forhold.

Det kan derfor konkluderes, at domstolenes anvendelse af vurderingen om groft uforsvarlig forretningsførelse er i tråd med forarbejderne til reglen, idet groft uforsvarlig forretningsførelse fordrer, at der er tale om en misbrugslignende karakter, og at forholdet er groft både i objektiv og subjektiv henseende. Det kan desuden konkluderes, at anvendelsen af vurderingen ligeledes er i overensstemmelse med forarbejderne, da konkurskarantæne fordrer at forretningsførelsen er groft uforsvarlig, hvorfor der skal foretages en helhedsvurdering af den sagsøgtes forretningsførelse. Det kan imidlertid konkluderes, at domstolene ikke tillægger alle forhold den samme vægt i begrundelsen, da nogle forhold kan være at anse som grovere end andre.

## **Perspektivering; Forhold der kan udelukke konkurskarantæne**

I afhandlingens konklusion fremgår det, at et pålæg af en konkurskarantæne fordrer, at der er udvist en adfærd, som har karakter af misbrug. Dette er ligeledes en overvejelse, som fremgår af forarbejderne.<sup>90</sup> Imidlertid er det ikke i alle tilfælde muligt at placere ansvaret for konkursens indtræden hos ledelsen som følge af dennes groft uforsvarlige forretningsførelse.<sup>91</sup> Forarbejderne nævner forskellige forhold, der kan udelukke en konkurskarantæne, eksempelvis forretningsmæssig udygtighed samt interne og eksterne forhold.<sup>92</sup>

Det kan i denne forbindelse anføres, at forretningsmæssig udygtighed ikke i sig selv kan udgøre en groft uforsvarlig forretningsførelse. Ligeledes vil en konkurs grundet ydre forhold som udgangspunkt tale imod groft uforsvarlig forretningsførelse. Dette bør således indgå i vurderingen af, om ledelsen har udvist groft uforsvarlig forretningsførelse.<sup>93</sup>

### ***Forretningsmæssig udygtighed***

I afhandlingens konkluderende afsnit er det udledt, at det tillægges betydning, hvorvidt den objektive overtrædelse af en retsregel skyldes manglende evne eller manglende vilje som baggrund for overtrædelsen. Det er derfor muligt at drage en parallel mellem baggrunden for overtrædelsen og forretningsmæssig udygtighed. Forretningsmæssig udygtighed udgør manglende evne. Manglende evne kan, som udgangspunkt, ikke udgøre groft uforsvarlig forretningsførelse, da den pågældende person ikke har haft til hensigt at misbruge lovgivningen.<sup>94</sup>

Det er vanskeligt at drage en grænse mellem forretningsmæssig udygtighed og uforsvarlig forretningsførelse. I forarbejderne er det anført, at forretningsmæssig udygtighed i form af tilrettelæggelse af en virksomheds produktion, markedsføring, fastsættelse af en virksomheds priser og vilkår er forhold, der ikke i sig selv kan føre til konkurskarantæne.<sup>95</sup>

Forarbejderne nævner også, at hvis en virksomhed lider et stort tab på grund af en fejlregning af et tilbud, så er dette ikke groft uforsvarlig forretningsførelse, men forretningsmæssig udygtighed.<sup>96</sup> Forholdene vil dermed ikke indgå som grove forhold i vurderingen af groft uforsvarlig forretningsførelse. Sammenholdes disse typer af faktorer med afhandlingens analyse, ses det også, at sådan forretningsførelse, der har karakter af fejl eller udygtighed, ikke som udgangspunkt anses som groft uforsvarligt.

---

<sup>90</sup> Lovforslag nr. L131, Folketinget 2012-13 (L131), s. 28

<sup>91</sup> Kuld Hansen, Lindenchrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 432

<sup>92</sup> Lovforslag nr. L131, Folketinget 2012-13, s. 28

<sup>93</sup> Lovforslag nr. L131, Folketinget 2012-13, s. 28

<sup>94</sup> Lovforslag nr. L131, Folketinget 2012-13, s. 5

<sup>95</sup> Kuld Hansen, Lindenchrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 433

<sup>96</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 139

Foruden at forretningsmæssig udygtighed kan udelukke pålæg af konkurskarantæne, fremhæver forarbejderne et særligt hensyn til iværksættere.<sup>97</sup> Hensynet består i, at iværksættere kan mangle formel uddannelse og kompetencer, som giver en risiko for konkurs, men at en iværksætter gennem virksomhedsdriften kan tillære sig disse kompetencer.<sup>98</sup> Forarbejderne lægger i denne forbindelse op til, at når en iværksætters forretningsførelse skal vurderes, bør vurderingen være mere lempelig. Der kan i denne forbindelse reflekteres over, hvordan en iværksætter defineres indenfor konkurslovgivningen. Det fremgår, som anført ovenfor, at en iværksætter kan mangle formel uddannelse, men forarbejderne definerer ikke, hvordan en "formel uddannelse" skal forstås. Det kan derfor overvejes, at hvis den sagsøgte er iværksætter, og har en formel uddannelse, der relaterer sig til virksomhedsdrift, om hensynet således mindskes, og om vurderingen af uforsvarlig forretningsførelse dermed er mindre lempelig. Hensynet består navnlig i, at en iværksætter gennem virksomhedsdriften kan tillære sig kompetencerne, hvorfor det kan overvejes om en person med formel uddannelse og kompetencer, men uden tidligere selvstændig virksomhedsdrift, skal vurderes på samme vis, som en person uden formel uddannelse og kompetencer.

Førend iværksætteri kan føre til, at der ikke pålægges karantæne, er der visse faktorer der har betydning for vurderingen. Faktorer der kan spille ind i hensynet, er hvor længe den pågældende har drevet virksomhed, og hvor mange virksomheder den pågældende har påbegyndt. Det kan være vanskeligt at finde holdepunkter for, at hensynet til en iværksætter skal finde anvendelse, hvis virksomheden er drevet over en årrække. Omvendt er der også, til en vis grænse, mulighed for at den pågældende skal kunne forsøge sig med flere virksomheder, førend der opnås succes.<sup>99</sup>

Der kan således udledes, at forarbejderne vægter hensynet til iværksættere og herunder forretningsmæssig udygtighed højt. Afhandlingens konklusion udleder ligeledes, at groft uforsvarlig forretningsførelse fordrer misbrug af lovgivning, og det ses typisk, at groft uforsvarlig forretningsførelse er flere forhold i kombination med hinanden og ikke enkeltstående fejl, der skyldes sagsøgtes udygtighed. Den analyserede retspraksis falder således i tråd med lovforslagets hensigt.

Reglerne om konkurskarantæne sigter derfor ikke mod personer, der er forretningsmæssige udygtige. Det vil sige, at personer, der ikke har forudsætninger eller erfaring til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed, og hvor deres forretningsmæssige udygtighed er skyld i konkursen.<sup>100</sup> Reglerne om konkurskarantæne sigter i stedet mod dem, som har forudsætningerne og erfaringen til at drive erhvervsvirksomhed, men som enten misbruger lovgivningen eller udviser øvrige grove forhold i forretningsførelsen.

---

<sup>97</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 137

<sup>98</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 137f

<sup>99</sup> Kuld Hansen, Lindencrone Petersen, 2020, Insolvensprocesret, s. 433f

<sup>100</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 95

### *Ydre omstændigheder og interne forhold*

Som anført i afhandlingens redegørelse forudsætter konkurskarantæne ikke, at der er årsagssammenhæng mellem den groft uforsvarlige forretningsførelse og konkursen. Forarbejderne fremhæver imidlertid, at såfremt der er sket alvorlige overtrædelser af lovgivningen, men at konkursen åbenbart skyldes andre, ydre, omstændigheder, så indgår dette som en omstændighed, der fører til undladelse af en konkurskarantæne. Det fordrer imidlertid også, at overtrædelserne ikke har haft betydning for konkursen og kurators arbejde.<sup>101</sup> Forarbejderne anfører eksempler på ydre omstændigheder såsom konjunkturudsving, udsving i virksomhedens indtjenings- evne, væsentlige ændringer i konkurrencesituationen eller forøgede omkostninger, der kan tale for en undladelse. Det fremgår i denne forbindelse af forarbejderne, at såfremt konkursen skyldes ydre omstændigheder, vil det være et forhold i den samlede vurdering, som taler imod konkurskarantæne.<sup>102</sup>

Foruden ydre omstændigheder kan interne forhold i en virksomhed også have en afgørende rolle, idet interne forhold kan medvirke til en konkurs. Et internt forhold i en virksomhed kan eksempelvis udgøre tab af centrale medarbejdere. Såfremt tab af nøglemedarbejdere medfører en konkurs, betyder det ikke nødvendigvis, at ledelsen har handlet groft uforsvarligt.<sup>103</sup>

Afsluttende kan det opsummeres, at når den manglende evne, som er udledt i afhandlingen, ses fra perspektivet forretningsmæssig udygtighed, ændrer dette ikke på, at groft uforsvarlig forretningsførelse fordrer enten misbrug, eller en vis grovhed. De ovenstående forhold om forretningsmæssig udygtighed og hensynet til iværksættere bekræfter således, at hensigten med konkurskarantæne-reglerne ikke er at straffe manglende evne hos den sagsøgte. Ligeledes kan det opsummeres, at ydre omstændigheder og interne forhold kan spille en rolle. Til trods for, at konkurskarantæne ikke er betinget af en årsagssammenhæng mellem konkursen og den groft uforsvarlige forretningsførelse, anfører forarbejderne, at manglende årsagssammenhæng kan udelukke karantæne. Det er således i tråd med forarbejderne, at der skal foretages en helhedsvurdering af de objektive tilside-sættelser, samt de subjektive forhold hos den sagsøgte.

---

<sup>101</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 140

<sup>102</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 138

<sup>103</sup> Betænkning, 2011, nr. 1525, s. 138



# Litteraturliste

## *Bøger*

- Evald, Juridisk teori, metode og videnskab, 2. udgave Jurist- og økonomforbundets Forlag, 2020
- Kuld Hansen, Torben og Lindencrone Petersen, Lars, Insolvensprocesret, 4. udgave, Karnov Group, 2020.
- L. Hansen, Lone og Werlauff, Erik, Den Juridiske metode, 2. udgave, Jurist- og økonomforbundets Forlag, 2016
- Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, 2. udgave, Djøf Forlag, 2018.
- Munk-Hansen, Carsten, Den juridiske løsning, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2017.

## *Artikler*

- Staal, Eva, FM 2021.65, “Hvornår skal der ske frifindelse for kurators påstand om konkurskarantæne?”, Fuldmægtigen
- Vorre, Nicolaj, 2021, “Eksplosion i konkurskarantæner skaber bekymring: »Det skal være lovligt at fejle”, Berlingske
- Vorre, Nicolaj, 2021, “Tusindvis af erhvervsfolk ramt af konkurskarantæne”, Berlingske
- Staal, Eva, U 2020B.25, Ugeskrift for Retsvæsen

## *Forarbejder*

- Lovforslag nr. L 131 FT 2012-13
- Konkursrådets betænkning nr. 1525 om konkurskarantæne, København 2011
- Betænkning nr. 1066 om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, 1986

## *Efterarbejder*

- Evaluering af lov nr. 429 af 1. maj 2013 om ændring af konkursloven, retsplejeloven og retsafgiftsloven (konkurskarantæne)

## *Lovgivning*

- L 1987-06-10 nr. 385, “Om ændring af straffeloven og retsplejeloven”
- BKG 2021-11-30 nr. 2246, “Momsbekendtgørelsen”
- LBKG 2022-12-25 nr. 1655, “Retsplejeloven”
- LBKG 2022-11-09 nr. 1451, “Selskabsloven”
- LBKG 2022-09-28 nr. 1360, “Straffeloven”
- LBKG 2022-12-25 nr. 1600, “Konkursloven”
- LBKG 2023-01-24 nr. 122, “Autorisationsloven”

*Retspraksis*

- U 1977.274 H
- U 2015.2369 V
- U 2015.2700 V
- U 2016.632 Ø
- U 2016.1473 H
- U 2016.1776 Ø
- U 2017.424 Ø
- U 2017.1591 V
- U 2018.1435 H
- U 2018.2140 Ø
- U 2018.3543 H
- U 2019.204 V
- U 2019.230 V
- U 2020.2501V
- FM 2021.53 Ø
- SØ- og Handelsrettens kendelse af 24. juni 2015 sag B-29-15
- SØ- og Handelsrettens kendelse af 5. maj 2015 sag B-3-14

# **BILAG**

## **BILAG 1: DOMSOVERSIGT**

Dette bilag er afleveret særskilt.

## Bilag 2: Dokumentation for antal anslag

**Ordoptælling**

Statistik:

	Sider	75
	Ord	27.206
Tegn (uden mellemrum)		157.642
Tegn (med mellemrum)		184.669
	Afsnit	466
	Linjer	2.011

Medtag fodnoter og slutnoter

Luk

## Bilag 3: Samarbejdsaftale

### SAMARBEJDSAFTALE

Mellem parterne:

**Maria Rey Mortensen**  
Poul Buås Vej 36, 1 tv  
9000, Aalborg  
mmorte18@student.aau.dk  
40 28 98 79

**Kasper Hugger Gade**  
Tove Ditlevsens vej 360  
9000, Aalborg  
kgade@student.aau.dk  
30 86 16 01

**Anders Krebs**  
Visionsvej 15, 3, 2  
9000 Aalborg  
akrebs17@student.aau.dk  
91 55 26 71

Den 1. februar 2023 er der indgået en aftale om samarbejde på de i denne aftale nærmere angivne vilkår (herafter "Aftalen").

#### 1. MÅLSÆTNING

Teamets mål er at lave et godt speciale, hvor vi selv er tilfredse. Ambitionsniveauet er, at vi ønsker det bedst mulige resultat på baggrund af vores indsats og vores flid. Vi ønsker at øge vores viden inden for vores speciale, således at vi føler, at vi har gjort, hvad vi kunne for at producere et godt og spændende speciale.

Teamet har en målsætning om, at samarbejdet skal være i top. For os er det vigtigt med et godt samarbejde med faglig sparring. Det er dog også vigtigt for os, at gruppen kan mødes udover de tidspunkter, hvor vi skriver projektet, da det vil bidrage til et større fællesskab og et bedre samarbejde i gruppen.

Vi mener, at et godt speciale forudsætter, at vi i gruppen har et godt forhold til hinanden, således at gruppe-medlemmerne har mulighed for at give udtryk for deres holdninger og meninger uden frygt for de øvrige gruppemedlemmers reaktion. Gruppen har derfor til hensigt at mødes hos hinanden og lave hyggelige ting sammen.

#### 2. TID, RESSOURCER OG KVALITET

Vi ønsker i teamet hver især at investere de timer som er nødvendigt for at opnå et tilfredsstillende produkt. Alle teamets medlemmer har forpligtelser overfor hinanden, eftersom vi har lektier for til hver gang vi mødes i gruppen. Derudover har vi også en forpligtelse overfor hinanden til at bidrage til et godt samarbejde.

Til vores første møde i gruppen den 1. februar 2023 lavede vi en midlertidig tidsplan, indeholdende frister for hvornår vi skal være nogenlunde færdige med de forskellige afsnit i specialet. For at sikre, at vores tidsplan ikke skrider, har vi valgt at give hinanden lektier for til hver gang vi mødes. Ved at uddelegere opgaver til hinanden til hver mødegang, vil vi sikre, at vores tidsplan ikke skrider. Såfremt vores tidsplan, mod forventning, skulle skride, så vil vi skrue op for vores arbejdsindsats, således at vi kan indhente de ting vi er kommet bagud med.

#### 3. HUMAN RESOURCES

Der sker fordeling af arbejdsopgaver på baggrund af de enkelte medlemmers styrker. Der bruges tid på social snak. Dette sker dels på møderne, hvor der er indlagt en pause og dels i umiddelbar forlængelse af mødernes afslutning. Arbejdet fordeles således, at parterne hver især har det samme antal timer som de skal anvende på projektet om ugen. Bliver en part før færdig som følge af ubalance i arbejdsfordelingen, vil denne blive tildelt ekstra opgaver.

Det gruppemedlem, der har lånt en bog, står selv for at aflevere bogen tilbage.

#### **4.KOMMUNIKATION**

Teamet kommunikerer altid høfligt med hinanden og giver kun konstruktiv kritik. Faglig feedback gives gennem skriftlige kommentarer i dokumentet, hvori arbejdet udføres .Parterne vil kommunikere pr. telefon mellem møderne.

#### **5.RISIKOSTYRING**

Der kan undervejs opstå diskussioner, der skaber barrierer for processen. Sådanne barrierer og problemer imødegås først og fremmest ved faglig diskussion. Når parterne ikke til enighed vil problemet, såfremt dette er muligt, blive fremskudt til et fremtidigt møde. Ideen er, at parterne får tid til at tænke over problemstillingen og præsentere hinanden for hver deres synspunkter. Herefter må parterne nå til enighed.

Parterne møder op til aftalte møder til den aftalte tid. Det er acceptabelt at udeblive fra et møde, såfremt man er syg. Såfremt et gruppemedlem er syg, vurderer vi i fællesskab, hvorvidt det er muligt at tage mødet over teams.

Hvis en person ikke har lavet sit arbejde, må vedkommende redegøre herfor. Herefter kan der ske udskydelse af fristen, eventuelt således, at personen kommer til at lave ekstra arbejde til næste gang.

#### **6. SAMLET PLANLÆGNING**

Alle i gruppen er indforstået med, at hvert medlem skal tage ansvar for vores specialeskrivning. Da vi alle er meget ambitiøse omkring det, så ved vi godt, at vi skal være flittige for at nå vores målsætning. Den samlede arbejdsplan var noget af det første vi lavede, da vi begyndte vores speciale. Vi har sat præcise delmål, da vi giver hinanden lektier for til hver mødegang. Vi sikrer, at vi følger vores plan ved at være engageret og prioritere at skrive på projektet og få løst de lektier vi giver til hinanden. Vi evaluerer og justerer når det er nødvendigt. Vi er gode til at kommunikerer i gruppen, hvorfor vi stort set hver gang evaluerer vores arbejde. Dette gør vi ved at gennemgå hvert gruppemedlems lektie, når vi mødes.

#### **PARTERNES UNDERSKRIFTER**

Aalborg, den 01-02-2023

*Kasper Hugger Gade*

*Maria Rey Mortensen*

*Anders Krebs*

\_\_\_\_\_  
Kasper Hugger Gade

\_\_\_\_\_  
Maria Rey Mortensen

\_\_\_\_\_  
Anders Krebs

## **Bilag 4: Procesafsnit**

### **Målsætning**

Det vurderes, at afhandlingen lever op til den fastsatte målsætning. Vi er tilfredse med det færdige produkt. Vi har igennem vores skriveproces øget vores viden inden for området. Vi finder desuden, at afhandlingen er spændende. Der er enighed om, at samarbejdet har været fornuftigt og har fungeret godt. Vi har haft nogle gode faglige diskussioner, der har bidraget til at vi har skrevet et godt speciale.

### **Tid, ressourcer og kvalitet**

Vi har i gruppen mødtes mindst en gang om ugen, hvor vi har haft lektier for. Tidsplanen, der blev udarbejdet d. 1. februar 2023, er i store træk blevet overholdt. Det har fungeret godt med lektier til hver mødegang. Aftalerne er blevet overholdt.

### **Human resources**

Under udarbejdelsen af vores speciale, har der været tid til at lave sociale ting sammen. På møderne har der været pauser hvor gruppemedlemmerne har kunnet snakke socialt sammen. Der er afholdt sociale arrangementer uden for arbejdstiden.

Alle gruppemedlemmer har hjulpet med at finde relevante bøger til udarbejdelsen af projektet.

### **Kommunikation**

Gruppen har givet konstruktiv kritik fra gang til gang til hvad, der er blevet skrevet. Der er blevet kommunikeret pr. telefon. Medlemmerne har ikke haft konflikter, der bunder i manglende evne til kommunikation. Såfremt der har været uenigheder i forhold til afhandlingen, har vi taget en fornuftig samtale om uenighederne og efterfølgende fundet en løsning.

### **Risikostyring**

Der har under afhandlingens udarbejdelse været uenigheder i forhold til gruppens metodiske arbejde, herunder den systematiske opbygning af afhandlingen. Uenighederne er blevet løst ved, at de parter som var uenige måtte præsentere deres argumenter, og såfremt enighed ikke kunne opnås på tidspunktet for diskussionen, har gruppen i overensstemmelse med samarbejdsaftalen afsluttet diskussionen, og genoptaget den efter nogle dages betænkningstid. Når diskussionen er genoptaget, er den afsluttet ved afstemning.

Ingen af gruppemedlemmerne har under afhandlingens udarbejdelse undladt at møde op. Alle gruppemedlemmer har oplevet hindringer undervejs, såsom sygdom eller jobsamtaler. Disse hindringer er løst ved enten at aftale et nyt møde, eller at mødet er afholdt digitalt.

Ingen af gruppemedlemmerne har negligeret sine opgaver undervejs i processen.

### **Samlet planlægning**

Alle gruppemedlemmer har været flittige i forbindelse med projektskrivningen. Den samlede planlægning har primært haft karakter af, at der aftales fra gang til gang hvilke ting, der skulle laves. Til sidst har der været en overordnet planlægning med delmål for hvilke milepæle, der skulle være opfyldt i hvilken uge. Såfremt vi ikke har nået vores delmål har vi intensiveret vores arbejde, således at vi har indhentet tidsplanen. Til sidst i projektskrivningen har vi overholdt vores delmål i forhold til udarbejdelsen af den sidste del af afhandlingen.